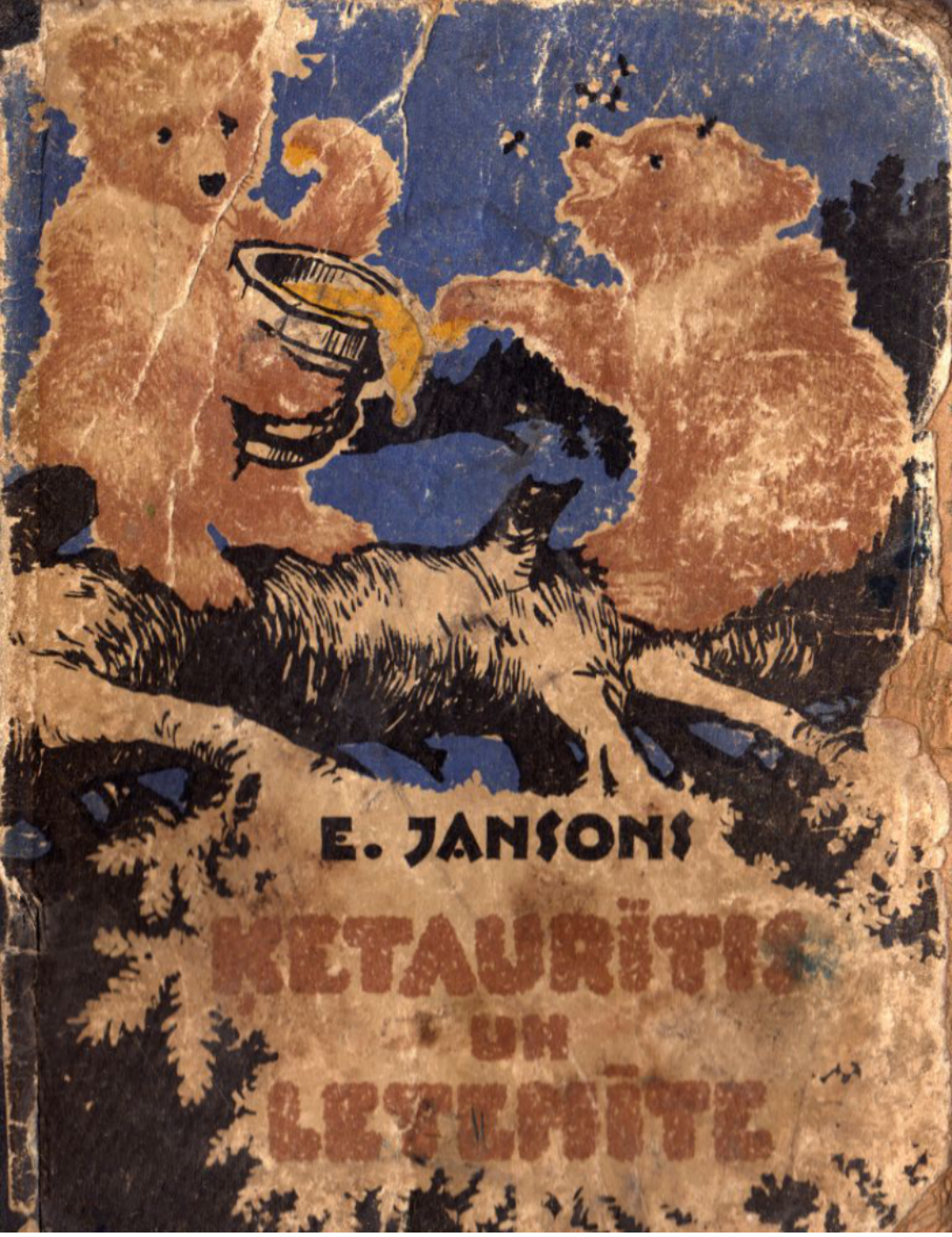
E. JANSONS
KETAURĪTIS
UN
LEZERĪTIS

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

EDUARDS JANSONS
KETAURĪTIS UN LETENĪTE
LATVIJAS VALSTS IZDEVNIECĪBA RĪGA 1960

- ZEM SNIEGA SEGAS
- PIRMOREIZ DIENAS GAISMĀ
- DZĒRVENĒS
- PIE SKUDRU PŪŽŅA
- TĀLĀK NO SLAZDIEM
- KOKA JĀTIEK!
- MĒNESS JĀDABŪ ROKĀ
- Letenītes knupis
- PIRMĀ PELDE
- KŪLEŅIEM NO KALNA
- PIE MEZA KOKLĒM
- AKMEŅU ŽĀVETĀJI
- CĪŅA AR ALNI
- VILKU IELENKUMĀ
- PAKLĀJU RITINĀŠANA
- SŪNU LOŽAS DZĒLUMI
- SARGIETIES CILVĒKA!
- G Ū STĀ
- LIKSTAS PIE BIŠU LIEPĀM
- PĒRKONA NEGAISĀ
- NOSLĒPSIM CILVĒKU!
- PIE UGUNSKURA
- MEŽAM DEGOT
- SASTAPŠANĀS AR OGOTĀJĀM
- IEPAZĪŠANĀS AR TĒVU
- PIE SAVĀDĀS EGLES
- GLĀBIŅŠ KOKOS
- KOKU PLŪDINĀŠANA
- AUZĀS
- DRAVĀ
- ZVEJĀ
- SĒŅOJOT
- UZBRUKUMS MEDNIEKAM
- PĪĻU MEDĪBĀS
- GAĻAS KONSERVĒŠANA
- MEŽA DĀRZNIEKI
- LAZDU ŠŪPOLĒS

- VĀVERES GŪSTĪŠANA
- CIEDRU RIEKSTOS
- PA CITU NOLIKTAVĀM
- ZIEMAS MIGA

ZEM SNIEGA SEGAS

Bija iestājies pats aukstākais ziemas laiks. Virpuļus griezdams, trakoja negants sniegputenis. Skaudrs sals turēja ledus važās zemi un ūdeņus, stindzināja kokus uri krūmus, saldēja dzīvniekus.

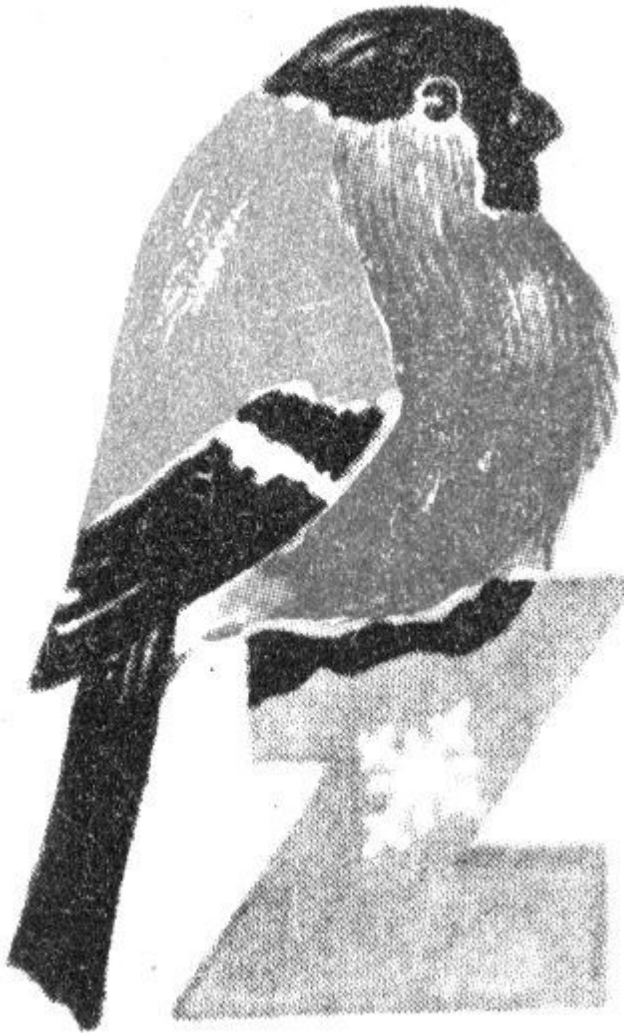

Meža iemītnieki patvērās kur varēdami no uzmācīgā puteņa un nepanesamā aukstuma. Vāverītes saritinājušās gulēja savās siltajās ligzdās. Pelītes nolīda dziļi alās. Rubeņi ierakās irdenajā sniegā. Sīkie putniņi salīda koku dobumos. Zaķi paslēpās aizputinātajos paegļos. Pat vilki meklēja aizvēni biezajās eglainēs.

Tādā bargā laikā, pašā ziemas vidū, lāču mātei Pinkainei

piedzima divi mazi mazi lācēni — Ķetaurītis un Letenīte. Viņi bija kucēna lielumā, kaili, akli un nevarīgi.

Ķetaurītim un Letenītei nebija ne jausmas par salto vēju un sniega virpuļiem. Bieza kupena klāja Pinkaines ziemas migu. Sniegs kā vatēta sega aizsargāja no aukstuma. Pinkaine turklāt, kā ezis kamolā saritinājusies, turēja klēpī savus mazulīšus, ar ķepām aptverdama vārgos ķermenīšus un ar galvu tos apsegdama.

Ķetaurītim un Letenītei bija silti kā mīkstā gultiņā zem vilnainas segas. Izkurinātā istabā nebūtu bijis siltāk.

Zem sniega kupenas Ķetaurītis un Letenīte pavadīja trīs mēnešus. Pa šo laiku lācēni ieguva acu gaismu, paaugās lielāki un apklājās ar biezu, brūnpelēku spalvu. Viņi kļuva nemierīgāki un kustīgāki. Mātes klēpis bija par mazu. Laiku pa laikam Ķetaurītis un Letenīte nepacietīgi ieņurdējās: tumsa un šaurība tiem bija apnikusi.

PIRMOREIZ DIENAS GAISMĀ

Tuvojās pavasaris. Dienas kļuva siltākas. Piesaulītē sniegs kusa un pamazām saplaka. Meža klajumos tas nozuda vispirms, bet biezoknī koku ēnā vēl turējās. Arī Pinkaines migu vēl klāja sniega sega. Likās, ka ilgi būs jāgaida, kamēr tā atbrīvos lāču māti ar lācēniem. Bet Pinkaine negaidīja, kamēr sniegs nokusis. Garo miegu izgulējusi, viņa piecēlās kājās; kupena sakustējās un pašķirās. Pinkaine žāvādamās lempīgi un gausi izčā- poja no sava ziemas mitekļa.

Ķetaurītis un Letenīte, kā kaķēni ņurdēdami, mundri sekoja mātei. Viņi bija tik lieli kā rotaļu lācēni, mīksti un apaļi. Tik līdzīgi viens otram kā piliens pilienam. Kā vienam, tā otram bija liela, apaļa galva, īss un resns kakls, melns kā ogle, un spīdīgs purniņš, mazas un šķības actiņas, nelielas, stāvas ausis, strupa astīte, četras druknas kājas ar platām ķepām. Katrai ķepai pieci pirksti ar melniem, gariem nagiem, kurus nevar ievilkt kā kaķis. Ķermenis klāts ar spīdīgu, brūnu spalvu, tikai apkaklīte balta. Biezā spalva ap galvu, uz vēdera un virs papēžiem garāka nekā citur.

Pinkaine purinājās, vārtījās pa sniegu un staipījās: attir- pinaja nogulētos locekļus. Saveda kārtībā savu garo, .pinkaino spalvu, nolaizot to ar mēli. Apmierināti rūkdama, viņa izpauda savu pacilāto noskaņojumu par to, ka bezgala ilgai gulēšanai pienācis gals.

Tumšā un smacīgā midzenī dzimušajiem lācēniem dienas gaismā actiņas apžilba un plakstiņi raustījās, kamēr aprada ar

āra spilgtumu. Viņi aizgūtnēm elpoja svaigo gaisu, pilnu dažādām agrāk nepazītām smaržām. Muskuļi kļuva vingri un spēcīgi. Ķetaurīti un Letenīti pārņēma draiskulības prieks. Viņi lēkāja kā kazlēni, triecās viens otram virsū, valstījās pa koši zaļo sūnu paklāju, ķēra viens otru rokā, iedrāzās kailo krūmu puduros un sacēla tādu brīkšoņu, ka viss mežs skanēja.

Ķetaurītis pakampa mutē zem egles sniegā nokritušu čiekuru un, galvu purinādams, pameta to gaisā. Letenīte noķēra čiekuru un metās bēgt. Brāļuks dzinās māšelei pakaļ un ar zo- biem satvēra to aiz īsās astītes. Letenīte no sāpēm iesmilkstējās un izlaida čiekuru no mutes.

Ķetaurītis, ar priekškājām aptvēris māšeli, iegāza to sniegā. Letenīte apvēlās, uzlēca atkal kājās un dusmīgi ierūcās: — Sargies raut aiz astes — visvārīgākās vietas!

Ķetaurītis nokaunējās un kļuva rāms.

Rotaļu izbeiguši, lācēni aizskrēja pie mātes, lai stiprinātos ar pienu. Viņi zīda, lūpas šņakstinādami. Labi paēdušies, Ķetaurītis un Letenīte nolikās mātei blakus un mierīgi atpūtās.

Pinkaine pa to laiku rūpīgi laizīja viņu mīksto spalvu, kas dauzoties bija savēlusies.

DZĒRVENĒS

Pinkaine, visu ziemu neēdusi, bija pagalam novājējusi un ļoti izsalkusi. Viņa piecēlās uz pakaļkājām, staipīja resno kaklu, grozīja galvu uz visām pusēm un ostīja gaisu, meklējot kaut ko ēdamu. Izsalkuma apmierināšanai tuvumā neko nevarēja saost. Pinkaine mēģināja atminēties, kur pagājušajā rudenī bija palicis pāri kaut kas baudāms. Viņai iešāvās prātā Dzērveņu purvs. Priecīgi ierūkdamās, viņa tūdaļ devās turp. Viņas gaita bija tik ātra, ka Ķetaurītis un Letenīte tik tikko spēja tikt līdzi.

Mežs izbeidzās. Sākās necaurejams kārklu un alksnāja biezoknis. Pinkaine sameklēja agrākos gados iestaigātās ejas un drīz vien nokļuva līdz Dzērveņu purvam.

Purvā pavasara šķīdonis. Stiegņā stiga ķepas, un, ārā velkot, nagi apvērsa sūnu. Lācenei ejot, ūdens šļakstēja uz visām pusēm. Lācēni tvarstīja spīguļojošās šļakatas, nebēdādami, ka izmirkst cauri slapji.

Purva vidū pacēlās zaļgani pelēkām sūnām apaudzis paugurs. Pinkaine, aizsniegusi paugura virsotni, ieplaka uz vēdera līganā sūnu paklājā, bet Ķetaurītis un Letenīte vēl šļakstinājās pēdējās ūdens paltīs.

Tīri nejauši Letenītei labā priekškāja iestiga dūkstī līdz pat krūtīm. Nu viņa smilkstēja un sauca pēc glābiņa, bet mātes vairs nebija tuvumā.

Ķetaurītis neapjauta, kā māšelei palīdzēt. Viņš uzlēca uz tuvākā ciņa un arī izmisīgi smilkstēja. Letenīte, tiekdamās pēc

brāļuka, brivo priekšķepu iecirta cinī. Tā viņai izdevās izķepuroties no stiegņas.

Lācēni tupēja uz ciņa un skatieniem meklēja māti. Nekur to nevarēja ieraudzīt. Ieplestām nāsīm viņi ošņāja gaisu. No paugura virsotnes vējiņš atnesa pazīstamo mātes smaku.

Lācēni tūdaļ devās pret vēsmu, bet kājas aizķērās garajās sūnās, un augumi ieslīga tajās kā pēlī. Tālāk par purna galu nevarēja redzēt. Ķetaurītis ar galvu pašķīra un pieplacināja sūnu un lēniem soļiem devās uz priekšu. Letenīte sekoja viņam pa pēdām.

Drīz viņi nonāca pie mātes. Liels bija atkalredzēšanās prieks. Ķetaurītis un Letenīte lēkāja ap māti, grūda savus purniņus tās garajā spalvā, laizīja tās galvu, uzrāpās viņai virsū un pašapmierināti nogūlās uz viņas platās muguras.

Bet Pinkaine neļāvās traucēties. Viņa lēnām šļūca uz priekšu un, purnu sūnās iebāzusi, garšīgi šļapstināja muti. Viņa ēda pērnās dzērvenes.

Ķetaurītis un Letenīte ievēroja sarkanās lodītes. Tās viņus ieviļināja atpakaļ sūnās. Viņi sāka sūkāt sulīgās ogas. Dzērvenes ir garšīgas, kad tās ziemu gulējušas zem sniega.

Ķetaurītis un Letenīte, uz vēdera gulēdami, līdz ar māti līda tikai uz priekšu un ar patiku baudīja jauno, atspirdzinošo maltīti.

PIE SKUDRU PŪŽŅA

Purvā dzērvenes drīz bija noēstas. Taču ēstgribu tās tikai pavairoja, un Pinkaine atgriezās mežā meklēt kaut ko sātīgāku. Te lēkšņi viņai iesitās nāsīs skābeni asa smarža. Tā nāca no satru- >ējušam celmam pieplakušas skuju kopiņas, uz kuras ņirbēt ņir- »ēja simtiem skudru.

Pinkaine lēkšiem pieskrēja pie skudru pūžņa un rijīgi kampa ā iemītnieces līdz ar visām skujām, sakaltušām lapu dzīsliņām in zariņu sprungulīšiem, no kā bija celta skudru mītne.

Letenīte tikai stāvēja un brīnījās, ar kādu negausību māte visu o aprija, bet Ķetaurītis arī pats iekampa pilnu muti ņirbošā atura. Skujas sadurstīja mēli, un viņš kampumu izsprauslāja rā. Tomēr skudru skābums viņam iegaršojās.

Ķetaurītis lūkoja ar mēli no pūļa uzķert atsevišķas rūsganās ecētājas. Viņš ievēroja, ka viņam pie labās priekškājas gludās ēdas apakšas ir pielipušas vairākas iekārotās žiglās skraidītājas. ķetaurītis nolaizīja tās un mitro pēdas apakšu uzlika uz pūžņa, itkal tai pielipa citas skudras, kuras viņš no jauna nolaizīja un pēda. Tagad Ķetaurītim māksla bija rokā, kā tikt pie tīras skudru laltītes.

Letenīte mēģināja tāpat mieloties, bet viņu uztrauca tas, ka kūdras uzmācīgi līda kažokā un dzelkstīja ādu. To vēl kaut cik arēja paciest, bet, kad vairākas aizkaitinātās drošinieces ielīda cīs un iešļāca tajās savu skābi, tad to vairs nevarēja izturēt. Acis eganti sūrkstēja. Letenīte sarauca plakstiņus un vaimanādama aizdrāzās no nelaimes vietas. Gabaliņu paskrējusi, viņa iekrita sūnās un valstīdamās raudāja, un izmisīgi sauca:

— Palīgā, palīgā!

Ķetaurītis, izdzirdīs māšeles saucienus, devās pie viņas. Viņš tūliņ neaptvēra, kas Letenītei par nelaimi, un tādēļ arī nezināja, kā palīdzēt. Tikai tad, kad Letenīte neatlaidīgi stiepa savu galvu pretim un sūdzējās par sāpēm acīsj Ķetauritis ievēroja aizmiegtos plakstiņus, starp kuriem lodāja skudras. Viņš tūdaļ izlaizīja Letenītei abas acis un apēda visas skudras. Nu Letenīte atkal varēja redzēt.

Pinkaine, redzēdama, ka Letenīte nomierinās, turpināja pie pūžņa stiprināties. Drīz vien viss skudru pūznis bija izārdīts un apēsts. Arī celma prauli nozuda lācenes nepiepildāmajās iekšās. Tikai atsevišķas izbiedētas skudras šaudījās šurp un turp pa izsvaidītajām skujām.

TĀLĀK NO SLAZDIEM

Dienā bija silts, piesaulītē gandrīz karsts. Pavasarīgais svaigums ātri nogurdināja Ķetaurīti un Letenīti, skraidot līdzi mātei, kas klaiņoja vienā klaiņošanā, alkatīgi meklēdama ēdamo. Nogura arī viņa. Kad saule pacēlās visaugstāk pie debesīm, viņa uzmeklēja saulgozī zem kuplas egles bezvēja vietiņu un nolikās uz diendusu saules sasildītajās sūnās. Abi mazuļi nolikās līdzās.

Maigo saulstaru glāstīti un daudzu kukaiņu klusās un vienmuļīgās zuzināšanas ieaijāti, lācēni drīz iemiga. Aizvērās acis ari lāču mātei.

Dundurs, dobji dūkdams, uzlaidās Ķetaurītim uz purna. Lācēns ierūcās, pietrūkās kājās un sāka dzenāt miera traucētāju. Pamodās arī Pinkaine. Viņa ar labpatiku noskatījās, kā dēlēns noķēra dunduru, un tad pievērsās Letenītei, kuras galva dusēja uz viņas kreisās priekšķepas. Pinkaine aplaizīja Letenītes purniņu. Letenīte miegā pasmaidīja. Tad atvēra acis, žāvājās, izstaipīja kājas un piecēlās. Viņas uzmar&bu saistīja liels taurenis, kas, uz celma nolaidies, vīcināja savus raibos, saulē zvīguļojošos spārnus. Letenīte gribēja notvert taureni, tādēļ uzmanīgi virzījās tam tuvāk. Te pēkšņi gaisā nošvīkstēja spārni, un Letenītes acu priekšā spēji aizšāvās pelēkbrūns putns, kas paķēra taureni un tikpat ātri, kā nācis, aiznesa to projām. Letenīte aizmuka pie mātes.

— No zvirbuļu vanaga nobijies? — Pinkaine jautāja.

— Nobijos gan, — Letenīte atbildēja.

— Tu esi par lielu. Tevi viņš nevar aiznest, — māte mierināja

savu mazulīti.

Vakarā pār purvu klājās miglas šķidrauti. Koki tinās krēslas plīvurā. Patīkams valgums un dzestrums apņēma lācēnus.

— Iesim atkal barību meklēt! — Pinkaine teica.

Viņi daudz nedabūja klaiņot, kad jau saoda zirga smaku.

— Dosimies turp! — Pinkaine noteica.

Jo spēcīgāk bija jūtama zirga smaka, jo piesardzīgāka kļuva lācene. Viņa paspēra pussolīti uz priekšu un tad uzmanīgi aptaustīja zemi, cik vien tālu varēja aizsniegt ar ķepu, un tad tikai paspēra nākošo pussolīti tālāk, lai pēc tam atkal iztaustītu ejamo ceļu.

Ķetaurītim tik lena virzīšanās bija par garlaicīgu.

— Iesim ātrāk! — viņš skubināja māti.

— Nedrīkst! — Pinkaine strupi atrūca.

— Kāpēc nedrīkst? — Ķetaurītis gribēja zināt.

— Var viegli ieķerties cilpā, — māte skaidroja. — Bet, ja cilpā būsi, ārā neizkļūsi.

Varēja jau saredzēt zirgu. Siekalas tecēja, vēders gurkstēja, bet Pinkaine vēl rūpīgāk pārmeklēja pieeju zirgam.

— Kā tad! Cilpa izlikta! — Pinkaine iesaucās. Viņa bija sataustījusi stieplēm caurvītas virves loku.

— Ne pirksta platumu tālāk vairs neiet! — viņa pavēlēja. Tad vēlreiz apostīja un pārtaustīja zemi, lai pārliecinātos, vai pirmajā acumirklī nav maldījusies. Nē! Nebija vis. Priekšā gulēja cilpa kas cilpa.

Pinkaine izgrūda dusmu rēcienu un pamazām kāpās atpakaļ, lācēnus aiz sevis bīdīdama. Kad viņai šķita, ka ceļš ir drošs, tā pagriezās un ar lācēniem sāka skriet projām. Beidzot Pinkaine apstājās un atsēdās. Lācēni to tikai gaidīja. Tā viņi bija noguruši no skriešanas.

Kas tās bija par cilpām? — Ķetaurītis pajautāja.

Pinkaine stāstīja:

— Cilpa ir mednieka izgudrojums. Ar to viņš gūsta lāčus. Kā šodien vēl atminos to nelaimīgo nakti, kad zaudēju savu māti. Viņa nebija pietiekoši uzmanīga, tādēļ, ejot pie izlikta zirga, ap viņas kreiso priekšķāju savilkās cilpa. Kāju vairs nevarēja dabūt ārā. Cilpas gals bija piestiprināts pie smaga bluķa. Māte paņēma bluķi un stiepa to uz kraujmalu. Tur viņa meta to lejā. Bet bluķis krizdams aizrāva māti sev

līdzi. Pēc tam es viņu atradu beigtu gravas dibenā. No tā laika es esmu ļoti ļoti uzmanīga.

— Lai sapūst zirgs! Vai mums tādu vajag? — Ķetaurītis dedzīgi apliecināja.

— Nu, bet ēst arī vajag. Neizdevās vienā vietā, iesim citur meklēt barību! — Pinkaine teica.

— Iesim gan! — Letenīte piekrita.

Šoreiz Pinkaine uzoda beigtu govi.

— Var būt, ka izdodas pamieloties ar govs gaļu, — viņa teica, mērķim tuvāk nākdama.

Te Pinkaine bija vēl uzmanīgāka. Katru zemes pēdu viņa izkašņāja ar saviem nagiem kā ar dzelzs grābekli. Lācēni rīkojās tāpat, līzdami katrs no savas puses.

Vēl tikai viens krietns lēciens, tad varētu sākt mieloties. Bet Pinkaine nepārsteidzās. Govs galvu jau varēja gandrīz sasniegt, kad Pinkaine, skrāpēdama zemi, sajuta, ka apakšā nav pamata. Viņa nebija maldījusies: velēna iebruka ar dobju troksni, un tās vietā atklājās tumšs, dziļš dobums. Pinkaine kā bulta atlēca nost, reizē atraudama arī lācēnus.

— Atkal mednieka roku darbs! — viņa nikni ierēcās un aiz- gāja prom.

ˆ — Vai te arī bija izlikta cilpa? — Letenīte iejautājās.

— Te bija dziļa bedre, ar velēnām noklāta. Ja mēs būtu pāri gājuši, iekristu un ārā vairs netiktu, — Pinkaine skaidroja.

— Tik traki jau nebūtu, — Ķetaurītis apšaubīja mātes sacīto.

— Gan jau kaut kā izkultos.

— Es arī tā domāju, kad pirms gadiem pieciem tādā pašā bedrē iekrita mans vecākais brālis, kas vienmēr mēdza mani brīdināt, ja nojauta briesmas. Bet toreiz viņš, neko ļaunu neparedzēdams, gāja, un piepeši zeme atvērās, un viņš pazuda kā kapā. Es piegāju pie bedres malas un gribēju palīdzēt viņam izkāpt, bet viņš, uz smailiem mietiem uzdūries, mocījās un izdvesa beidzamos vaidus.

— Ak tik negantas tās lietas! — Ķetaurītis novittCa. T '*

— Jā, tā nebija vienkārši bedre, bet nomaskēti slāzdi. Letenīte, kas ar šaušalām bija noklausījusies mātes stāstā, lūdzās: — Iesim tālāk no slazdiem!

— Iesim! — Pinkaine piekrita.

KOKA JĀTIEK!

Ķetaurītim un Letenītei gribējās kā zaķēniem brīvi apkārt paskraidīt un darīt visu, kas tik iešaujas prātā. Bet nedrīkstēja. Pinkaine uzmanīja katru lācēnu soli. Arī mācīties vajadzēja daudz.

Viena no pirmajām apmācībām bija kokā kāpšana. Tā lāču dzīvē ir ļoti nepieciešama. Kokā jākāpj pēc medus, augļiem un riekstiem. Mazotnē kokā jāglābjas arī no ienaidniekiem.

Ne jau viegli kokā kāpšanas māka sākumā padevās. Letenīte reižu reizēm pūlējās uzkļūt staltā priedē. Viņa, ar ķepām naski strādādama, parāpās, parāpās pa stumbru mazu gabaliņu augšup, bet drīz nogura un apstājās. Nevarēdama ilgi uz vietas noturēties, viņa atkal noslīdēja lejā.

— Ko tu iesāksi, tāda tūļa? Pat kokā uzkāpt nevari iemācīties, — Pinkaine pukojās.

Letenīte nokaunējās un mēģināja no jauna, bet, pirmo zaru nesasniegusi, viņa atkal nevarīgi nošļūca lejā.

Letenīte ar skaudību noskatījās, kā Ķetaurītis žigli vien tika citā priedē. Viņš, ar priekšķājām stumbru aptvēris un ar pakaļējo ķepu nagiem ieķerdamies mizā, atspērās un rāpās arvien augstāk un augstāk. Sasniedzis pirmo zaru, viņš ar zobiem ieķē- -ās tajā, pakarājās, atpūtināja ķepas, tad vienā rāvienā uzrausās uz zara. Tālāk jau gāja daudz vieglāk: uz katra nākošā zara, kas irvien tuvāk sekoja cits citam, varēja atvilkt elpu. Drīz vien ķetaurītis sasniedza pašu galotni.

— Kaut es tāpat būtu varējusi! — Letenīte nopūtās. Bet viņa

atviegloti uzelpoja, kad redzēja, ka Ķetaurītis, nabadziņš, bailēs trīcēja, no tik liela augstuma atmuguriski lejup šļūcot. Viņš bieži apstājās un, kā palīdzību meklēdams, izbīļa pilniem skatieniem raudzījās lejup. Beidzot viņš laimīgi nokāpa zemē un steidzās pie noskumušās Letenītes.

— Letenīt, mēģini vēlreiz! — viņš teica. — Es tev palīdzēšu. Letenīti nevajadzēja divreiz skubināt. Viņa aptvēra stumbru un rausās augšup. Ķetaurītis, cik vien spēdams, balstīja Letenīti, bet tai kā neizdevās, tā neizdevās tikt līdz zariem. Tad iejaucās māte.

— Letenīt, kokā jātiek, — viņa stingri noteica un aizveda nelaimīgo pie divām slaidām dižeglēm, kas, no vienas saknes izaugušas, stāvēja kā divas māsas viena otrai līdzās. Pinkaine iebīdīja Letenīti stumbru starpā un pavēlēja:

— Rāpies augšā!

Letenīte ar visām četrām

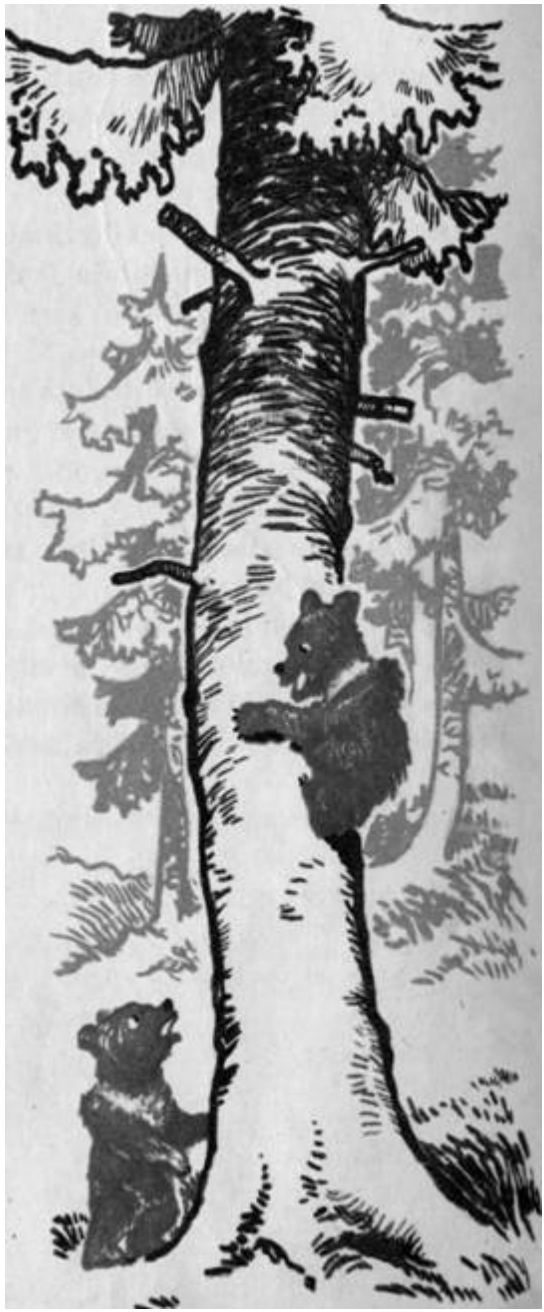

ķepām cieši ieķērās vienā dižeglē un ar apaļo muguru atbalstījās pret otru. Tā viņai izdevās sasniegt abu dižegļu savijušos zarus un pazust tajos. Drīz viņa no pašas galotnes uzvaras priekā raudzījās uz lejā palikušo māti un brāļuku.

Ar laiku lācēni tā ievingrinājās pa kokiem kāpelēt, ka brīvo laiku viņi labprāt pavadīja kokos nekā uz zemes. Viņi tur bieži rotaļājās: viens otru ķēra vai rāva aiz pakaļējās ķepas zemē.

Letenīte pat guļas vietu bija ietaisījusi tajā dižeglē, kurā viņa sirmoreiz uzkāpa. Viņa prata gandrīz vai vāveres žiglumā tur loslēpties un nepamanīta notikties uz diendusu.

- Ķetaurītis bieži šūpojās augstāko koku galotnēs, no kurienes varēja tālu pārredzēt. Tur viņš sacentās ar vēju aurošanā un šad ad pabaidīja putnus.

Reizēm Pinkainei nepatika, ka lācēni pa kokiem ilgi dauzās. tad viņa nosauca tos lejā un aizrādīja:

— Ne jau lai darītu aušības, jūs mācījāties kokos kāpt. pienāks laiks, kad kokos vajadzēs meklēt barību vai glābiņu.

MĒNESS JĀDABŪ ROKĀ

Pinkaine ar lācēniem nogulēja visu silto pavasara pēcpusdienu un novakari. Kad bija jau satumsis, saltums ieknieba lācēniem purniņos un pamodināja gulētājus. Sals stindzināja locekļus. Izstaipījušies lācēni paskraidīja pa noriņu, ko bija pārklājusi sarma. Letenīte ieraudzīja austrumu pusē lielu, sārtu blāzmu. Viņa brīnījās un jautāja:

— Kas tas varētu būt?

Ķetaurītis. arī brīnījās. Lācēni palika stāvot un vēroja neredzēto parādību. Izplūdušais sārtums maz pamazām iezīmējās par noteiktu ripu, kas kāpa arvien augstāk pie debesīm un pārvērtās sidrabotā spožumā.

Pienāca māte. Letenīte ar ķepu rādīja uz spožo ripu un jautāja:

— Kas tas par brīnumu?

— Mēness, — Pinkaine atbildēja un aizgāja uz blāvās mēness gaismas apspīdēto mežmalu. Letenīte aizsteidzās viņai līdzi. Ķetaurītis palika, kur stāvējis, un nebeidza lūkoties uz mēnesi, kas, kā viņam šķita, iekāpa augstākās priedes galotnē.

«Vajadzētu to spožo mēness ripu dabūt rokā un nonest zemē, un paritināt pa noru,» Ķetaurītis prātoja. Ne mirkli vairs nevilcinādamies, viņš palēkšus vien devās pie priedes, kuras zaros mēness šūpojās. Zem priedes nonācis, viņš vēl palūkojās augšup. Kas zin, vai nav aizbēdzis projām. Nē. Tikai paslēpies aiz zariem.

Ķetaurītis priecīgi ierūcās un rāpās kokā. Viņš bija gandrīz līdz galotnei ticis, kad mēnesim priekšā aizvilkās mākonis, izdzēsdams mežā blāvo gaismu. Pēkšņi nakts tumsā un klusumā, turpat virs Ķetaurīša galvas, atskanēja skaļš kliedziens: «Uuuū…» Galotnē iešvīkstē- jās spārnu vēdas, un baiga ēna tuvojās lācēnam. Ķetaurītim šķita, ka spožais mēness, pārvērties par tumšu ērmu, grasās viņu notvert. Viņu pārņēma bailes, un, cik vien ātri varēdams, viņš rausās no koka lejā. Tur bija pienākusi Pinkaine un, apakšā stāvēdama, uztraukti sauca:

— Ķetaurīt, sargies, ka tevi nenogrābj ūpis *(* un neizknābj acis!

Tumšie spārni aizķērās zaros. Ķetaurītis sveiks nonāca zemē un kopā ar māti un Letenīti aizskrēja meža klajumiņā. Pinkaine atsēdās pašā klajienes vidū. Lācēni gan gribēja bēgt nezin kur, bet māte viņus nomierināja:

— Manā tuvumā jums no ūpja nav jābīstas. Pieaugušiem lāčiem tas neuzbrūk.

Tad Ķetaurītis un Letenīte apmetās mātei iepretim.

Mēness izlīda no mākoņu apakšas, un klajiene atkal pielija blāvas gaismas pilna. Kaut kur mežā noskanēja gari stiepts «uuuū …».

— Ieklausieties labi, kā ūpis kliedz! — Pinkaine teica. — Šis milzum lielais, ausainais plēsoņa ar platām acim pa dienu slēpjas koku zaros, bet pa nakti laižas medībās. Viņa lidojums ir tik kluss, ka to grūti sadzirdēt. Ja neuzmanās, var piedzīvot lielu nelaimi. — Šos vārdus izrunājusi, Pinkaine nopūtās un tad turpināja stāstīt:

— Kad es vēl biju tikpat maza kā jūs, kādā naktī baigs kliedziens pārtarauca klusumu, un tajā pašā mirklī ūpis uzklupa manam brālim Ķepainītim. Plēsoņa asie nagi iecirtās viņa mugurā. Ūpis mēģināja savu upuri aiznest projām, bet nespēja pacelties spārnos: nesamais bija par smagu. Ķepainītis, no pirmā izbīļa attapies, pretojās uzbrucējam. Tas sakaitināja ūpi, un viņš sāka ar spārniem dauzīt Ķepainīti un ar līko knābi dažos mirkļos izknāba viņam abas acis. Piesteidzās māte un aizdzina laupītāju. Bet brālis, nabadziņš, palika pilnīgi akls.

Atkal cauri vienmuļajai koku šalkoņai varēja sadzirdēt draudīgo «uuuū …».

Letenīte nodrebēja un, it kā aizsargādamās, piemiedza acis un aizsedza tās ar ķepām. Kad ūpja kliedzieni mitējās, viņa bēdīgi iesaucās:

— Cik tas ir briesmīgi, kad neko nevar vairs redzēt! Kā Ķepainītis varēja iztikt bez acu gaismas?

— Grūti viņam, nabadziņam, gāja, kad acu vietā bija palikuši tikai asarojoši dobumi, — Pinkaine stāstīja. Viņš taustījās kā pa miglu. Uzskrēja kokiem virsū, netika man un mātei līdzi. Kādreiz, kad vilki

mums dzinās pakaļ, viņš aiz saknēm paklupa un vilki viņu saplosīja.

Ķetaurītis, kas visu laiku bija klusējis, iesaucās:

— Lai tik izaugu lielāks! Tad ūpim labi neies.

— Nelielies, nelielies! — māte viņu apsauca. — Labāk priecājies, ka šoreiz tiki cauri ar veselu ādu. Pielūko, ka tumsā vairs nerāptos kokā, lai neizietu tāpat kā Ķepainītim.

— Nerāpšos jau, nerāpšos vairs! — Ķetaurītis solījās. — Šoreiz es tikai gribēju nonest zemē to spožo ripu (viņš parādīja ar ķepu uz mēnesi). Tad mums būtu pašiem sava sidrabainā gaisma.

Bet mēness nesasniedzamā tālumā ņirdzīgi smējās par Ķetau- rīša vientiesību. Pinkaine pie lam vēl noteica:

— Dzenoties pēc spožuma, var nonākt pilnīgā tumsā.

Letenītes knupis

Ķetaurītis bija mazliet lielāks par Letenīti, bet šī atšķirība nedūrās acīs. Tādēļ viņus viegli v; jēja samainīt vienu ar otru. Bet izturēšanās katram bija savāci"

Ķetaurītis bija jautrs, ļoti kustīgs un ziņkārīgs lācēns. Visu viņam vajadzēja redzēt, visu viņš gribēja zināt.

Parāva vējš sev līdzi sakaltušu pērno lapu, Ķetaurītis skrēja pakaļ un sauca:

— Klau, Rūsganā, kas tevi nes pa gaisu?

Kad dzilna kala savu kaļamo sausajā eglē, Ķetaurītis devās turp un jautāja:

— Ei Zaļsvārcīt, kādēļ tu taisi mežā troksni?

Ieraudzījis taureni no puķes uz puķi lidināmies, viņš pievērsās tam un taujāja:

— Daiļspārnīt, ko tu meklē katrā ziedā?

Cik daudzreiz, ziņkārības vilināts, Ķetaurītis bija aizdau- zījies prom no mātes. Katrreiz par šādu pārgalvību viņš saņēma kūlienu. Bet pārmācība nelīdzēja. Viņš kā bijis, tā arī palika brīnum ziņkārīgs.

Letenīte bija pilnīgs pretstats Ķetaurītim. Viņa stundām ilgi varēja mierīgi nosēdēt mātes tuvumā, zīžot savu ķepu. Apnika viena ķepa, ieņēma mutē otru. Zīžļāja to un visu laiku klusi ņurdēja. Priekšējās ķepas no biežās sūkāšanas bija kļuvušas glumas un spīdīgas, kā melnos zīda dūraiņos iemauktas.

Letenītei ar pašas ķepu vien nepietika. Kad Ķetaurītis, noguris no pastāvīgās skraidīšanas, apgulās. Letenīte pakampa mutē brāļuka labo ausi un sāka to sūkāt.

Ķetaurītis rūca:

— Laid vaļā!

Letenīte nelaida vis. Ieķērās vēl dziļāk spalvainajā knupī.

Ak nelaidīsi vis vaļā! — Ķetaurītis sirdījās un, sparīgi atsperdamies, izrāva ausi māšelei nu mutes.

— Še tev! Še tev! — viņš nikni rūca un pekāja neklaušu. — Citreiz tā vairs nedarīsi?

— Nedarīšu, nedarīšu! — Letenīte spiedza.

Tad Ķetaurītis mitējās pārmācīt māšeli. Tā, vainu apzinādamās, uz vēdera noplakusi, pazemīgi tuvojās savam brāļukam un uzaicināja: — Parotaļāsimies!

Ķetaurītis aizmirsa Letenītes nerātnību un uzsāka rotaļu. Iekozdamies biezajā spalvā, viņš paraustīja māšeli. Tā savukārt paplucināja aiz apkakles viņu. Tad abi saķērās kopā, spēkojās, svieda viens otru gar zemi. Tad atkal cēlās un palēkdamies skraidīja šurpu turpu, kamēr no jauna saskrējās kopā, gāzās, vāļājās, elsa.

Līdz apnikumam iztrakojušies, lācēni nolikās sūnās atpūsties. Pinkaine glāstīdama aplaizīja izpūrušos lācēnus un pamācīja:

— Esiet vienmēr saticīgi, kādi bijāt rotaļā.

Lācēni šo pamācību uztvēra kā uzslavu, jo Ķetaurīša purniņš savilkās smaidā un neizsakāmi laimīgā Letenīte pakustināja savu strupo astīti.

Bet Letenīte drīz aizmirsa brāļukam doto solījumu. Katrā izdevīgā gadījumā viņa ieķērās Ķetaurīša labajā ausī, lai to pa- sūkātu. Ar laiku auss zaudēja kuplo apspalvojumu un kļuva gluži kaila un plāna. Ķetaurīša galva nu bija izķēmota.

Ķetaurītis cietās, cietās, bet, kad mērs bija pilns, viņš pa īstam sakoda un piekaustīja Letenīti, kad tā atkal grasījās satvert daudz cietušo ausi.

Letenīte gaudoja un smilkstēja:

— Sāp, sāp, sāp!

No tās reizes Letenīte vairs neiedrošinājās aizskart Ķetaurīša ausi. Galu galā auss taču nav arī nekāds knupis.

PIRMĀ PELDE

Mežā urdziņu urdzītes čalodamas tecēja uz upi. Pie vienas Pinkaine padzērās ūdeni un domāja:

— Vajadzētu izpeldēties.

Mazliet apsvērusi, viņa devās uz to pašu pusi, kurp traucās pavasara ūdeņi. Ķetaurītis un Letenīte teciņiem vien ļepatāja līdzi.

Drīz viņi sasniedza Ielīces upmalu. Lācēni skatījās un brīnījās. Plata, rāma straume šalkdama plūda garām. Tajā atspoguļojās zilā debess ar balto mākoņu vāliem. Saules pārmesto sidraba tiltu reizēm pārrāva straumes nesti ledus vižņi.

Pinkaine ievēlās dziļajā ūdenī, ka nošļakstēja vien. Viņas augums pazuda lielajā slapjumā, tikai gabaliņš galvas un purna gals vien turējās virs ūdens. Pat tas niecīgais mazumiņš, kas no mātes bija saskatāms, arvien vairāk attālinājās no krasta.

Ķetaurītis un Letenīte no uztraukuma smilkstēja pilnā rīklē, bet Pinkaine, nelikdamās dzirdam, peldēja tik tālāk, pagriezdamās gan pret straumi, gan atkal pa straumi lejup slīdēdama.

Kad Pinkaine bija diezgan izpeldējusies un kad viņai šķita, ka garajā ziemā uzkrājušies netīrumi ir nomazgāti, viņa atgriezās malā un izkāpa krastā. Lācēni, nevairīdamies ūdens lāšu, kas no mātes kažoka šļakstēja virsū, priecīgi glaudās viņai klāt un apmierināti mīņājās. Pinkaine, izpurinājusi no kažoka ūdeni, teica lācēniem:

— Nu arī jums jāpapeldas!

— Nē, nē! — Ķetaurītis un Letenīte vienā mutē iesaucās un metās bēgt katrs uz savu pusi.

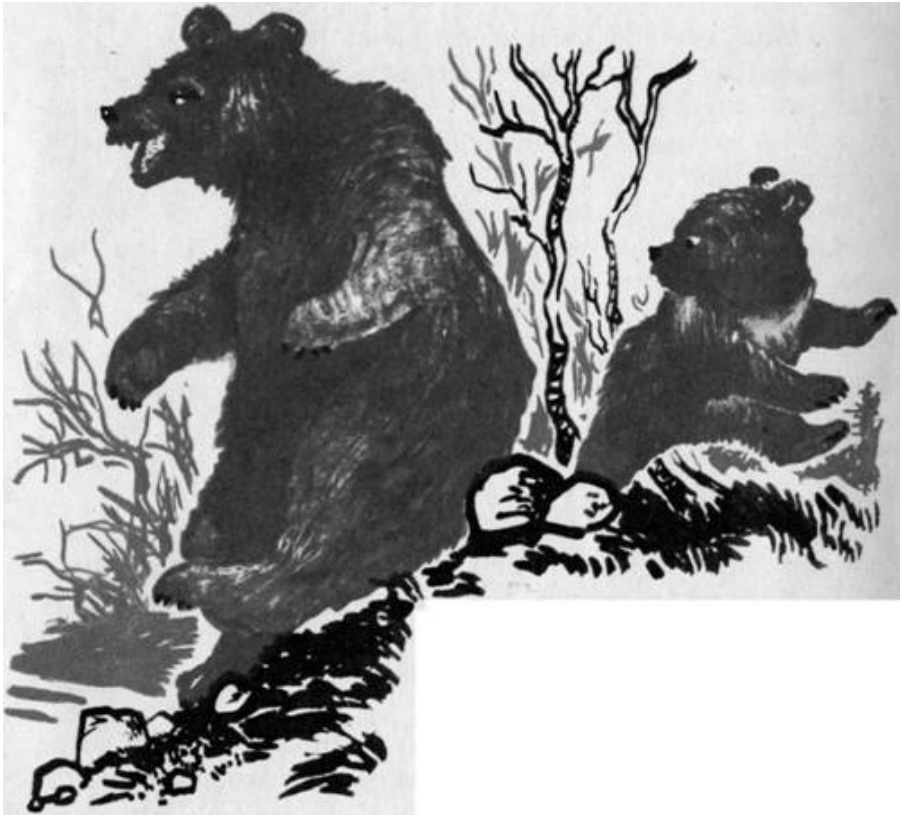

Bet kur tu mātei izbēgsi! Pinkaine pāris lēcienos panāca Ķetaurīti, paķēra to aiz kupra zobos un iemeta upē. Ķetaurītis pilnīgi iegrima ūdenī, pat galva nepalika ārā.

Letenīte, kārklājā paslēpusies, bailēs trīcēja.

Ķetaurītis, cik ātri vien varēdams, kustināja visas četras kājas. Tā viņam izdevās pacelties virs ūdens un noturēties virspusē. Viņš sprauslādams un spurkšķēdams visiem spēkiem cīnījās pret straumi.

Viņš cītīgi ar ķepām airējās uz krasta pusi, bet Pinkaine rūkdama baidīja viņu projām. Ķetaurītim kļuva karsts no izmisīgās cīņas ar auksto ūdeni. Kad māte vairs nerūca, viņš izpeldēja malā.

Krastā kāpjot, viņam atklājās vēl kas jauns: kažoks bija kļuvis smags kā svins. Bet, kad ūdeni no spalvas izpurināja, kļuva atkal viegli.

Ķetaurītis turējās no mātes attālāk. Drošs paliek drošs, ka neiemet vēlreiz ūdenī.

Pinkaine nu meklēja Letenīti. Viņa pa pēdām uzoda, kur Letenīte bija nolīdusi. Pinkaine ar ķepu izrausaviņu no krūma apakšas un bīdīja uz krasta pusi. Nebēdne pretojās. Viņa rēca, spārdījās, pat purnu mātei sapekāja. Pinkaine sadusmojās un bārās:

— Kur tas redzēts? Māti iedrošinies neklausīt. Es tev gan rādīšu!

Viņa paņēma Letenīti aiz galvas savā lielajā mutē un stiepa uz

upi. Nabadzīte ar visām četrām ķepurojās, ķepurojās, bet atsvabināties nespēja.

Pinkaine ar visu nesamo iebrida upē, iegremdēja to ūdenī un šļaukāja uz vienu un otru pusi. Tad ar vienu ķepu piespieda Letenīti sev klāt, bet ar otru berza tai muguru. Letenīte gan rūca, gan vaimanāja. Viss veltīgi! Nelīdzēja ne dusmošanās, ne gaušanās. Tikai tad, kad pēc Pinkaines saprašanas nebēdne bija diezgan pārmācīta, viņa to vēlreiz iemeta ūdenī, lai mācās peldēt.

Pēc visa pārdzīvotā Letenītei bija grūti noturēties virs ūdens. Māte viņu satvēra un izmeta krastā. Letenīte kā akmens iekrita sausas zāles kūlā un palika nekustīgi guļot.

Ķetaurītis piegāja klāt un, ar purnu viegli pabikstīdams, pažēloja māšeli.

Beidzot Pinkaine labsirdīgā balsī ieņurdējās:

— Iesim nu atpakaļ uz mežu!

Viņa sāka soļot, un lācēni paklausīgi sekoja mātei. Letenīte brāļukam iečukstēja ausī:

— Brr! Kāda tā peldēšanās.

— Bet atspirdzinoša gan, — Ķetaurītis atrūca.

KŪLEŅIEM NO KALNA

Zemenajus mekledama, Pinkaine aizveda Ķetaurīti un Letenīti Aicnieku kalna pakājē.

Lācēni iztālēm ieraudzīja nokalnē kaut ko rūsgani dzeltenu lēkājam. Letenīte ieminējās:

— Kas tas varētu būt?

Ķetaurītis iesaucās: — Skriesim apskatīties!

Un lācēni skrēja, cik ātri varēdami, pa nogāzi augšup, arvien tuvāk lēkātājam.

— Zaķēns! — iesaucās Ķetaurītis un vedināja Letenīti parotaļāties ar zaķēnu.

Bet zaķēns, lācēnus pamanījis, ļekatāja, ko kājas nes, taisni uz pašu kalngalu. Lācēni dzinās vēl ātrāk bēglim pakaļ. Kalna virsotnē zaķēns bija gandrīz jau panākts. Bet te tas pēkšņi pametās sāņus un ielēca biezā krūmājā. Gūstītāji to neievēroja. Viņi joza tikai uz priekšu.

Pēc dažiem mirkļiem notika kaut kas pārsteidzošs. Lācēnu galvas atdūrās pie zemes, tad viņi novēlās uz muguras un kājas pacēlās gaisā. Tad atkal un atkal uz kājām, uz galvas, uz muguras … Kūleņiem vien, kūleņiem vien lācēni vēlās no kalna lejā. Nemaz vairs nevarēja apstāties un uz kājām nostāties. Par laimi, ceļā pagadījās koks, pret kuru Ķetaurītis atsitās un palika sēdus. Letenīte atsitās pret Ķetaurīša muguru. Brītiņu viņi sēdēja kā sastinguši — Ķetaurītis bija aptvēris koka stumbru un Letenīte apkampusi savu brāļuku.

Letenīte attapās pirmā. Viņa, no vietas neizkustēdamās, pastaipīja priekškājas: izmēģināja, vai tās vēl klausa. Arī Ķetaurītis atžilba no dabūtā belziena. Puns pierē viņam ļoti sāpēja.

Viņš aptaustīja galvu, vai tā vēl turas savā vietā.

Brīnums, kāpēc viņi nebija varējuši uz kājām noturēties? Jā, viņi vēl nezināja, ka lāči ar savām īsajām priekškājām un garajām pakaļkājām no kalna lejup drīkst skriet tikai slīpā virzienā. Ja to neievēro, tad gribot negribot jāmet kūleņi.

Sausā priedē ielaidās raibs putns ar sarkanu pakausi. Ar nagiem mizā ieķēries un uz astes atbalstīdamies, viņš sāka ar knābi pa stumbru dauzīt, ka viss mežs skanēja.

Ķetaurītis paskatījās uz ašo, spārnoto dauzītāju un nobrīnījās:

— Tāds knauķis vien ir, ne lielāks par dziedā- tājstrazdu, bet kas par varenu bungotāju!

— Atkal tas dižraibais dzenis trokšņo kā pats nelabais, — Pinkaine pukojās. — Neļauj ne diendusu nosnausties.

— Aizbaidīsim trokšņotāju! — Letenīte iesaucās.

Pinkaine to jau bija nodomājusi darīt. Viņa pie-

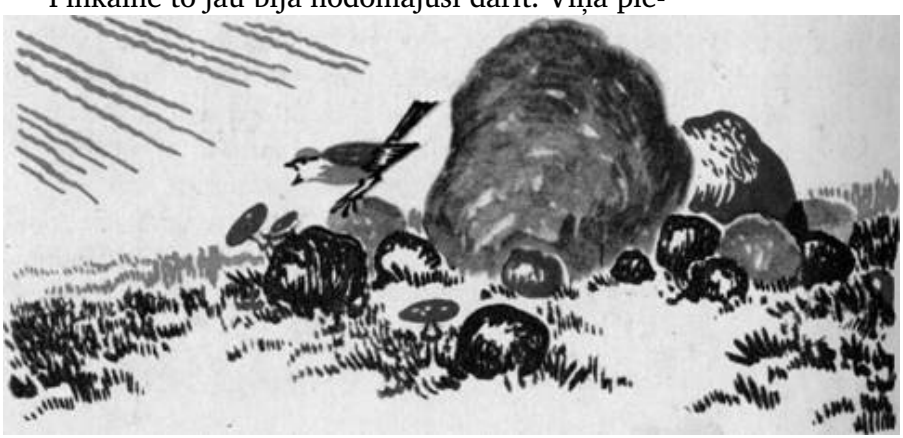

slējās pie priedes stumbra un ar priekškājām sita pa to. Letenīte palīdzēja. Priede nodrebēja un dobji ieskanējās. Dzenis nobijās un aizlaidās projām. Pēc maza brītiņa viņš bungoja citā kokā.

Pinkaine ar lācēniem aizgāja uz gravu un krsujā nolīda zem

klintsbluķa pārkares.

— Te būs klusi. Nedzirdēsim pusdienas miera traucētāju, — Pinkaine teica un atlaidās guļus. Kad viņa bija aizsnaudusies, lācēni aizzagās atpakaļ uz mežu.

— Pabungosim arī mēs tāpat kā dzenis! — Ķetaurītis skubināja māšeli.

Letenīte metās pie tuvākā koka un dauzīja to ar savām ķepām. Vareni skanēja, bet ne tā kā dzenim.

Ķetaurītis uzmeklēja sausu priedi. Viņš nesita ar visu ķepu, bet tikai ar vienas ķepas nagiem padauzīja pa stumbru. Cita lieta! Skaņa bija tāda, it kā kaltu dzenis. Ķetaurītis vēl pavingrinājās, lai viņa bungošanas ritms saskanētu ar dzeņa sitienu ritmu. Papūlējās un izdevās.

Pēc brītiņa dzenis atlaidās pie tās priedes, kur bungoja Ķetaurītis. Viņš meklējoši lidinājās ap priedi, jo domāja, ka te ieradies kāds cits viņa ciltsbrālis. To viņš dzītu prom un pals

aliktu šeit. Bet no lācēna viņš nobijās un aizlidoja. Ķetaurītis :ntās gan dzeni vēlreiz atmānīt, bet vairāk tas viņam neizdevās.

Letenīte uzgāja mednieku būdu, kurā mednieki ziemā, medību likā, pārguļ naktis. Tagad tā bija tukša. Letenīte ar priekšķe- ām bungoja pa būdas durvīm, ka viss mežs. skanēja.

Ķetaurītim apnika bungot dzeņa ritmā. Viņš steidzās pie māšeles, lai palīdzētu viņai rībināt mednieku būdu. Dimdēja sienas, ikstēja durvis, žvadzēja kliņķis, klabēja piekaramā atslēga. Tāds -oksnis, ka vai nu!

— Ka tik māte neizdzird, — Letenīte baiļojās. — Dabūsim a ādu.

— Šodien pietiks. Iesim uz gravu, kamēr māte nav pamodu- ies! — Ķetaurītis ieteica.

Lācēni aizgāja. Kraujmalā nonākot, Ķetaurītim radās jauns riekšlikums:

— Māte droši vien vēl guļ. Nav vērts tik ātri atgriezties. Pa- elsim labāk akmeņus!

Letenīte bija ar mieru.

Visapkārt gulēja daudz dažāda lieluma akmeņu. Ķetaurītis •ielika plecu pie viena no tiem un pabīdīja to uz priekšu. Akmens, :raujmalai pārsvēries, lidodams un lēkādams traucās pa stāvo no- fāzi lejup, saceldams troksni un putekļu mākoni.

Pirmais akmens vēl nebija noripojis, kad Ķetaurītis un Lete- ūte palaida pa nogāzi nākošos. Tie aizrāva sev līdzi citus akme- ius, kas, Viens gar otru triekdamies, šķīla uguns dzirkstis. Grava lārdēja, un nogāze drebēja. Lācēni, galvas pašķiebuši, skatījās un >rīnījās, Ķetaurītis priecājās:

— Tā tik ir rīboņa! Lai dzenis i nemēģina mūs pārbungot!

Pinkaine, nevarēdama tikt ārā no klints bluķa apakšas, pilnā balsī

sauca:

— Vai traki esat palikuši? Klinti sagāzt gribat?

Lācēni ļoti nobijās, domādami, ka nu māte būs pagalam.

Ķetaurītis un Letenīte vairs nevēla akmeņus no augšas. Mitējās to grūšana arī pa nogāzi.

Pinkaine izlīda no aizsega, izpurināja no kažoka putekļus un akmeņu drumslas un tad lieliem soļiem kāpa pa nogāzi augšup. Lācēni sakņupuši gaidīja, kas nu būs.

— Šurp, palaidņi! — Pinkaine, kraujmalu sasniegusi, uzbrēca. — Blēņas vien jums ir galvā.

Lācēni, pie zemes pieplakuši, līšus līda mātei tuvāk.

— Mēs nekādas blēņas nedarījām. Tikai paritinājām akmeņus, — Letenīte taisnojās.

Pinkaine rādīja lejā uz tikko nobrukušo akmeņu blāķi un turpināja:

— Daudz netrūka, ka tas būtu uzgāzies man virsū.

Ķetaurītis un Letenīte lūdzošā un nožēlas pilnā balsī smilkstēja. Māte saprata, ka ļauns nodoms lācēniem nav bijis, tādēļ viņa tos nesodīja, bet piekodināja:

— Atcerieties: pa nogāzi palaists akmens var nodarīt lielu postu.

PIE MEZA KOKLĒM

Pinkaine ar lācēniem apmetās Denderu gravas krūmājos pārlaist tveicīgo dienvidu. Viņi palīda zem kupla cera. Pinkaine drīz aizsnaudās, Ķetaurītim un Letenītei nenāca miegs.

Ķetaurītis, pie mātes sāniem tupēdams, aiz garlaicības nezināja, ko iesākt. Viņš klusi aizzagās soļus pārdesmit projām pie kāda celma, kas bija saplēsts vienās šķembās.

Kādā spraugā lodāja kāpurs. Ķetaurītis gribēja to noķert. Viņš pavilka vienu šķembu, lai piekļūtu kāpuram. Bet tā izspruka no ķetnas un atšāvās atpakaļ. Pret celmu atsitoties, šķemba iedžink- stējās kā kokles stīga: — Dzinn …

Ķetaurītis, galvu ieslīpi turēdams, vērīgi klausījās. Viņam šī skaņa patika. Kad džinkstēšana mitējās, viņš atkal pavilka koksnes šķiedru kūli un palaida to vaļā. Atkal atskanēja: — Dzinn …

Aizrautīgais muzikants tā atkārtoja vēlreiz un vēlreiz, jūsmodams par katru izraisīto trīcošo skaņu.

Letenīte klausījās, klausījās, un viņai pašai arī iegribējās paspēlēt!

Celma tuvumā zemē gulēja pērkona saspārdītas priedes stumbrs. Letenīte sāka to džinkstināt.

Pamodās māte. Lācēnu muzicēšanas aizkustināta, tā pati piestājās pie vēja aizlauztas priedes. Viņa ar plecu kustināja stumbru, un priede līgodamās čīkstēja un dzerkstēja. Lācēni vēl aizrautīgāk raustīja šķembas.

Ķetaurītis, koksnes šķiedru skaņu iejūsmināts, balsi locīdams, gari īdēja. Letenīte smalkos toņos vilka līdzi. Pinkaine reižu reizēm ielaida starpā savu rupjo balsi.

Dienvidus klusumā tālu skanēja meža koklētāju koncerts.

AKMEŅU ŽĀVETĀJI

Kādā vasaras priekšpusdienā Pinkaine ieveda Ķetaurīti un Leenīti meža ietvertā klajumā, kas bija kā nosēts ar dažāda lielu- na akmeņiem. Ķetaurītis paslēpās aiz viena no tiem. Letenīte skraidīja un meklēja brāļuku, bet nevarēja atrast. Šis gulēja nekustīgi, zemei pieplacis, un līdzinājās savam apsūnojušajam slēpējam.

Taču drīz vien Ķetaurītim apnika tā gulēt. Viņš uzrāpās uz akmens. Nu Letenīte pamanīja brā{uku un piebiedrojās tam.

Abi lācēni no paaugstinājuma vēroja māti. Un Letenīte iesau-

— Redz, kā viņa spēkojas!

— Skriesim palīgā! — Ķetaurītis attrauca. Un abi aizau|oja pie mātes.

Pinkaine bija satvērusi milzīgu akmeni pie apakšas, cēla to augšā un, ar galvu piepalīdzot, apvēla otrādi. Atklātajā vietā

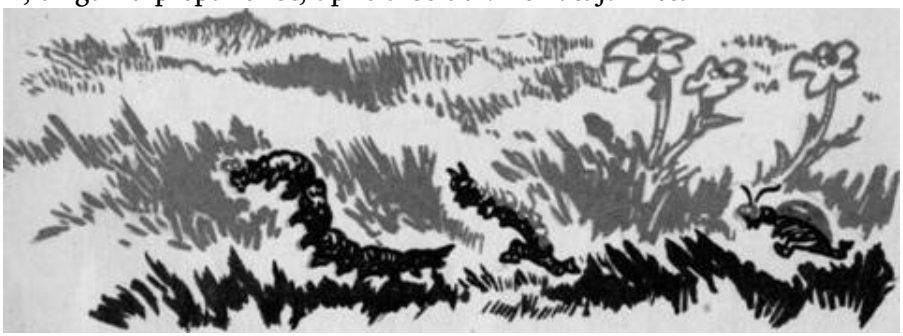

zeme bija gluži kaila un valgana, vadziņām izlīkumota un aliņu ieejām izraibināta. Simtkāji, gaismas un siltumā izbijušies, šaudījās šurpu turpu, sliekas vilkās atpakaļ savās aliņās, un kailglie- meži meklēja ēnu.

Pinkaine ar lūpām un mēli uzlasīja iztraucētos dzīvnieciņus un kāri tos apēda. Arī Ķetaurītis un Letenīte piedalījās ēšanā. Viņiem visvairāk garšoja sliekas. Tās viņi meklēja arī aliņās, noraušot ar ķepām zemi.

Kad šai vietā vairs nebija ko ēst, Pinkaine, meklēdama kārumus, apvēla citu akmeni. Tur viņa vairs nelaida mazos klāt. Neko darīt. Lācēniem nu pašiem vajadzēja pūlēties.

Tai dienā lāču ģimene apvēla daudz akmeņu, kamēr izsalkums bija apmierināts.

Kad Pinkaine ar saviem bērneļiem devās atpakaļ uz mežu, viņa pārliecinājās, ka akmeņiem apvērstā mitrā puse bija nožuvusi gluži sausa.

Ķetaurītis dižojās: — Lielu darbu esam padarījuši.

CĪŅA AR ALNI

Ķetaurītis uzgāja savādas pēdas, kādas līdz šim viņš vēl nebija redzējis.

— Kas šīs pēdas ieminis? — viņš jautāja mātei.

Pinkaine apskatīja, apostīja pēdas un bez apdomāšanās atbildēja:

— Šeit ir gājuši aļņi.

— Aļņi? — Letenīte gari novilka un paskatījās uz Ķetaurīti. — Tos mēs vēl neesam redzējuši.

— Uzvedieties pavisam rātni! — māte piekodināja. — Tad varbūt redzēsiet.

Viņi visi trīs noslēpās purvmalas krūmājos un to aizsegā vēroja visu plašo purvāju. Drīz viņi ieraudzīja pretējā pusē alneni ar alnēnu, kas plūca un ēda krūmu atvases.

— To alnēnu mums vajadzētu noķert, — Pinkaine teica. — Būtu pamatīgas vakariņas.

Ķetaurītis jau gribēja skriet taisni pār purvu, bet māte viņu satvēra aiz kājas un norāja:

— Izjauksi mums medības. Skrienot pār klaju *purvu, alnene mūs pamanītu un aizbēgtu. Purvs jāapiet slepus tā, lai viņā pusē iznāktu iešana pret vēju. Tad alnēna māte nevarēs mūs saost.

— Kamēr mēs tādu lielu līkumu apmetīsim, aļņi var aiziet citur un pazust, — Ķetaurītis mēģināja iebilst. — Varējām labāk aulekšiem skriet taisni virsū. Gan mēs viņus panāktu, ja viņi, mūs ieraudzījuši, muktu prom.

— Kur nu mēs aļņus panāksim! — māte gandrīz vai pikti iesaucās. — Alnis ar savām garajām un tievajām kājām aizbrāž kā vējš. Pat purvs nespēj viņa ātro gaitu aizkavēt: izplešot nagus, viņa kājas neiestieg dūkstī kā mūsējās. Mums jādodas tādā

virzienā, kā es jau teicu, tad aļņi mums nepazudīs. Saodīsim un tiksim uz pēdām. Viens gan stingri jāievēro: visu laiku jāizturas gluži klusi.

Pinkaine ar saviem draiskuļiem, mežmalas krūmājos slēpdamās, pamazām virzījās uz rietumu pusi. Visi spēra soļus tik piesardzīgi, ka neradās ne mazākais troksnītis: ne zariņš brīkšķēja, ne lapiņa čabēja, ne pazares šmīkstēja. Abas kājas ķermeņa vienā pusē vienlaicīgi uz priekšu liekot, kā to lāči parasti dara, viņi visi ejot savādi līgojās.

Nonākot meža līkumā, Pinkaine uzmanīgi pavērās caur zariem uz gājiena mērķi un čukstēja:

— Alnēns neturas vairs mātes tuvumā. Viņš pat nāk uz šo pusi. Būs viegls ķēriens. Alnene nepagūs ne atjēgties.

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte ar vēl sasprindzinātāku uzmanību tuvojās alnēnam, kas, briesmas nenojauzdams, mierīgi mielojās ar ievas lapām.

«Vēl tikai dažus lēnus, piesardzīgus soļus, tad spējš skrējiens, un alnēns rokā būs,» Pinkaine domāja.

Te pēkšņi gaisā izmisīgi ieķērcās sīlis. Alnene, brīdinājuma saucienu izdzirdējusi, kā bulta atšāvās pie sava bērna. Vfņa au- sījās, izplēta nāsis un ostīja gaisu. Alnēns, Pinkaini ieraudzījis, izlaida skaļu baiļu brēcienu. Māte aizlēca viņam priekšā un ar varenu šņācienu, priekškāju duršanas gatavībā izstiepusi, sagaidīja lāceni, kas, zinādama, ka aļņa nagi ir asi kā pīķa smaile, strauji pagriezās un, no sāniem pielavījusies, zvēla tam ar ķetnu pa muguru. Bet alnenē žigli atlēca nost, un Pinkaines nagi tikai saskrāpēja viņas sānus. Ievainotā zibenīgi atbildēja ar tādu spērienu lācenei pa ribām, ka tā, nikni rēkdama, saslējās un metās spērējai virsū. Bet tā atkal tik veikli palēca nost, ka šoreiz ne naga galiņš viņu neskāra.

Alnēns, kas bija atkāpies tālāk, no bailēm trīcēja. Arī

Ķetaurītis un Letenīte drebeja, redzot abas mātes sava starpa

cīnāmies.

Alnenes kāju pīķi no jauna vērsās pret Pinkaini, kas tos uztvēra ar spēcīgiem ķetnu sitieniem. Saņēmusi spēcīgu triecienu no sāniem, alnene zaudēja līdzsvaru un paklupa. Pirms viņa paspēja piecelties, Pinkaine ar saviem asajiem ilkņiem cieši iekodās tās kuprainā skausta sīkstajā ādā un nelaida alneni vairs vaļā, lai gan tā izmisīgi centās atbrīvoties.

Taisni tad, kad Pinkainei šķita, ka viņas pretiniece drīz būs pieveikta, viņa izdzirdēja daudzu kāju žiglu dipoņu. Trīs platradži steidzās alnenei palīgā. Pinkaine pārtrauca cīņu un aizlaidās projām, ko kājas nes. Mazie lācēni auļoja līdz.

Laime, ka aļņi viņus nevajāja. Tad Pinkainei un lācēniem būtu beigas.

VILKU IELENKUMĀ

Visu vasaru Pinkaine bija pārtikusi tikai no meža ogām, zāles, koku un krūmu jaunajiem dzinumiem. Tika arī iebaudīti lielāki un mazāki kukaiņi, izēstas olas putnu perēkļos, pazvejotas zivis. Bet uz rudens pusi, kad vēl nebija nogatavojušās ozolu zīles un kad vēl nebija nobrieduši rieksti, viņai tā iekārojās gaļas, ka tikai par to vien gribējās domāt.

Kādā pievakarē Pinkaine devās medībās uz nelielu zālainu klajieni. Tuvojoties tai, viņa teica:

— Ķetaurīt un Letenīt, tagad soļojiet tik klusi, lai ne zariņš nelūst, ne lapiņa nečaukst!

— Kādēļ? — Letenīte iejautājās.

— Lai neaizbaidītu medījumu, — Pinkaine atbildēja. Viņa pašlaik gribēja skaidrot, kas Ķetaurītim un Letenītei būtu darāms, ja zālienā ganītos stirnas, kad kāda stirna viņiem gandrīz virsū uzskrēja. Pēkšņi sāņus pamesties gribēdama, viņa paklupa, kūleni pārmetuši, nogāzās gar zemi un vairs necēlās. Pēdējos elpas vilcienus izlaižot, viduklis mitējās cilāties un putām un asinīm pārklātās trīcošās nāsis sastinga.

Apskatot beigto stirnu, ko acīm redzot kāds bija vajājis, Pinkaine priecājās:

— Tikpat kā mutē ieskrēja ilgi kārotais «cepetis».

Pēkšņi kaut kur aiz muguras atskanēja stipra un nikna ņurdēšana. Pinkaine un lācēni uztraukti paraudzījās uz to pusi un ievēroja kuplo egļu ēnā kustīgas, zaļganas uguntiņas.

— Vilki mums uzglūn! — Pinkaine iesaucās un bargi ierūcās, domādama viņus aizbaidīt.

Bet vilki, kas ilgi bija dzinušies pakaļ stirnai, uzskatīja to par savu īpašumu un tādēļ nebija iebaidāmi. Divi lieli pērngadējie vilki un pieci pavasara vilcēni, spalvu virs skausta sacēluši, purnus uz priekšu izstiepuši un neprātīgās dusmās degdami, tuvojās lāčiem.

Pinkaine nevēlējās uzsākt cīņu un negribēja arī atstāt «cepeti» vilkiem.

— Skriesim uz biezokni! — viņa uzsauca lācēniem, paķēra stirnu zobos, pārmeta to pār muguru un ar lācēniem aizlaidās. Vilki pa pēdām pakaļ. Vecie ar līkumu palaida lielāku riksi katrs uz savu pusi, lai Pinkainei un lācēniem aizskrietu priekšā, un pārējie puslokā sekoja tiem.

Lai gan Pinkainei bija smags nesamais, viņa strauji devās uz priekšu. Soļus vajadzēja palēināt, jo lācēni sāka atpalikt.

Viens no pavasara vilcēniem satvēra Letenīti aiz pakaļkājas, un viņa paklupa. Otrs tiecās pie Letenītes rīkles. Pinkaine, to pamanījusi,

deva vilcēnam ar priekšķepu pa muguru tādu zvēlienu, ka tas bez dzīvības pazīmēm palika guļam ar pārlauztu mugurkaulu. Ķetaurītis sakampa aiz auss otru uzbrucēju un ar asajiem nagiem saskrāpēja tam sānus, un Pinkaine to notrieca gar zemi.

Letenīte vairs nespēja atbalstīties uz sakostās kājas. Viņa tikai ar grūtībām vilkās uz priekšu. Par laimi, vilki, zobus griezdami, saklupa ap kritušajiem vilcēniem un, neganti riedami un gaudodami, saplosīja tos gabalu gabalos. Dažos mirkļos nezvēri alkatīgi aprija katrs savu pakampto gabalu, ka krakšķēja un šņakstēja vien.

Kad vilki savu briesmīgo maltīti bija beiguši, viņi atkal, nikni kaukdami, dzinās pakaļ lāčiem.

Pinkaine, redzēdama, ka Letenīte vairs nespēs izbēgt vajātājiem, apstājās pie milzīga akmens, kas pagadījās ceļā, lai izvai

rītos no aplenkuma. Viņa nometa stirnu zemē un sastinga kaujas gatavībā. Arī Ķetaurītis varonīgi nostājās mātei blakus. Pat ievainotā Letenīte drosmīgi atņirdza zobus.

Drīz vilku bars bija klāt. Izgandējušais bara vadonis pieskrēja pirmais un pārdesmit soļu attālumā apstājās. Tūlīt aiz viņa palika stāvot pārējie vilki. Viņus apmulsināja Pinkaines un lācēnu apņēmīgā un drosmīgā stāja. Viņi pavērsa pretim savus asiņainos purnus. -

Astes dusmās kūļājās pa gaisu. Acis mežonīgi zvēroja. Katrs vilks neuzkrītoši ieņēma izdevīgāku stāvokli, lai pēc tam pēkšņā skrējienā visi reizē uzbruktu Pinkainei un lācēniem.

Laikam gan Pinkaine ātrumā bija apsvērusi, ka tam, kas pirmais uzbrūk, ir lielākas izredzes uzvarēt, un tādēļ negaidīti ātri iedrāzās vilkos. Ar labās ķetnas zibenīgu cirtienu viņa notrieca gar zemi barvedi, bet ar kreisās ķetnas zvēlienu nogāza otru veco vilku. Abi pusapdulluši valstījās pa zemi un gaudoja, kamēr Pinkaine viņus galīgi sabradāja.

Viens no pērngadējiem vilkiem pielavījās Pinkainei pie rīkles. Pinkaine saķēra to ar abām priekšķepām un nožņaudza.

Kamēr māte pieveica lielos vilkus, Ķetaurītis tika galā ar diviem vilcēniem, laižot darbā tāpat kā māte savas spēcīgās ķepas. Tad Ķetaurītis steidzās palīgā māšelei, kas bija palikusi pie lielā

akmens stirnu sargāt. Kamēr viņš bija aizņemts cīņā ar diviem vilcēniem, trešais bija uzbrucis Letenītei. Ķetaurītis vēl nepaguva aizdzīt uzbrucēju, kad pērngadējais vilks iekampa savos asajos zobos viņa cisku. Ķetaurītis raustījās gan uz vienu, gan otru pusi,

bet nespēja atbrīvoties. Pinkaine, padarījusi nekaitīgus bīstamākos pretiniekus, sagrāba savās ķetnās pēdējo spēcīgo vilku, kas vienmēr vēl turēja savos zobos Ķetaurīti. Pinkaine to saspieda kā olas čaumalu, un viņš atlaida Ķetaurīti. Pa to laiku pēdējais vilcēns, asti kājstarpē iemie- dzis, smilkstēdams aizdrāzās no kaujas lauka un nozuda biezajā eglienē. Tas vienīgais palika dzīvs no lielā vilku bara. Ķetaurītis, neievērojot asās sāpes ciskā, gribēja dzīties viņam pakaļ, bet Pinkaine pameta ar ķepu un norūca:

— Nav vērts! Tas nekad vairs neiedrošināsies rādīties mūsu acīs.

Cīņa ar vilkiem bija norisinājusies tikai nedaudzus mirkļus. Arī Pinkaine bija dabūjusi dziļu brūci plecā.

Ķetaurītis izlaizīja mātes ievainojumu, Letenīte — Ķetaurīša asiņojošo cisku, un Pinkaine ar savu mēli iztīrīja Letenītes sakosto ķepu. Tad vēl katrs sakārtoja savu izspūrušo spalvu.

— Nu ir laiks ieturēt stirnas «cepeti»! — Pinkaine teica. Ķetaurītim un Letenītei, kas pirmo reizi baudīja šādu kārumu,

tas ļoti garšoja.

Letenīte, lūpas laizīdama, ieminējās:

— Es pirmīt vēl domāju, ka vilki mūs aprīs ar visu stirnas cepeti.

Ķetaurītis, apzinādamies, ka arī viņam ir savi nopelni vilku pieveikšanā, svarīgi sacīja:

— Kas nu mums, lāčiem, vilki par pretiniekiem!

— Tā vis nesaki! — Pinkaine iebilda. — Ne jau vienmēr ar vilkiem tik viegli var tikt galā kā šoreiz. Dažreiz jāpiedzīvo zaudējumi arī lāčiem. Protams, ja ar izmaņu dodas kautiņā, tad vilks nav tik liels kā vilka kauciens.

PAKLĀJU RITINĀŠANA

Pinkaine iznāca no meža ēnas saulainā un zālainā klajumiņā. Aiz viņas iztipināja Ķetaurītis un Letenīte. Visapkārt zālienai slējās tumši zaļas egles, kas, savas smailās galotnes kā šķēpus gaisā pacēlušas, sargāja ziedošās pļaviņas mieru. Dienvidus saulē tveicīgais gaiss virmoja un ņirbēja. Visvisādu kukaiņu tikko sadzirdama vienskanīga sīkšana atgādināja, ka dzīvība un rosība ne mirkli nemitas pat visklusākajā un vientuļākajā dabas stūrītī.

Pinkaine un lācēni klusēdami čāpoja pa svaigi zaļo un dažādu krāsu ziediem izraibināto meža noriņu, kas kā krāšņs paklājs pletās uz visām pusēm. Visveiksmīgākais audējs nebūtu spējis noaust tik brīnišķīgu paklāju.

Bet ko lāči saprot no skaistuma?

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte ar savām platajām ķepām nolieca un nomina zāli, nolauza puķes. Zāle gan atkal pamazām pacēlās, bet nolauztie ziedi palika guļot un saules svelmē sāka izdvest vītuma smaržu.

Pinkaine apstājās pļaviņas vidū, visskaistākajā vietā.

— Ķersimies pie paklāju ritināšanas! — viņa skubināja Ķetaurīti un Letenīti.

Bet lācēni nesaprašanā stāvēja un brīnījās.

— Kur tad ir tie paklāji? — Ķetaurītis pabailīgi iejautājās.

— Tepat acu priekšā.

Lācēni vēl neticīgāk raudzījās visapkārt. Tikai tad, kad Pinkaine sāka urķēt velēnu, viņi noprata, kas darāms. Abi palīdzēja mātei viņas sāktajā darbā.

Ķetaurītis vel nebija velēnu apversis, kad jau kļuva ziņkārīgs:

— Kādēļ mums jādara tāds netīrs darbs?

— Pacieties mazliet! Tad uzzināsi, — māte aizrādīja.

Drīz visi trīs bija uzplēsuši velēnu un apmetuši uz otru pusi.

— Pakodieties nu zāļu maigās saknītes! — Pinkaine mudināja lācēnus.

— Ak tādēļ mums vajadzēja savus purnus nosmērēt! — Ķetaurītis iesaucās un meklēja melnajā augsnē sulīgās saknītes.

— Barības dēļ ne tādi darbi vien jādara, — Pinkaine paskaidroja.

— Garšīgas gan! — Letenīte slavēja, pirmo kumosu košļādama.

— Būs vēl garšīgāki kumosi, — Pinkaine teica un rādīja uz resnu slieku, ko bija izrušinājusi.

— Tad ir vērts pūlēties, — Ķetaurītis iečukstēja Letenītei ausī un sāka rakņāties tā, ka zemes pikas lidoja uz visām pusēm.

Kad apvērstajā velēnā maigās saknītes bija noēstas, kukaiņi un kāpuri izlasīti, Pinkaine vēla to tālāk: pārmeklēto pusi apsvieda un jaunu uzgrieza virspusē. Lācēni sāka rakņāties pa to, bet Pinkaine stingri noteica--

— Tagad ķerieties katrs pie sava rituļa!

Neko darīt. Mātes pavēli vajadzēja izpildīt. Gabaliņu nostāk lācēni naski vien sāka ritināt katrs savu velēnu.

Letenītes purns, velēnu ceļot, piedūrās kaut kam mīkstam, sanošam. Tai vietā no zemes izlīda lielas, spīdīgi melnas kamenes, kas dūkdamas pacēlās gaisā un riņķoja ap Letenītes galvu. Letenīte ļoti nobijās un skrēja pie mātes. Kamenes lidoja pakaļ.

Kamēr Letenīte, no kamenēm vairīdamās, bēguļoja, Ķetaurītis piesteidzās pie māšeles velēnas. Viņš paurķēja, paurķēja. Tik pievilcīgi

salda smarža iesitās nāsīs. Drīz lācēns izrausa no zemes brūnu, medus pilnu šūniņu čemuru, pieplaka pie zemes un, ar ķepām aptvēris atradumu, aplaizīja šūniņas un izsūca medu. Viņš jau gribēja apēst visu čemuru, kad atminējās māšeli.

— Letenīt, nāc pie medus! — viņš sauca.

Kamenes, kas visu laiku bija apstājušas Letenīti, pārlidoja uz Pinkaini. Nu Letenīte varēja skriet pie brāļuka.

— Še, māsiņ, zemes bišu saldumiņš, — Ķetaurītis teica un sniedza Letenītei pustukšīto šūniņu čemuru.

Letenīte, brāļuku tencinādama, notiesāja pāri palikušo medu ar visām šūniņām.

— Tādu gardumu varētu vēl ēst, — lūpas laizīdama, viņa teica un sāka izošņāt velēnu. Bet medu viņa vairs neuzgāja.

Visu pēcpusdienas cēlienu Pinkaine un lācēni vēla tikai uz priekšu katrs savu velēnu un mielojās ar saknītēm un kāpuriem, kamēr vairs negribējās.

Kad Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte atgriezās mežā, pļaviņā palika trīs velēnu vīstokļi — viens lielāks, divi mazāki — saritināti kā paklāju rituļi.

SŪNU LOŽAS DZĒLUMI

Kādā vasaras rītā Pinkaine ar lācēniem čāpoja pa Brūkļu purvu. Rasas pilieni brūklenājā, pirmo saulstaru apmirdzēti, spīguļoja kā dimanta actiņas. Tās apbrīnodams, Ķetaurītis ieraudzīja uz ciņa kaut ko sarkanbrūnu ar tumšu līku loču svītru uz muguras, gredzenā saritinājušos, mierīgi guļam. Tuvāk pieejot, gredzens sakustējās un, visā garumā izstiepies, žigli aizlocījās pa sūnekli.

Ķetaurītis skrēja pakaļ veiklajai ložņai. Tā iešņākdamās spēji pavērsās pret sekotāju un, galvu augšup pacēlusi, draudoši atplēta muti. Zvērojošas acis raudzījās pretī. Ķetaurītis apstājās.

— Ak tu, sūnu loža, lāci baidīt iedomājusies! — viņš nicinoši iesaucās un tvēra draudētāju.

Acumirklī divi gari, asi zobi iecirtās lielībnieka ķepā.

Ķetaurītis saniknots kodīja un purināja uzbrucēju, bet tā, izmisīgi pretodamās, dzēla viņam, kur pagadījās, — purnā, vaigā, ausī.

Bet bija jau par vēlu. Dzēlumi sāka sūrstēt: odzes inde bija ek| uvusi asinīs. Galva uzpampa liela kā ķirbis. Auss izauga kā nilzu beka. Ķepa uztūka bluķa resnumā. Iekaisušās vietas dega tā ugunī. Ne kāju pie zemes pielikt, ne galvu plecos noturēt.

Ķetaurītis ar mokām aizvilkās līdz purva ezeram. Viņš ielīda neldros un sāpīgo ķepu un purnu mērcēja vēsajā ūdenī, bez mi- as kunkstēdams un vaidēdams.

Letenīte ar līkumu paskrēja garām pieveiktajai odzei, kas necustīgi gulēja sūnās. Viņa arī devās uz meldrāju un nepameta >rā|uku vienu.

Letenīte iemērca ķepu ūdenī un tad vēso veldzi pilināja uz Ķetaurīša aiztūkušo aci, pūta dvašu uz sāpīgo ausi, bet viņas pa- īdzība neremdēja sāpes. Nabadziņš vaidēja, kā vaidējis.

Ķetaurītis neko vairs neēda. Māsiņa pienesa viņam gan baraviku, gan brūkleņu ķekaru, gan kameņu medus kanniņu, bet ne ir ko viņu nevarēja iekārdināt.

Divas nedēļas Ķetaurītis bez ēšanas mocījās ezera malā. Tikai tad

viņš sāka atspirgt.

SARGIETIES CILVĒKA!

Pinkaine gāzelēdamās lēni soļoja gar Ielīces upes ūdens- malu. Ķetaurītis ļepatāja mātei vienā pusē, bet Letenīte otrā pusē.

Pēkšņi Ķetaurītis apstājās un apturēja arī māšeli, sacīdams:

— Paskaties smiltīs!

Letenīte skatījās, skatījās, bet neko īpašu neievēroja.

— Ir gan! — Ķetaurītis pukojās un ar ķepu rādīja zemē. — Nevar saredzēt, lūk, šos iedobumus!

Nu Letenīte ieraudzīja mitrajās krastmalas smiltīs savādas bedrītes. Ķetaurītis tikko bija ievērojis, kā tās rodas. Viņš lielīgi skaidroja:

— Tās ir mātes pēdas.

Letenīte šaubīdamās paostīja un tad iesaucās:

— Ož gan pēc mātes!

Kamēr lācēni apbrīnoja jauno atklājumu, tikmēr Pinkaine bija aizgājusi labā gabalā. Lācēni skrēja pakaļ mātei. Bet tā pagrieza galvu atpakaļ un stingrā balsī ierūcās:

— Apstājieties!

Lācēni tūdaļ palika stāvot un notālēm vēroja māti. Viņa ostīja zemi, purināja galvu un sprauslāja.. Tad izslējās stāvus un skatījās vienā virzienā pār upes līci. Lācēni kļuva ziņkārīgi un nepacietīgi mīņājās uz vietas.

Beidzot Pinkaine pagriezās uz viņu pusi, māja ar ķepu un sauca:

— Nāciet šurp!

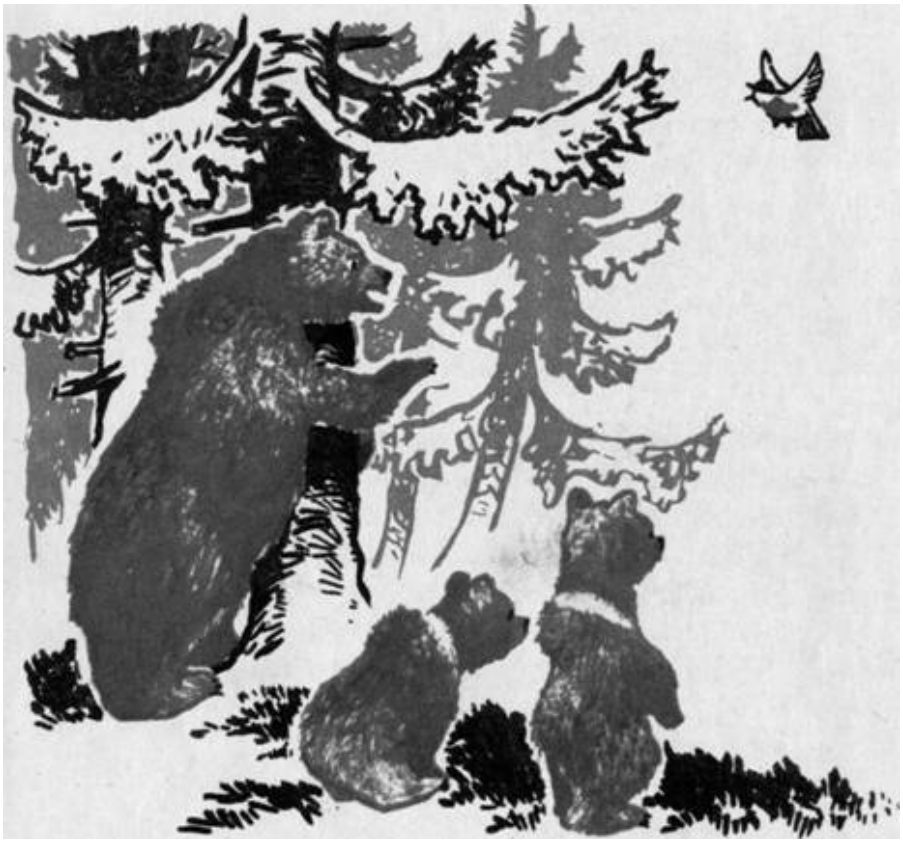

Ķetaurītis un Letenīte paiēkšus aizdrāzās pie mātes. Pinkaine ar labo ķepu rādīja smiltīs.

— Tās tavas pēdas, — Ķetaurītis iesaucās.

Māte purināja galvu.

— Nē! Cilvēka pēdas, — viņa teica.

Lācēni paostīja tās. Nāsīs iesitās nepazīstama smaka. Ķetaurītis iespieda savu ķepu smiltīs blakus cilvēka pēdai. Ķepas nospiedums bija tai ļoti līdzīgs.

— Kā lai atšķir cMvēka pēdas no lāča pēdām? — Ķetaurītis jautāja.

— Pēc smakas. Bet, ja cilvēks pēdas ieminis vairākas dienas atpakaļ, tad smaka izzudusi. Tad jāņem vērā, ka cilvēka pēdām papēži pavērsti uz iekšpusi, bet pirkstgali pagriezti nedaudz uz ārpusi. Turpretim lāča pēdām papēži izvērsti uz ārpusi, bet pirkstgali pagriezti uz iekšpusi. Tādēļ ari cilvēki lāčus mēdz saukt par greizkājiem, — Pinkaine skaidroja.

Pinkaine devās uz krauju. Lācēni, cieši pie viņas turēdamies, gāja līdzi. Kraujā uzkāpusi, māte pacēlās uz pakaļkājām un, aiz resna egles stumbra slēpdamās, rādīja pāri upes līcim un teica:

— Redziet, kur aiziet cilvēks.

Lācēni kā sastinguši, uz pakaļkājām stāvēdami un purnus uz priekšu izstiepuši, vērās norādītajā virzienā. Cilvēka smaka, ko atnesa vējš, iekodās nāsīs, kaut gan pats cilvēks bija vismaz kilometru tālu.

— Brr… brr … brr … — ierūcās Pinkaine. — Cilvēks šauj un gūsta lāčus. Sargieties cilvēka! — viņa stingri noteica.

G Ū STĀ

Pinkaine ar lācēniem uzturējās vairākas dienas lelīces upes tuvumā. Kādā karstā dienvidū māte iegulās vēsajā upes ūdeni atveldzēties, bet Ķetaurītis un Letenīte krastmalā aizrautīgi nodevās pēdu rotaļai. Lācēni nostājās viens otram blakus un tad abi reizē sāka soļot. Soļot vajadzēja tā, lai pakaļkāju pēdas sakristu ar priekškāju pēdām. Cik labi tas viņiem veicās!

Aizraudamies ar šo rotaļu, lācēni bija aizgājuši līdz patālam meža stūrim. Ķetaurītis vedināja māšeli:

— Iesim mežā!

— Bez mātes nedrīkst, — Letenīte iebilda.

— Tālu neiesim. Nāksim drīz atpakaļ, — Ķetaurītis noteica un devās mežā iekšā. Viņi nonāca uz iestaigātas takas. Letenīte, negribīgi sekodama, bailīgi ieminējās:

— Vai tik te nav bijis cilvēks?

— Neuztraucies! — Ķetaurītis mierināja māšeli un devās tikai uz priekšu.

Taka aizstiepās meža klajumā un ielocījās ābeļu dārzā, kurā lācēni ievēroja neredzētu celtni — mežsarga māju, kas bija klusa kā izmirusi: ļaudis gulēja diendusu.

Ziņkārības vilināts, Ķetaurītis piesardzīgi tuvojās mājai. No turienes vēsmiņa atnesa dažādas smaržas. Labi varēja atšķirt arī cilvēka smaku. Letenīte, kas bija palikusi dārza malā, raudulīgi īdēja:

— Steigsimies atpakaļ!

— Mazdūšīgā, nečinksti! — Ķetaurītis sirdījās. — Nāc labāk ābolos!

Ķetaurītis uzrāpās kuplā ābelē. Letenīte sadūšojās, aizgāja un arī uzrausās tajā pašā kokā.

Lācēni plūktin plūca un ēda garšīgos ābolus.

Klusā māja atdzīvojās. Bija dzirdama durvju virināšana un cilvēku sarunāšanās. Viņi devās uz tīrumu. Lācēni, uztvēruši agrāk nedzirdētās skaņas, nobijās.

— Vairs nav droši! — Ķetaurītis čukstēja.

— Bēgsim! — Letenīte drebošā balsī tikko dzirdami teica. Viņa pirmā nošļūca no ābeles, pēc tam Ķetaurītis ievēlās zālē. Abi bija tā pieēdušies, ka vēderi vai plīsa. Viņi gurdeni kūņojās pa zemi.

Kur bijuši nebijuši — pieskrēja divi zēni. Viens no viņiem satvēra Ķetaurīti, otrs — Letenīti. Lācēni nepretojās. Viņi bija mierīgi zēnu rokās, kad tos stiepa uz istabu.

Istabā bija daudz jaunumu. Visu vajadzēja apošņāt, apskatīt, apbrīnot. Lācēni līda pagultē, pagaldē, uzrāpās uz sola.

— Viss ir svešs un dīvains! — Ķetaurītis dvesa.

— Nepaliksim šeit! — Letenīte lūdzās.

Bet ārā izkjūt vairs nevarēja: zēni bija aiztaisījuši durvis. Letenīte piesteidzās pie durvīm, mēģināja tās atvērt, bet veltīgi nopūlējās gan šā, gan tā. Viņa no uztraukuma nepacietīgi smilkstēja. Ķetaurītis ar saviem spēcīgajiem nagiem skrāpēja padur- vis un ar asajiem zobiem grauza stenderi. Bet velti! Durvis neatdarījās.

Viens zēns iebāza Ķetaurītim mutē cukura graudu. Cik garšīgs tas bija! Otrs zēns pacienāja arī Letenīti. Kā viņa laizījās, cukura graudu apēdusi!

Lācēni vairs nedeva miera zēniem. Kur viņi pakustējās, lācēni pakaļ. Letenīte ar purnu bikstīja viena zēna lielus, Ķetaurītis pekāja savam devējam pa rokām, lūgdamies salduma. Zēni bija

devīgi. Viņi paņēma pa jaunam cukura graudam no skapja un mieloja katrs savu kārumnieku.

Kad viss cukurs bija izēdināts, lācēni sāka pievērst vairāk uzmanības pašiem kāruma devējiem. Viņi atkāpās kaktā un pacēlās visā augumā. Lūpas izstiepās un trīcēja. Abi nekustēdamies stāvēja, pie sienas piespiedušies, un baiļu pilnām acīm vērās zēnos.

— Cilvēki! — Ķetaurītis un Letenīte nopūtās.

Zēni, istabas vidū nostājušies, izbrīnā raudzījās lācēnos, kas tik pēkšņi bija pārvērtušies.

legrabinājās atvērtais logs. Tajā parādījās Pinkaines galva. Pinkaine dobji ierūcās un ielēca istabā. Zēni paguva izskriet un aizcirst

durvis.

Ķetaurītis un Letenīte traucās mātei pretī, pieglaudās viņai klāt, priecīgi smilkstēja un laizīja tās purnu. Pinkaine paņēma Ķetaurīti zobos aiz skausta un izmeta pa logu ārā. Pēc tam ar Letenīti mutē izlēca arī pati laukā. Visi trīs steigšus devās caur ābeļu dārzu uz mežu.

Zēni bija aizskrējuši uz tīrumu, kur strādāja pieaugušie, un sacēluši trauksmi. Kliegdami un izkaptis un dakšas vicinādami, ļaudis steidzās uz māju. Kad cilvēki piesardzīgi tai tuvojās, Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte atradās jau tālu mežā.

LIKSTAS PIE BIŠU LIEPĀM

Pienāca bišu ziedu laiks. Gaiss liepu apkārtnē bija medainas smaržas pilns. Šo pievilcīgo smaržu lāču oža uztvēra jau no tālienes. Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti, galvas izstiepuši un purnus nenolaiduši, skriešus devās uz liepaini. Viņi aizelsušies nonāca īstā meža dravā. Te vienkopus auga vairākas liepas žuburainiem, ziedu piebērtiem zariem. Liepu mīksto šalkoņu pavadīja vienmērīga sanēšana: lapotne bija bišu pilna. Ik ziedā rosījās čaklās medus vācējas.

Liepu dobumos bites bija ievilkušas šūnu kāres, kurās viņas sanesa ziedos ievākto medu.

Ķetaurītis rāpās kādā liepā. Labā augstumā ticis, viņš ievēroja nelielu caurumu, pa kuru citas zeitspārnītes sanēdamas steidzās iekšā, citas — ārā.

Ķetaurītis domāja: «Tur jābūt medum!»

Viņš iebāza purna galiņu caurumā. Kā tad! Iekšpusē bija neizsakāmi jauka smarža. Bet ķepu nevarēja dabūt iekšā: caurums par mazu.

Ķetaurītis ar pakaļējām kājām aptvēra stumbru, ar kreiso priekšķepu turējās pie stumbra, bet ar labo, nikni rūkdams, atgaiņāja aizkaitinātās bites, kas viņam neganti uzbruka un dzēla lūpās, purnā, ap acīm. Sīvie dzēlieni neatbaidīja Ķetaurīti. Skre- jas paplašināšanai viņš laida darbā zobus.

Neatlaidīgā cīņā ar saniknotajām uzbrucējām caurums tika tik tālu palielināts, ka varēja iebāzt ķepu. Ķetaurītis grāba ārā vasku ar medu un bāza tikai mutē. Bites vēl negantāk uzbruka

kārumniekam. Bet lāčuks no tām vairs nebijās. Viņš bija tā notriepis purnu, galvu, ausis ar medu, ka tas aizsargāja viņu no sāpīgajiem dzēlieniem.

Letenīte meklēja medu citā liepā. Viņa naski rāpās pa stumbru augšup un tuvojās skrejai. Uztrauktās bites riņķoja virs galvas. Viena iedzēla Letenītei pašā purna galiņā. Viņa no sāpēm iekaucās un nogāzās zemē. Bites nolaidās pakaļ un salīda biezajā spalvā. Letenīte izmisīgi vārtījās pa zemi un raudāja. Laime, ka tuvumā bija upe. Letenīte ieskrēja upē un iegremdējās ūdenī.

Pēc peldes viņa čāpoja atpakaļ uz liepaini, sāpīgo purnu laizīdama. Ķetaurītis, jocīgi gorīdamies, ļepa- tāja pretim. Viņš bija pārvērties tādā ērmā, ka māšele to nemaz vairs nevarēja pazīt. Nācēju par nez kādu briesmoni noturēdama, Letenīte bēga ļekatu ļekatām.

Ķetaurītis rūca nopakaļ: — Nemūc!

Letenīte pazina brāļuka balsi un apstājās. Kad Ķetaurītis pietipināja, Letenīte redzēja, ka medus bija līdz nepazīšanai izķēmojis Ķetaurīti. Viņa palīdzēja brāļukam nolaizīt ar medu piesūkušos spalvu. Tā arī viņa dabūja iebaudīt lāču vislielāko gardumu.

PĒRKONA NEGAISĀ

Virs Vaivarāju purva gaisā šaudījās iztraucētas ķīvītes un izmisīgi kliedza: «Kī-i-vit, vit, vit-kī-i-vit!» Ķetaurītis un Letenīte urķējās pa viņu ligzdu un mierīgu prātu noēda sadētās olas.

Izdzirdušas ķīvīšu trauksmes saucienus, palīgā salaidās kuitalas. Viena klupa Ķetaurītim virsū un ar knābja cirtieniem sadeva viņam pa pakausi.

— Še tev, še tev! Nemēģini vairs otrreiz postīt putnu perēkļus! — viņa bārās.

Cita kuitala knābāja Letenīti. Pinkaini apstāja vesels bars saniknotu ķīvīšu.

Lāči pagaiņāja putnus un tad, nepiegriezdami klaigājošajiem pavadoņiem ne mazākās vērības, devās tālāk purvā, un uzgāja atkal un atkal olu pilnas ligzdas, un iztukšoja tās.

Pinkaine bija tā aizrāvusies ar perēkļu okšķerēšanu, ka nemaz nedzirdēja klusu ducināšanu un neievēroja melnu mākoni, kas parādījās apvāršņa malā un, ātri uz abām pusēm izplezda- mies, pacēlās arvien augstāk pie zilajām debesīm, un drīz aizsedza sauli. Egles meža aplokā zaudēja mirdzumu. Krēsla apklāja purvu. Pēkšņi no tumšā padebeša izšāvās zibens strēle, un norībēja pērkona grāviens. Ķetaurītis un Letenīte aiz izbailēm pie- plaka pie zemes. Tikai tagad Pinkaine pamanīja tuvojošās briesmas. Viņa uzsauca lācēniem: — Negaiss sākas! Steigšus atpakaļ uz mežu!

Un visi trīs tūdaļ auļiem vien devās turp.

Zibšņi bez mitas šaudījās drīz priekšā, drīz vienā, drīz otrā pusē. Pērkona dārdi sekoja cits citam, viens spēcīgāks par otru. Lietus gāzās straumēm. Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte, līdz ādai izmirkuši un kūpēdami, auļoja pa dažos mirkļos pārplūdušo lāču taku uz mežu. Tur Pinkainei bija zināma droša patvertne.

Bet no meža traucās pretī stipra šņākoņa. Likās, ka tūkstošiem aizkaitinātu odžu stātos ceļā, lai lāčus nelaistu uz paslēptuvi.

Vējš neganti locīja koku galotnes, lauza zarus un ar visām saknēm izrāva no zemes milzīgas egles. Mežmalā viena egle gandrīz uzgāzās Pinkainei virsū.

Visiem šiem biediem par spīti, Pinkaine ar lācēniem ieskrēja vētras brāzmu pārņemtajā mežā. Viņi devās uz biezokni, kur gobas un liepas, un apses ar saviem zariem bija tā savijušās, ka pilnīgi aizklāja debesis. Pat zibeņu atspīdums tur nespēja ielauzties. Tikai smagās lietus lāses izritēja cauri biezajam lapojumam.

Šai meža visapslēptākajā vietā auga veca, milzīga liepa ar neparasti resnu stumbru. Lāča auguma augstumā tajā bija caurums, pa kuru Pinkaine varēja ielīst. Stumbra iekšienē — dobums, pietiekoši liels, lai tajā bez viņas ērti varētu novietoties arī abi lācēni. Šai dobumā steidzīgi ierausās Letenīte, Ķetaurītis un beidzot arī māte. Slapji, kā no ūdens izkāpuši, viņi saspiedās cieši kopā un, galvas ķepās paslēpuši, mierīgi gulēja. Drausmīgos zibens šķēpus vairs neredzēja, tādēļ tie vairs arī nebiedēja. Tikai vētras kaucieni un pērkona grāvieni vēl iedvesa bailes.

Piepeši spalgi nogranda gluži tuvu, un ugunīgas bultas iekrita liepai līdzās augošā apsē. Sirmā liepa nodrebēja. Dūmi un sēra smaka iespiedās dobumā.

— Arī te vairs nav droši! — Pinkaine iesaucās. — Mūciet ārā!

Lācēni vilcinājās. Viņiem bija bail pirmiem atstāt dobumu, tādēļ Pinkaine izlēca papriekšu. Tad nedroši izlīda Ķetaurītis un Letenīte.

Zibens bija pāršķēlis lielo apsi no galotnes līdz pašai zemei. Aplauztie zari sprakšķēdami dega visapkārt. Liesmu mēles šaudījās pavisam tuvu. Lācene ar lācēniem tik tikko aizsprau- cās garām uguns svelmei. Pinkainei vienos sānos pat apsvila spalva.

Pirmajā acumirklī Pinkaine nevarēja aptvert, kur lai glābjas. Tad

viņai iešāvās prātā laimīga doma: «Jādodas uz upi.»

Līdz upei bija labs gabals ko skriet. Pa ceļam gadījās redzēt vēl dažus ugunsgrēkus. Bet pērkona dārdi arvien vairāk attālinājās, un zibšņu strēles parādījās aizvien retāk.

Upmalas krūmos nolīduši, lāči nogaidīja, kamēr negaiss mitējas. Kad atspīdēja saule un pie debesīm atplaiksnījās varavīksne, Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte atstāja krūmāju un, klajā vietā izgājuši, viņi visi vēroja apkārtni.

Šai mirklī — kur radusies, kur ne — virs lāču galvām sāka lidināties ķīvīte un uztrauktā balsī saukt:

— Ak jūs, putnu ligzdu postītāji, kaut jūs pērkons būtu nospēris!

NOSLĒPSIM CILVĒKU!

Pinkaine pastaigājās pa šauru meža taku. Ķetaurītis un Letenīte rikšoja pa priekšu. Aiz kāda takas līkuma lācēni nozuda mātes skatam. Pinkaine paātrināja soļus, lai panāktu savus drais- kuļus. Takas izliekumā nonākusi, viņa ieraudzīja cilvēku, kas, uz nūjas balstīdamies, nāca lācēniem tuvāk.

— Paslēpieties žigli kokā, ka cilvēks jūs nenosit! — Pinkaine uzsauca lācēniem un pati pacēlās uz pakaļkājām, sarauca augšlūpu, pacēla labo ķepu virs purna un caur degunu ieaurojās.

Cilvēks apstājās un nepakustēdamies ar stingru skatu raudzījās lāču mātē.

«Grib mani iebiedēt, lai es laižos lapās. Nekā nebūs! Par saviem lācēniem es esmu gatava cīnīties uz dzīvību un nāvi,» Pinkaine domāja un lēni virzījās uz priekšu.

Cilvēkam sametās bail. Viņš novērsa skatu no nācējas un atskatījās atpakaļ. Šai mirklī Pinkaine pieskrēja klāt, ar ķepām satvēra cilvēku un nogāza to gar zemi. Tad viņa nostājās blakus savam upurim un, galvu nodūrusi, ošņāja, un klausījās. Krūtis necilājās, nāsis nedvesa, lūpas nekustējās, un acis bija aizvērušās. Visas pazīmes liecināja, ka cilvēks vairs necelsies.

Pinkaine pagāja gabaliņu nostāk un notālēm vēl pavēroja tik viegli pieveikto. Viņš nepakustējās.

— Ķetaurīt un Letenīt, tagad rāpieties no kokiem lejā, — Pinkaine pavēlēja. — Cilvēks vairs nenodarīs neko ļaunu.

Lācēni norāpās un ar mātes atļauju apskatīja sastingušo cilvēku.

— Noslēpsim cilvēku priekšdienām! — Pinkaine teica un, aiz svārku stūra zobos paņēmusi, novilka viņu no takas, apklāja ar sūnām un virsū uzmeta vēl dažus žagarus.

— Tagad iesim tālāk! — Pinkaine noteica. — Vakarā atnāksim paskatīties. Un viņi aizgāja.

Kad no lāčiem vairs nebija ne miņas, sila cīrulis no priedes galotnes nometa savu dziesmas virteni: «Didl, didl, didl, guidloi, guidloi, lillilli, lillilī, lillillilliiī.

Cīruļa skaļā dziesma pamodināja sūnām un zariem apkrauto cilvēku. Ar Pinkaini sastopoties, viņš bija zaudējis samaņu un nezināja, kas noticis. Viņš pašķīra apkrāvumu, piecēlās un nopurināja sūnas. Cīrulis vēl vienmēr trallināja savu jauko dziesmu. Cilvēks tajā saklausīja mudinājumu steigties projām no šīs vietas. Viņš aizgāja pa to pašu taku, pa kuru bija atnācis.

Vakarā Pinkaine ar lācēniem atgriezās tur, kur bija noslēpuši cilvēku. Lācene uztraucās un dusmīgi rūca, kad atrada sūnu kopiņu saplakušu un tukšu. Viņa neapmierināta staigāja apkārt, ošņāja cilvēka

pēdas un īdzīgi urkšķēja:

— Viegli iegūts, viegli aiziet.

PIE UGUNSKURA

Mežs tinās vakara krēslā. Putnu dziesmas apklusa, un kukaiņu dīkšana mitējās. Tikai koku galotnes tikko dzirdami sačukstējās. Mežā klusiem spārniem nolaidās melna nakts.

Nakts vidū mežs atkal atdzīvojās. Izdzirdusi sūnās pelīti pīkstam, spārnus viegli vēdināda ma, aizšvīkstēja pūce. Sikspārņi šaudījās, medīdami nakts taureņus. Sausajās lapās, atradis kāpurus, čabinājās ezis. Āpsis tekāja, garšīgas saknes meklēdams. Arī Pinkaine izveda savus lācēnus nakts gaitās.

Pinkaine uzoda āpša pēdas. Viņa lieliem soļiem gāja to meklēt. Letenīte tipināja pakaļ mātei. Bet Ķetaurītis skraidīja starp papardēm un apbrīnoja jāņtārpiņu spožos lukturīšus.

Tālumā mirgoja savāda gaisma. «Diez kas tur tā laistās un vizuļo?» Ķetaurītis domāja. Ziņkārība nelika viņu mierā. Viņš gāja, lai tuvumā apskatītu dīvaino parādību.

Ķetaurītis nonāca pie klajienes, kuras centrā zvīļoja liela, dzīva puķe. Sarkanas ziedlapas locīdamās pacēlās gaisā. No tām atdalījās mazas mazas zvaigznītes, kas lidinājās šurp un turp, augšup un lejup, kamēr nodzisa. To vietā no vijīgām mēlēm atdalījās atkal un atkal simtiem jaunu zvaigznīšu, kas, tāpat kā iepriekšējās, loku lokos izdejojušās, pēkšņi izgaisa.

Ķetaurītis, krūmājā ielīdis, kā apmāts lūkojās neredzētajā brīnumā. Viņš saņēmās, atstāja tumsas aizsegu un klusi iečāpoja apgaismotajā laukumā.

Ķetaurītis piegāja brīnumainajai puķei gluži tuvu klāt. Viņam nejauši aizķērās kāja aiz koka gabala. Pēkšņi vesels zvaigznīšu spiets uzšāvās gaisā un izlidoja uz visām pusēm. Kad zvaigznītes izdzisa, Ķetaurītis jau ar nolūku pakustināja bluķi, kura viens gals atradās spožās puķes viducī. Atkal zvaigznīšu tūkstoši strauji pacēlās pret debesīm.

Ķetaurītis aizgāja otrā pusē. Ak šausmas! Viņš ieraudzīja divus cilvēltus, kas gulēja, galvas uz celma saknēm nolikuši un kājas pret dzirkstošo spožumu izstiepuši. Lācēns sākumā bailēs sastinga, bet tad nomierinājās, jo cilvēki nekustējās. «Tātad kāds lācis tos šeit noguldījis,» Ķetaurītis domāja. Bet viņam likās savādi, ka žagari bija pakrauti apakšā, toties virsū i sūnas nebija uzmestas. «Būs man tas jāizdara,» Ķetaurītis pie sevis runāja un sāka raust sūnas kaudzē. Bet tad viņš vienaldzīgi pameta ar ķepu: «Vai gan man citu manta jāglabā! Labāk palaidīšu zvaigznītes gaisā.» Viņš atkal kustināja bluķa galu, priecājās par dzirksteļu deju un domāja: «Kaut Letenīte redzētu, ko es varu!»

Ķetaurītim iešāvās prātā: «Diez kā būtu, ja ar ķepu pabikstītu pašā

sārtumā? Var būt, ka iznāktu vēl kas daudz brīnišķīgāks?» Viņš pierāpās tuvāk un cirta labo ķepu pašā gailē.

«Ai-ai-ai-a-i-ī!» iesmilkstējās Ķetaurītis un atrāva ķepu atpakaļ. Pamodās cilvēki un uzlēca kājās. Ķetaurītis, apsvilušo ķepu pacēlis, joza, ko varēja, uz mežu.

Pinkaine, kas, Ķetaurīti meklēdama, bija atnākusi līdz pašam gaismas lokam, stipri ieaurojās. Lācēns paguva nozust tumsas un krūmu aizsegā, kad atskanēja spalgi šāvienu trokšņi. Laime, ka lodes spindzēdamas aizskrēja garām.

Pinkaine, lācēnu sastapusi, uzbrēca:

— Žigli uz biezokni!

Ķetaurītis, aiz sāpēm zobus sakodis, skrēja, cik jaudāja, mātei un māšelei līdzi.

— Ar uguni nevar-spēlēties, — Pinkaine nopietni pamācīja. — Kur ir uguns, tur arī cilvēki. Cilvēki bez uguns nemaz nenāk mežā. Ar to viņi šauj zvērus, un ar to viņi paši sevi aizsargā.

Vakaros viņi pat apguļas pie ugunskura, nebīdamies ne zvēru, ne knišļu. Liesmas atbaida zvērus, dūmi aizdzen odus.

Ķetaurītis gribēja teikt, ka viņš pie ugunskura redzējis cilvēkus, bet Letenīte pasteidzās:

— Vajadzētu cilvēkiem nozagt uguni, tad mums nevajadzētu vairs ar odiem kauties.

— Kur nu nozagsi? Ja uguni ķer, ķepu sadedzina, — Ķetaurītis teica un pūta dvašu uz apdedzināto ķepu.

— Var notikt vēl ļaunāk, — Pinkaine skaidroja. — Ugunī var pat sadegt. Mums, lāčiem, ne tikai jāiztiek tāpat vien bez uguns, bet jābēg pa gabalu, tiklīdz to pamanām.

MEŽAM DEGOT

Vasaras otrajā pusē iestājās ilgstošs karstums. Pinkaine gāja jo dienas jo dziļāk meža biezoknī, kur cieši saaugušo koku ēnā varēja kaut cik patverties no smacīgās svelmes. Atraduši dumb- rainu ieplaku, viņi iebrida šķidrajās dūņās un karstākajā dienas laikā gulēja tur. Tuvumā burbuļoja avots. Tā dzidrais un vēsais ūdens dzesēja slāpes. Bet avots drīz izzuda, un dumbrājs, ko tas veldzēja, kļuva arvien sausāks, līdz ūdens tajā izsīka pavisam. Eglēm un priedēm apsarka un nobira skujas. Pīlādzim, kas auga ieplakas malā, nodzeltēja lapas un, čokurā sarāvušās, cita pēc citas atraisījās no zariem un krita zemē.

Saulei lecot, Pinkaine atlaidās sausajā sūnā, lai pārdomātu, ko tagad iesākt. Ķetaurītis un Letenīte skraidīja un mētājās ar nobirušajām pīlādža lapām. Mežs, kurā rīta agrumā parasti skan putnu dziesmas, bija kluss kā izmiris. Čaukstēja tikai sakaltušās lapas, lācēnu svaidītas.

No tuvējās egles nolaidās iesarkanpelēkais sīlis ar balti ziliem spārnu spoguļiem un melnu asti. Viņš sūnās nadzīgi meklēja kukaiņus. Lācēni viņu nepamanīja, bet Pinkaine, to ieraudzījusi, domāja: «Ko šis nelaimes putns te meklē?» Viņa jau gribēja piecelties, lai putnu aizbaidītu projām, kad ievēroja, ka sīlis pēkšņi apstājas un kaut ko vērīgi klausās, gludo, melno galviņu sāņus pagriezis. Arī Pinkaine, kas nebija paradusi skaņām pievērst sevišķu uzmanību, saslēja mazās ausis un klausījās. Neko sevišķu nevarēja sadzirdēt. «Uz dzirdi vien nevar paļauties.

Drošs paliek drošs, jāpārbauda ar ožu,» viņa domāja. Pinkaine izstiepa purnu un ostīja visapkārt gaisu, bet izsmalcinātās nāsis neuztvēra neko bīstamu.

Sīlis pacēlās spārnos un ielaidās egles galotnē. Tur viņš brītiņu pavēroja ziemeļu pusi un tad, skaļi ieķērcies «rreč, rreč», aizlaidās dienvidu virzienā. Šo baiļu un brīdinājuma kliedzienu izdzirdējuši, arī citi putni aizlaidās pār koku galotnēm sīlim pakaļ.

«Sasodīts! Vai tikai sīlis nepavēstīja cilvēka tuvumu? Kā tas gan būtu varējis, tik dziļi mežā iemaldīties?» Pinkaine domāja un piecēlās uz pakaļkājām, lai vēlreiz izošņātu apkārtni.

Vējiņš, kas bija pūtis no austrumiem, iegriezās ziemelī un manāmi pieņēmās spēkā. Nu Pinkainei iesitās nāsīs vēja nesta kodīga gruzduma smaka. Tā vēstīja uguns tuvošanos. Lāču māte acumirklī aptvēra, kas darāms.

— Bēgsim ārā no meža! — viņa uzsauca lācēniem un aizau- ļoja pa vējam. Lācēni nepaguva ne apvaicāties, kas par nelaimi, kad Pinkaine nozuda aiz kokiem un bija jau lielā gabalā. Ķetaurītis un Letenīte joza, ko jaudāja, mātei pakaļ. Viņa jau arī nebija nekur pazudusi. Lācēnus gaidīdama, viņa apsvēra, kur glābties. Ar savu straujo skriešanu viņa bija gribējusi pamudināt lācēnus steigties. Viņa bija savu panākusi. Ķetaurītis un Letenīte, apkārt neskatīdamies, devās tikai uz priekšu. Drīz viņi panāca māti.

— Kāpēc tu esi tik uztraukta? — Ķetaurītis nesaprašanā iejautājās.

— Uguns nāk virsū. Vai nesaožat deguma smaku?

Ķetaurītis un Letenīte tikai tagad uztvēra savādo smaku, kas koda nāsīs.

— Skriesim, ko kājas nes, uz upi! — Pinkaine noteica un devās vējam iesāņus taisni uz Ielīces upi.

Skriešana nebija vieglā. Vietvietām vajadzēja apmest līkumu kritušiem kokiem. Kājas aizķērās aiz saknēm, koku stumbri stāvēja ceļā. Vajadzēja mesties te uz vienu, te uz otru pusi, lai izvairītos šķēršļu. Pinkaines lielajiem lēkšiem līdzi turēt nemaz nebija iespējams. Tādēļ lācēni atpalika un Pinkaine laiku pa laikam palēninā ja soļus, lai atstarpe starp viņu un lācēniem samazinātos. Bet kavēties nedrīkstēja!

Pinkaines priekšā pavērās plašs meža klajums. Sagaidījusi lācēnus, viņa devās pāri tam tādā gaitā, ka Ķetaurītis un Letenīte spēja tikt līdzi. '

Kreisajā pusē liesmas sprakšķēdamas lēkāja no galotnes uz galotni. Dzirksteles, vēja nestas, nokrita zemē un drīz še, drīz citur aizdedzināja sauso sūnu un zāli. Tumšs dūmu mākonis vēlās priekšā un aizsedza sauli.

Uz glābšanās vietu traucās arī citi meža dzīvnieki. Dažu soļu atstatumā kviekdams skrēja meža kuilis. Lapsai blakus cilpoja zaķis. Lūsis drāzās garām stirnai, to neievērodams. Visiem draudēja vienādas briesmas, visi traucās uz vienu mērķi — upi. Visi domāja tikai par vienu — glābšanos. Nelaimē ienaidnieks bija kļuvis par draugu.

Jau tā spēcīgais vējš pieauga vētrā. Elpu aizraujoša karstuma svelme brāzās pāri klajumam. Biezie dūmi slāpēja. Acis grauza un dega. Spēki izsīka. Bet apstāties nedrīkstēja. Tas nozīmēja bojā eju. Dažs apsvilis putns kā par biedinājumu nokrita turpat acu priekšā. Lācēni, beidzamos spēkus saņēmuši, skrēja, aiz mātes slēpdamies, aizvēja pusē.

Bija sasniegta klajuma otra mala. Te pašā priekšā kaut kas sārti kvēlojošs šņākdams iekrita nokaltušā krūmā, un tūdaļ dzeltenas liesmu mēles uzšāvās gaisā. Nedaudz tālāk degoša skaida, pa gaisu lidodama, aizķērās sausā priedē, kas dažos mirkļos pārvērtās milzīgā, degošā lāpā.

Liesmojošs, sveķains zara gabals uzkrita Ķetaurītim uz muguras. Viņš sāpīgi iesmilkstējās. Pinkaine uzgrūda savu putām klāto, slapjo purnu virsū un nodzēsa uguni.

Vēl dažas minūtes — kā mūžība garas, šaušalīgs skrējiens pa beidzamo degošā meža posmu, un Ielīces upmala bija sasniegta. Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti metās vēsajā ūdenī un īsu laiciņu pagulēja seklumā un atvilka elpu. Visapkārt degošas skaidas čūkstēdamas krita ūdenī un apdzisa, uzmetot gaisā dūmu un garaiņu mākonīti.

Pinkaine, vērodama degošo mežu, pa kuru vijīgās liesmu mēles bija atšāvušās līdz pašai upmalai, teica:

— Peldēsim uz otru krastu!

Lācēni, atminējušies pirmo peldi, bija laimīgi, ka viņi tagad bez

bailēm var sekot mātes aicinājumam.

Peldēšana pāri platai upei, kaut gan prasīja lielu piepūli, bija daudz vieglāka par izmisīgo skrējienu pa degošu mežu.

Viņā krastā izkāpjot, Ķetaurītis, neievērodams sāpes mugurā, tīri pacilātā omā iesaucās:

— Letenīt, es būtu varējis divreiz tik tālu aizpeldēt. Un Letenīte piebilda:

— Es arī.

Pinkaine, to dzirdēdama, nopriecājās un teica:

— Ko uguns neiznīcina, to tā norūda.

SASTAPŠANĀS AR OGOTĀJĀM

Bija pats ogu laiks. Nogatavojās mellenes, zilenes, lācenes, avenes, brūklenes. Meža dziļumā Pinkaine ar lācēniem ogoja no agra rīta līdz vēlam vakaram.

Šai vasarā sevišķi labi bija padevušās mellenes. Katra mētra ogu pilna. Bet mellenāji visvairāk auga kādā meža nomalē. Šo vietu bija iemīļojuši cilvēki. Bet Pinkainei arī patika bagātīgās ogošanas vietas. Viņa ar lācēniem apmeklēja tās rīta agrumā un vēlā novakarē, lai nebūtu jāsastopas ar cilvēkiem.

Kādā pievakarē Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte ieradās ogot vienā meža nomales paugurā. Māte, mellenājā uz vēdera iegūlusies, kampa mutē pa mētru kušķim un izsūca mellenes. Tā ātrāk un vairāk varēja iebaudīt saldeno sulu un zudumā negāja ne oga. Ķetaurītis arī tā rīkojās. Bet Letenīte, tupus uz priekšu šļūkdama, ar priekšķepām rauša ogas no ceriem un meta mutē. Protams, liela daļa ogu nobira zemē.

Lāči bija tā aizrāvušies ar melleņu ēšanu, ka nemaz nepamanīja cilvēkus pienākam gluži tuvu klāt. Ogotājas, no pretējās nogāzes nākdamas, lāčus ieraudzīja tikai tad, kad bija tiem blakus. Viņas nosvieda ogu pilnos grozus un bēga projām. Pinkaine sprauslodama un šņākdama lieliem soļiem gāja nopakaļ. Viņa domāja: «Jāaizbaida nelūgtās viešņas tālāk no lācēniem.»

Ķetaurītis aizkrustoja ceļu kādai vecākai sieviņai, kas nejaudāja aizbēgt. Sieviņa, baiļu pārņemta, apstājās. Ķetaurītis, piecēlies uz pakaļkājām un priekškājas uz abām pusēm izpletis, it kā apkampt taisīdamies, gāja pretī nelaimīgajai.

— Es neko ļaunu nedarīšu. Padauzīsimies tikai mazliet! — viņš urkšķēja.

Vecenīte iekliedzās un paslēpās aiz resna priedes stumbra. Ķetaurītis arī tuvojās priedei un, paklusi rēkdams, mēģināja saķert lindraku stūri. Sieviņa aiztipināja aiz tuvumā esošā akmens. Lācēns pakaļ. Abi kā sastinguši stāvēja katrs savā pusē akmenim un stīvi

raudzījās viens otrā. Ja vecenīte pavirzījās pa kreisi, arī Ķetaurītis pakāpās uz to pašu pusi. Tikko viņa devās pretējā virzienā, lācēns darīja to pašu.

Ķetaurītis atbalstīja priekškājas-pret akmeni un pamazām vilkās tam pāri. Vecenīte, ko varēja skrēja prom. Viņa atraisīja rūtaino galvas lakatu un ļāva tam nokrist. Tas pārsteidza Ķetaurīti. Viņš apstājās, ostīja un plūkāja lakatu. Pa to laiku lakata īpašniece nozuda. Ķetaurītis viņu tūlīt pat aizmirsa, tikai lakatu nevarēja vien beigt plūkāt.

Letenīte nelikās ne zinis par to, kas notika tai

apkārt. Lai māte seko ogotājām! Lai Ķetaurītis rotaļājas ar vecenīti! Letenītei tuvāks bija par visu melleņu grozs, ko ogotāja bija nometusi viņai blakus.Viņa pilnām mutēm ēda sulīgās ogas.

Pinkaine, ogotājas aizbaidījusi, atgriezās pie lācēniem. Viņa nobāra Ķetaurīti:

— Ko tu te blēņojies? Nāc labāk pie nomestajiem groziem mellenes ēst! Redz, kā Letenīte jau mielojas!

IEPAZĪŠANĀS AR TĒVU

Bija vasaras dienvidus. Saules svelme dedzināt dedzināja. Klajā vietā karsts kā ceplī. Pinkaine ar lācēniem bija nolīdusi pameža ēnā patverties no pusdienas tveices. Viņi snauda, uz vēdera izstiepusies un purnus ar ķepām apseguši.

Savāds troksnis uzmodināja snaudējus. Pinkaine uztrūkās kājās, izlīda no krūmāja un lūkojās uz to pusi, no kurienes nāca troksnis.

Ķetaurītis un Letenīte. katrs savā pusē mātei piespiedušies, arī uztraukti raudzījās tajā pašā virzienā. Neko nevarēja saredzēt: priekšā bija biezs un augsts avenājs.

Likās, ka kāds ar lielu spēku sistu un skrīpsnātu koku. Smago dauzīšanu un spalgo skrapstēšanu pavadīja apspiesta rūkšana.

Letenīte nobijusies vēl ciešāk piespiedās klāt mātei. Ķetaurītis, drošinieks, ziņkārības dzīts, piesardzīgi paskatījās uz vienu un otru pusi, bet, nekā bīstama nepamanījis, piecēlās uz pakaļkājām un, galvu izstiepis, vērās pāri avenājam. Pie lielas egles viņš ieraudzīja milzīgu lāci, kas, visā augumā izslējies, ar nagiem skrāpēja stumbru. Ķetaurītis līdz šim neviena cita lāča, izņemot savu māti un mazo mašeli, nebija redzējis. Māte bija liela, daudz lielāka par viņu, bet egles skrāpētājs bija vēl lielāks par Pinkaini. Tāds lāču milzis iedvesa bailes. Ķetaurītis atgriezās pie mātes un mašeles.

Pinkaine piegāja tuvāk avenājam un piecēlās stāvus. Brītiņu paskatījusies uz lielās egles pusi un gaisu paostījusi, viņa pa-

māja ar ķepu un aicināja pie sevis krūmāja malā atstātos lācēnus. Ķetaurītis un Letenīte klunkuru klunku- riem pieauļoja pie mātes, pacēlās uz pakaļkājām un pētīja egles dauzītāju. Pinkaine paklusu teica:

— Tas ir Ļekainis, jūsu tēvs. Viņš ziemu pavadījis nez kur savā migā, tagad viens klaiņo pa mežu.

Ķetaurītis un Letenīte, mazās actiņas izbrīnā ieplētuši, ar interesi vēroja savu tēvu, ko viņi nekad vēl nebija redzējuši. Bet šis, muguru pagriezis, turpināja skrāpēt un dauzīt egli.

Lācēni taisījās skriet pie tēva, bet māte viņus atturēja, sacīdama:

— Ļekainis ir ļoti nežēlīgs. Viņš nemaz necieš mazus lācēnus. Viņš jūs tūdaļ var saplosīt.

Ķetaurītis aprāvās, un Letenīte sāka trīcēt. Viņi nolaidās uz visām četrām un, elpu aizturēdami, klusi kāpās atpakaļ, jo negribēja vairs būt briesmoņa tuvumā.

Laime, ka lēns vējiņš pūta no egles puses. Tas atnesa gan Ļekaiņa smaku, bet kavēja Pinkaines un lācēnu smakas aizkļūšanu līdz Ļekainim. Un tā viņš arī nedabūja zināt, kas atrodas šaipus avenāja.

PIE SAVĀDĀS EGLES

Pinkaine un lācēni, pie zemes pieplakuši, nekustīgi gulēja un klausījās trokšņos, kas nāca no egles.

Ļekainis spēcīgi ierēcās. Tad atskanēja viņa smago soļu ātra dipoņa, kas maz pamazām apklusa. Pinkaine noprata, ka Ļekainis aizjoņojis projām. Viņa piecēlās un uzmanīgiem soļiem taisni cauri biezi saaugušajam avenājam tuvojās eglei. Ķetaurītis un Letenīte nedroši sekoja mātei.

Tā bija gan savāda egle! Stumbrs visapkārt saskrāpēts. Vietvietām miza nokarājās kā sagraizīta pastalu āda. Sveķi lielām lāsēm pa svaigi ieplēstām skrambām tecēja lejup.

Ķetaurītis, dzidros pilienus par medu noturēdams, metās klāt un sāka tos laizīt. Bet acumirklī viņš atlēca no stumbra, apsēdās un ar priekšķepām steigšus rauša nost mēlei pielipušos sveķus. Viņš šņāca un šķaudījās, purinājās un viebās, neuzticīgi skatīdamies uz viltīgajām lāsmēm.

Māte viņu nobāra: — Nekam negrūd purnu klāt, pirms neesi apostījis. Uz acīm vien nevar paļauties. Viss jāpārbauda ar ožu.

Letenīte, bijīgā attālumā turēdamās, staigāja ap egli un pētīja ievainojumus mizā. Bez tikko ieplēstām skrambām bija arī vecāki skrāpējumi, pārvilkušies ar krevelē sacietējušiem sveķiem, kuros bija iekaltušas gan tumšākas, gan gaišākas krāsas lāču spalvas.

— Ko lāči meklē pie šīs egles? — Letenīte jautāja mātei.

— Katru vasaru starp lāču tēviem notiek asiņaini kautiņi sievu dēļ. Pie egles Ļekainis nāk uzzināt, kāds viņam sāncensis ieradies šai apvidū.

— Kā to var uzzināt? — iejautājās Ķetaurītis un Letenīte.

— Jūs jau redzējāt, ka Ļekainis, visā augumā izstiepies, ar priekšķepu nagiem mizā ievilka švīkas, lūk, tās tur — visaugstākās. Tos zemākos svaigos skrāpējumus ir ievilcis cits lācis, iepriekš savu augumu mērīdams. Skrāpējumu augstumu salīdzinot, Ļekainis uzzināja, ka viņa sāncensis ir mazāks. Tādēļ arī viņš tik droši aizauļoja to meklēt, zinādams, ka nebūs jāsastopas ar pārāk spēcīgu pretinieku.

— Nu un tās citas švīkas? — Letenīte taujāja.

— Pārējās apdzijušās švīkas rāda, ka arī pērn un aizpērn, un agrākos gados Ļekainis un citi lāču tēvi pie šīs egles ir noskaidrojuši, ar cik lieliem sāncenšiem viņiem būs jāmērojas spēkiem, — Pinkaine nobeidza savu stāstu.

Ķetaurītis, pacēlies uz pakaļkājām, piegāja pie egles savu augumu mērīt, purnu no stumbra pēc iespējas tālāk turēdams.

Letenīte, redzēdama, ka brāļuka priekšķepas ne tuvu nesniedzas

līdz pieaugušo lāču skrāpējumiem, sauca:

— Ķetaurīt, tu esi daudz daudz mazāks par lāču tēviem.

— Nekas! Gan izaugšu lielāks un stiprāks par visiem lāčiem, — Ķetaurītis dižojās.

GLĀBIŅŠ KOKOS

Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti pārlaida nakti krūmājā netālu no lielās lāču egles. Līdz ar rīta ausmu viņi iečāpoja ave- nājā, kur katrs cers sārtu ogu pilns, ik lapā spožas rasas lāses. Lieliskas brokastis! Saldas avenes, ko paēsties, un vēss, spirdzinošs rasas ūdentiņš, ko nodzerties!

Ķetaurītis un Letenīte katrs no sava cera bezbēdīgi baudīja garšīgo rīta maltīti, labsajūtā klusi urkšķēdami. Lācēniem līdzās sēdēja Pinkaine. Viņa ieņēma mutē vairākus cerus, lai, tos ar ķepu sāniski ārā velkot, nobraucītu ogas un rasu. Bet, nepaspējusi to izdarīt, viņa pēkšņi palaida ceru vaļā un uztrūkās kājās: viņa ieraudzīja dažu soļu attālumā Ļekaiņa galvu ar bāli gailošām acīm, izkārtu mēli un putu kamoliem ap muti.

Savu sāncensi meklēdams, Ļekainis visu nakti krustām šķērsām bija auļojis pa mežu. Nu viņš nejauši bija uzdūries Pinkainei ar Ķetaurīti un Letenīti, kas mierīgi mielojās ar sārtajām avenēm.

Viņš jau gatavojās lēcienam uz Ķetaurīti. kad Pinkaine brīdinoši iesaucās:

— Glābieties kokos!

To teikusi, viņa šņākdama metās Ļekainim pretī. Lai nemēģina lācēnus aiztikt!

Acumirklī lācēni izspruka no avenāja. Letenīte steigšus uzrāpās kuplā dižeglē un noslēpās zaros. Ķetaurītis žigli uzrausās kailā priedē, kam tikai pašu galotni apņēma rēns zaru vainags un, galotni sasniedzis, apsēdās uz zemākā zara. Pie stumbra turēdamies, viņš raudzījās lejup.

Pinkaine uzsāka ar Ļekaini baismīgu divkauju. Viņi iecirta viens otra miesā asos nagus, ar zobiem iekodās viens otra plecā un savijās milzīgā kamolā, kas sprauslādams un rēkdams valstījās pa zemi, laužot

krūmus un kritalas.

Letenīte, dzirdēdama cīkstoņu krākšanu un lūstošo zaru sprakšķus, dižeglē žēli raudāja «uā, uā, uā», Ķetaurītis nevarēja mierīgi nosēdēt. Viņš dzīvi sekoja nepieredzētajai divkaujai. Pie katras kustības zars, uz kura viņš sēdēja, locījās un šūpoja viņu tik lielā augstumā.ˆ Ķetaurītim

bija mātes žēl. Viņš izmisīgi smilkstēja un skubināja māti pārtraukt cīņu.

Tad pēkšņi atskanēja spalgs šāviena troksnis. Starp kokiem pavīdēja uguns strūkla. Ļekainis saļima. Pinkaine atbrīvojās un uzrausās kājās. Arī Ļekainis, saņēmis spēkus, piecēlās un grīļodamies devās uz šāvēju.

Pinkaine paklusā balsī aicināja lācēnus:

— Nāciet tūdaļ no kokiem lejā!

Letenīte viegli un veikli līgot nolīgoja no zara uz zaru, kamēr lokļuva zemē. Ķetaurītis, ar ķepām zibenīgi strādādams, pa augsto bezzaru stumbru ātri nošļūca kā ragaviņas no kalna.

Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti nozuda krūmos un aizskrēja irojām.

Norībēja vēl viens šāviens. Lode trāpīja Ļekaini pašā sirdī. Viņš

atmuguriski nokrita pie zemes un, kājas uz abām pusēm itmetis, palika guļot.

ķīvniekam ķīvnieka alga

Upmalā gulēja liels akmens. Viena puse tam bija iespiedusies krastā, bet otra puse atradās ūdenī. Akmens virsa bija plakana. Uz tās Ķetaurītis un Letenīte ērti varēja novietoties pat guļus.

Lācēniem sevišķi patika šis akmens. Uz tā bija patīkami saulē gozēties. Kad kļuva par karstu, ērti varēja ūdenī atvēsināties. Kaut gan vietas lur pietika abiem, tomēr Ķetaurītis necieta Letenīti sev blakus.

Akmens dēļ bieži izcēlās ķīviņš. Letenīte centās pirmā nokļūt uz strīdus vietu. Ja Ķetaurītis krastā aizkavējās, viņa paguva kādus mirkļus pagozēties. Bet brāļuks drīz bija klāt un dzina Letenīti nost. Šī turējās pretī. Lauzās, lauzās abi, kamēr Ķetaurītis ar visu spēku iegrūda mašeli upē. Ūdens nošļakstēja, un Letenīte kā akmens nogrima dzelmē. Gaisa burbuļi arvien tālāk un tālāk uzpeldēja virspusē. Labi tālu ūdens uzmutuļoja, un Letenīte iznira. Viņa aizpeldēja pa straumi.

Ķetaurītis jutās kā valdnieks uz atkarotā akmens muguras un izstiepās visā augumā, lai aizņemtu vairāk vietas. Viņš apvēlās uz muguras un, kājas uz abām pusēm izpletis, sildīja saulē savu iedzelteno vēderiņu. Grozījās gan šā, gan tā, katru brīdi būdams gatavībā atvairīt mašeles uzmākšanos. Bet viņa kā nenāca, tā nenāca.

Ķetaurītis, nevarēdams Letenīti sagaidīt, pietrausās pie akmens malas, lai mestos ūdenī, un pārsteigts apstājās: no ūdens viņam pretī zvēroja divas naidīgas acis. Letenīte!

— Ak šitā! Gribēji man pasiepus uzbrukt! Redz, ka neizdevās! Laikā pamanīju, — Ķetaurītis pukojās un zvēla ar ķepu pa Letenītes galvu. Odens pašķīda uz visām pusēm. Saviļņojās mierīgais līmenis, un nozuda lācēna galva.

— Aizmuka gan projām! — Ķetaurītis priecājās.

Tad vilnīši beidza šūpoties un ūdens spogulis atkal kļuva rāms. Ķetaurītis vēroja, vai Letenīte atkal neuzglūnēs. Kā tad! Tikko viņš paskatījās ūdenī, atkal pretī sniedzās lācēna galva ar divām zvērojošām acīm. Ķetaurītis vēlreiz no visa spēka gāza ar ķepu. Bet uz nolaidenās un glumās akmens malas paslīdēja kāja, un viņš ievēlās ūdenī. Krizdams viņš lūkoja satvert Letenīti, bet ūdens apņēma viņu vienu. No māseles ne vēsts …

Savu attēlu ūdens spogulī viņš bija noturējis par Letenīti.

KOKU PLŪDINĀŠANA

Ķetaurītis un Letenīte bieži kavējās pie Straujupītes. Kopš pirmās reizes, kad māte viņus te atnesa padzirdīt, viņiem šī vieta iepatikās. Te nebija tāds dziļums kā lielajā Ielīces upē. No lēzenā krasta laba iebrišana ūdenī. Otru krastu varēja viegli sasniegt vai nu peldus, vai arī pa koku stumbru, kas bija pārgāzies pār upi.

Karstā laikā slāpes bieži mudināja lācēnus uzmeklēt Strauj- upīti. Ķetaurītis laka ūdeni kā suns, bet Letenīte arī padzeroties nevarēja atmest zīšanu. Viņa iemērca labo ķepu ūdenī un tad no ķepas izzīda spalvā iesūkušos ūdeni. Ķetaurītis jau sen bija padzēries, kad Letenīte vēl tikko sāka remdināt slāpes.

Ķetaurītis, kam tāda garlaicīga niekošanās nepatika, uzsauca māšelei:

— Beidz niekoties! Jāiet koki pludināt.

To teicis, viņš aizļepatāja labu gabalu pa krastmalu, sameklēja siekstu, ievēla to upē un pats, ūdenī iebridis, uzrāpās tai virsū. Ar ķepām viņš paairējās līdz straujtecei. Tad sieksta viņu aiznesa pa straumi lejup.

Letenīte, protams, ir nedomāja viena palikt. Viņa skrēja pa krastmalu Ķetaurītim pakaļ. «Tūliņ viņš dabūs redzēt, ka arī es protu kokus pludināt,» viņa apņēmīgi domāja. Pirmo ceļā pagadījušos bluķi viņa ievēla upē un taisījās jāteniski uzsēsties tam virsū. Bet straume parāva bluķi, un Letenīte iegāzās ūdenī, ka noplunkšķēja vien. Iznirusi viņa vairs nemēģināja bluķi

panākt, bet izkāpa krastā. Brāļuku vairs nevarēja saredzēt: tas bija pazudis aiz upes līkuma.

«Aiziešu līdz nolūzušajai eglei, kas pārgāzusies pār upi, var būt, ka no turienes varēšu ieraudzīt Ķetaurīti,» Letenīte domāja un tūdaļ devās turp.

Garā, vēja nolauztā egle ar savu zaraino galotni balstījās pretējā krastā. Šai pusē resgalis vēl turējās ar saplēstām un noliektām koksnes šķiedrām pie augsta celma. Stumbrs karājās gaisā ar stāvu slīpumu uz galotnes pusi.

Letenīte, uzrāpusies uz augstā celma, uzkāpa uz stumbra un, tam pieplakusi, piesardzīgi šļūca uz priekšu. Tikusi līdz upes vidum, viņa ieraudzīja Ķetaurīti, kas

otru krastmalu nāca atpakaļ. Neizlaizdama brāļuku no acīm, Letenīte centās ātrāk virzīties uz priekšu, bet biezie zari traucēja. Letenīte, zaudējusi līdzsvaru, nogāzās no stumbra un sapinās nokaru zaros.

Ķetaurītis, ieraudzījis māšeli sprukās, steidzās viņai palīgā. Drīz vien Ķetaurītim izdevās atbrīvot Letenīti no zaru skavām, un viņi abi draudzīgi izpeldēja krastā.

Tur viņi atrada lielu siekstu, ko kopīgiem spēkiem ievēla upē. Tad abi uzsēdās siekstai virsū un aizpeldēja līdz tai vietai, kur Ķetaurīša pirmais «baļķis» bija uzsēdies sēklim un palicis stāvot. Tam nu piebiedrojās otrs un daudzi citi. Atkal un atkal čaklie baļķu pludinātāji vēla upē jaunus kokus, kamēr māte viņus aizsauca uz mežu.

AUZĀS

Sāka dzeltēt auzu tīrumi. Smagajās, nolīkušajās skarās līgojās graudi piena nobriedumā. Gatavs auzu ķīselis — viens no patīkamākajiem lāču ēdieniem.

Šai laikā Pinkaine mežmalā gaidīja vakara iestāšanos, lai varētu atstāt paslēptuvi. Beidzot saule norietēja. Satumsa. Dienas trokšņi norima. Cilvēki nozuda savos mājokļos. Pinkaine, neviena netraucēta, ieveda lācēnus auzās mieloties.

Lācēni sākumā nesaprata, kas īsti tīrumā darāms. Viņi viens no otra vairījās un slēpās. Viņiem skraidot, auzu skaras šūpojās un švīkstēja. Lācēnu soļu dipoņa un jautrā rēkoņa traucēja nakts klusumu. Pinkaine norāja delverus:

— Beidziet trokšņot! Uzmodināsiet vēl cilvēkus. Būs jāpaliek bez auzu ķīselīša.

Puslauka nobradājuši, lācēni mitējās aušoties.

Pinkaine, uz vēdera nogūlusies, ar priekšķepām sagrāba stiebrus un vilka caur muti skaras, tās tīksmi sūkājot.

Arī Ķetaurītis un Letenīte sāka brucināt auzas. Labsajūtā tusnīdami, viņi košļāja skaras un sūkāja balto, garšīgo putriņu. Vienu skaru iztukšojuši, viņi ķērās pie nākošās. Un tā visu nakti.

Spodrās zvaigznes pie zilajām debesīm izdzisa. Ausa gaismiņa. Lācene ar lācēniem, labi paēduši, atstāja tīrumu un devās uz mežu. Tur viņi nolīda biezoknī un sūnās nolikās uz guļu.

Kas par to, ka mežā lāčiem neviens nevāra auzu ķīselīti? Vasarā tas bagātīgi atrodams tīrumos. Pa dienu var bezrūpīgi atpūsties. Nākamajā naktī atkal ies pie «klāta galda» mieloties

DRAVĀ

Pašā nakts vidū Pinkaine un lācēni piesardzīgiem so|iem virzījās pa rnežnoru uz Mežvidus māju pusi. Viņi bija saoduši patīkamo medus smaržu, kas nāca no dravas.

— Esiet rātni, klusi un ļoti uzmanīgi! Mēs tuvojamies cilvēku mītnei, — Pinkaine iečukstēja lācēniem ausīs.

Ķetaurītis un Letenīte turējās gluži tuvu mātei, kas lāgu lāgiem apstājās un ar ožu un dzirdi pētīja, vai drīkst tālāk iet.

Varēja jau sadzirdēt bišu zuzēšanu, kad viņa nonāca pie zedeņu sētas. Tur zālē gulēja ar medu noziesta kārts, kuras galā atradās nogāzta muca. Tās dibenā arī bija medus. Letenīte nolaizīja kārti un taisījās līst mucā, kad Pinkaine sabukņīja viņu un pavēloši ieaurojās:

— Nelien lamatās!

Bitenieks tās bija uzstādījis, lai sagūstītu medus zagli, bet daudz pieredzējušo lācēnu māti nevarēja piemānīt. Pirms pakustinātās mucas vāks aizkrita ciet, Letenīte paguva aizlēkt sānis.

Brīkš, brākš! — zedeņi lūza, un kārie medus našķi pār sagāzto žogu iečāpoja dravā, kurā bija desmit stropu. Pinkaine piegāja pie nomaļāk stāvoša stropa un ar ķepu notrieca tā jumtiņu. Iztraucētās bites spindzēdamas pacēlās spārnos un sametās nelūgtā ciemiņa kažokā. Pinkaine nogāzās zemē un urkšķēdama valstījās, lai nospiestu bites. Kad uzbrucēju mākonis bija kļuvis mazāks, Pinkaine piecēlās un sāka rīkoties gar stropu. Viņa ar ķepu pašķīra apkāres, plēsa ārā kāres ar medu un kūni- ņām un apēda ar visu vasku.

Ķetaurītis, daudz nedomājis, apgāza citu stropu un, ar vienu ķepu aizsargādams acis un purnu, ar otru ķepu pa salauzto apkāru starpām rauša mutē kāres, pilnas ar medu. Bites nikni uzbruka un dzēla. Bet tas neatturēja Ķetaurīti no medus maltītes baudīšanas.

— Letenīt, nebīsties! Nāc arī tu pie medus! — viņš aicināja māšeli. Bet Letenīte negāja ne uz to pusi. Viņa stāvēja mājas galā pie vaļējai lūkai pieslietām kāpnēm un domāja: «Labāk kāpšu istabas augšā.»

Kā domāja, tā arī izdarīja. Istabas augšā Letenīte uzgāja medus pilnu podu. Viņa ar nagiem noplēsa podam uzsieto drānu un tik bāza ķepu podā, un tad nolaizīja medu no ķepas. Kas nekaitēja ieturēt saldo cienastu bez ciņas ar niķpajām bitēm!

Medu atēdusies, Letenīte meklēja citu kārumu. Atrada ar — grozu, pilnu ar olām.

«Nu tik būs ēšana!» viņa domāja. Bet, tiecoties pēc pirmās olas, grozs nokrita no sola, olas izbira un sašķīda.

Troksni bija izdzirdējis istabā guļošais suns. Tas sāka skaļi riet. Letenīte pa galvu pa kaklu nokūleņoja pa kāpnēm un aiz- auļoja pie mātes.

— Muksim nu! — Pinkaine uzsauca. Un visi trīs aizbēga no bišu dārza.

Atvērās mājas durvis. Tajās parādījās mežsargs ar vējlukturi vienā un šauteni otrā rokā. Suns pa Letenītes pēdām ieskrēja dravā un tad metās pār sagāzto zedeņu sētu pārsteigtajiem dravas postītājiem pakaļ. Meža ielokā daudzbalsīgi atbalsojās lāču dzinēja riešana. Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte bez elpas joņoja atpakaļ uz mežu. Suns viņus

nepanāca, un mežsargs, mērķi neredzēdams, nešāva. Lāči ar veselu ādu atgriezās meža biezoknī.

ZVEJĀ

Līču pļavā sulīgu zāli paēdusies, Pinkaine kāroja spēcīgāku kumosu: bez pavalga grūti iztikt. Pavalgu nevajadzēja tālu meklēt. Tuvumā upe. Upē daudz zivju.

— Iesim zvejot! — Pinkaine noteica lācēniem, iebrida seklajā upes līcī un atsēdās ūdenī netālu no krasta. Viņa ar sasprindzinātu uzmanību raudzījās uz zivīm, kas šaudījās te vienā, te otrā pusē. Tiklīdz kāda piepeldēja pa ķērienam, pašāva tai ķepu apakšā un vienā mirklī izmeta to uz krasta.

Letenīte, upmalā stāvēdama, domāja: «Es nu gan nelīdīšu ūdenī slapināties. Pamielošos pie mātes atsviestā zvejojuma.» Bet, tiklīdz viņa tuvojās zivīm, Pinkaine nikni ierūcās:

— Neaiztiec!

Šo brīdinājumu nedrīkstēja neievērot. Letenīte aizgāja citā vietā, kur līcī bija iegāzusies egle. Viņa pa stumbru nočāpoja līdz pašai galotnei, kas mirka ūdenī. Te Letenīte ērti atsēdās nolauzto zaru mudžeklī un priekšējās ķepas iemērca ūdenī. Viņa nepakustēdamās pacietīgi gaidīja kādu zivi piepeldam.

Pēc brīža Letenīte priecīgi ierūcās un izvilka no ūdens lielu alatu. Noķerto zivi viņa palika sev apakšā un uzsēdās tai virsū.

Drīz Letenīte noķēra asari. To drošā vietā glabādama, viņa mazliet izkustējās, bet ar to pietika, lai alata nepamanīta ieslīdētu atpakaļ upē. Tā ikreiz, kad viņa nozvejoto zivi slēpa, iepriekšējā aizpeldēja projām.

Beidzot Letenītei šķita, ka diezgan zvejots. Viņa pacēlās, lai savāktu lomu. Bet — ak tavu pārsteigumu! — nebija vairs nevienas zivs. Ķēra, ķēra, glabāt glabāja, un nu ne asaka nav palikusi.

Letenīte sarūgtināta iegaudojās un ar ķepu sita sev pa galvu. Apmulsumā viņa pagriezās te uz vienu, te otru pusi un meklēja savu glabājumu. Bet loms kā zudis, tā pazudis.

Letenīte atstāja egli un, nikni rūkdama, skraidīja pa krastmalu. Viņa ieraudzīja, ka līča otrā pusē zvejo Ķetaurītis. Atstiepies viņš vilka malā upē uzietu zivju pilnu tīklu.

Letenīte steidzās brāļukam palīgā. Bet šis, viegli ticis pie loma, dzina projām māšeli, saukdams:

— Mācies pati zvejot!

— Ko nu lai iesāku? — Letenīte vaimanāja.

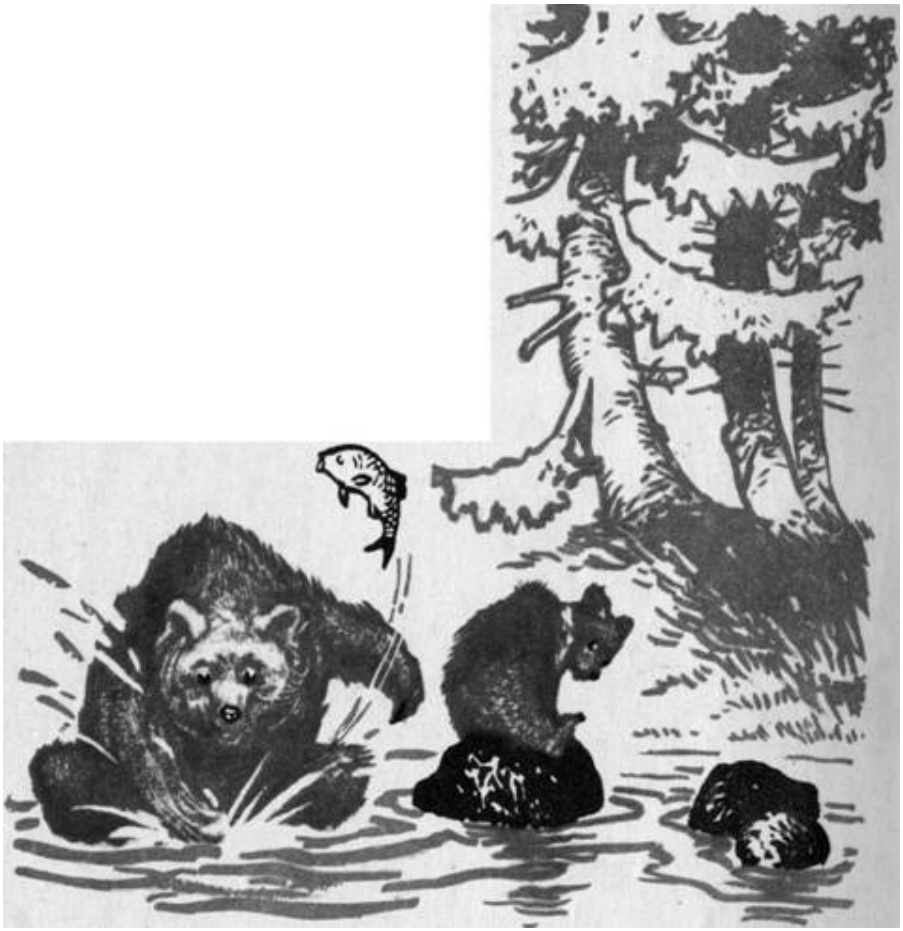

Viņa steigā paņēma lielu akmeni un, upē iebridusi, rneta ar to peldošajām zivīm. Bet tās paspruka uz visām pusēm, un Letenīte veltīgi grābstījās pa dibenu, laupījumu meklējot.

Ķetaurītis pa to laiku plēšus plēsa zivis no tīkla: vai gan viņam tīklu žēlot? Loms bija tik liels, ka visu nevarēja apēst. Viņš notiesāja vienīgi galvas, bet pašas zivis sameta vienkop.

Letenīte kaunīgi piečāpoja pie mātes. Pinkaine, redzēdama, ka mazulīte palikusi tukšā, teica:

— Ko lai iesāk ar tevi, tādu neveiklīti? Badā jau nevar atstāt. Šoreiz vēl ņem no mana loma!

Letenīte palīdzēja mātes sazvejotām zivīm noēst galvas. Kad galvas bija noēstas, Pinkaine pieņēma pilnu klēpi ar zivīm un nesa tās uz mežu noglabāt. Arī Letenīte drīkstēja savu tiesu pievākt.

Zivju bija tik daudz, ka vēlreiz bija jānāk pakaļ. Šoreiz Ķetaurītis atvēlēja māšelei savu pārpalikumu.

Tā arī Letenītei pavalgs bija sagādāts priekšdienām.

SĒŅOJOT

Vakarā nolija rudenīgs lietus. Nākamajā rītā Pinkaine ieraudzīja mežā dažādas sēnes. Tās kā uz i>urvja mājienu vienā naktī bija izlīdušas no zemes. Saules apspīdētajā sūnājā baravikas izbāzušas savas brūnās galvas. Uz lāču takas sviesta bekas pacēlušas savas pusapaļās cepures. Rudmieses, kā peldēt gatavodamās, sabridušas pašā peļķē. Baltās bērzu bekas un dzeltenās bērzlapes atradušas pavēni zem bērziem. Sarkanbrūnās apšu bekas sastājušās apšu tuvumā. Arī lāču bekas nometušas sūnu segu.

— Lauzīsim bekas! — Pinkaine ieminējās un sāka raut un ēst sēnes, kas gadījās ceļā.

Ķetaurīti un Letenīti nevajadzēja divreiz mudināt. Viņi nogaršoja katrs pa lāču bekai.

— Nekas! Labs uzkožamais pēc vakardienas brūkleņu maltītes. No ogām vien dūša bija kļuvusi gluži pliekana, — Ķetaurītis sprieda.

— Cik patīkams tāds stiprāks kumosiņš! Tik glums un mīksts. Tīri vai pats ieslīd, — Letenīte jūsmoja.

Visu rīta cēlienu lācēni cītīgi sēņoja. Ložņājot zem kokiem, viņi bija kļuvuši viscaur slapji: pie lapām un skujām pielipušie lietus pilieni klusi atraisījās un ieritēja lācēnu spalvā. Slapjajā sūnā samirka kājas. Bet neērtības nespēja atturēt Ķetaurīti un Letenīti no sēņu meklēšanas.

Priežu jaunaudzē Ķetaurītis pamanīja priedīšu zaros daudz sēņu.

— Vai arī kokos aug sēnes? — viņš jautāja mātei.

— Nē. Vāveres tās saspraudušas zaros, — atbildēja Pinkaine.

— Kādēļ? — Ķetaurītis un Letenīte iejautājās vienā mutē.

— Vāveres ziemai ievāktās sēnes žāvē, lai tās nesabojātos, — māte skaidroja.

— Žāvēsim arī mēs sēnes! — Ķetaurītis iesaucās.

— Lāčiem nav jāievāc barība priekšdienām. Tagad jāpaēd tā, ka ziemā negribas, lai tad varētu mierīgi gulēt migā. Ēdiet dūšīgi! Jo vairāk ēdīsiet, jo biezāka tauku kārta uzkrāsies zem ādas, — Pinkaine stāstīja.

— Cik labi, ka mums nav jāpūlas ar sēņu ievākšanu un žāvēšanu! — Letenīte priecājās.

— Pievāksim vāveres sēnes! — Ķetaurītis mudināja arī Letenīti.

— Vai tad augošu sēņu nepietiek? — Pinkaine kauninā lācēnus.

Un Ķetaurītis ar Letenīti turpināja augošu sēņu meklēšanu un ēšanu.

Kad vēderi bija pilni, viņi kļuva izvēlīgāki: mielojās tikai ar garšīgākajām sēnēm, bet citām vienaldzīgi pagāja garām. Ķetaurītim sevišķi garšoja baravikas. Tās meklēdams, viņš

ieraudzīja divas sēnes — vienu lielāku, otru mazāku. Abas kā māsas saglaudušās. Mazākajai cepurīte gandrīz lodveidīga, lielākajai tā izpletusies kā lietussargs. Cepurīšu virspuse brūna, gluda, bet kātiņš kā apgriezta vālīte.

«Baravikas kas baravikas!» Ķetaurītis domāja. Viņš vienā rāvienā nolauza abas sēnes un iekampa mutē. Bet, tikko viņš sāka tās košļāt, tā arī izmeta ārā. Mute palika atvērta, purns saviebās, acīs parādījās asaras. Mēle dega kā ugunī. Ķetaurītis rāva gaisu iekšā, lai dzesinātu dzēlīgo degumu uz mēles. Bet velti. Neciešami asais sīvums nezuda. Lācēns kodīja zāli, pieņēma pilnu muti aukstas zemes, spļaudījās un sprauslāja, bet mēle kā svila, tā svila.

— Ķetaurīt, Ķetaurīt, kādēļ tu aiztiec indīgo žultsbeku? — māte pukojās.

— T-ā-ā ta-ču ba-a-ra-vi-ka, — Ķetaurītis gaudodams atteica.

— Ne jau katra sēne ir baravika. Redzi, šās pretīgās sēnes kātiņš ir pārvilkts ar tīkliņa rakstu. Vienīgi ar to tā atšķiras no baravikas. Pirms noplūkšanas labi jāapskatās, tad nekad nepic- vilsies, — Pinkaine pamācīja nelaimīgo lācēnu.

Letenīte paoda izmesto žultsbeku un novērsās no tās. Ķetaurītis tai dienā pat baravikām vairs ne tuvumā negāja.

Ap pusdienas laiku Pinkaine ar lācēniem nonāca sausā meža noriņā. Tajā varēja pavārtīties un siltajā saulē pažāvēties. Ķetaurītis mierīgi gulēja un vēl vienmēr viebās, mutē sajuzdams indīgās žultsbekas riebīgo garšu.

Letenīte, pa zemi vāļādamās, ieraudzīja kaut ko sēnei līdzīgu, tik

lielu un apaļu kā brāļuka galvu, bet bez kātiņa.

«Diez kā tā garšo?» Letenīte domāja. Bet viņai bija bailes ar purnu pieskarties, ka neiziet tāpat kā Ķetaurītim.

Viņa pagāja uz vienu, pagāja uz otru pusi, pamīņājās un tad zvēla tai ar ķepu no visa spēka. Dzeltenā lode — plac! — pārsprāga un izmeta melnu putekļu mākoni. Putekļi spiedās acīs un nāsīs, piebirdināja bruņo kažoku, un Letenīte kļuva gluži melna kā skursteņslauķis. Deguns niezēja. Acis grauza. Nevarēdama vairs nekā saredzēt, viņa izmisīgi sauca:

— Palīgā, palīgā!

Piesteidzās Pinkaine un Ķetaurītis.

— Kas noticis? — Ķetaurītis uztraucās.

— Ak tu nejēga! — māte bārās. — Kādēļ aiztiki sakaltušu pūpēdi? Tas taču nav ēdams. Steidzies pie avota! Izmazgā acis!

Ķetaurītis aizveda māšeli pie avota. Dzidrais ūdens atdeva acu gaismu Letenītei. Arī Ķetaurītim tas līdzēja. Viņš izskaloja muti, un žultsbekas sīvums uz mēles nozuda.

UZBRUKUMS MEDNIEKAM

Pinkaine un lācēni, krūmājā noslēpušies, stāvēja sardzē netālu no kuplas egles, kuras pazarēs viņi bija noglabājuši medībās nobeigtu stirnu. Pinkaine vērīgi lūkojās un ausījās visapkārt. Iebrikšķējās sausie zari.

— Tur jau nāk kāds mūsu gaļas tīkotājs, — Pinkaine paklusu sirdījās.

Nācēju vēl nevarēja saredzēt, bet smaka nepārprotami liecināja, ka tuvojas cilvēks. Varēja saost pat pulvera degumu.

— Mednieks! — Pinkaine izdvesa.

Parasti tādos gadījumos viņa pie laika aizļepatāja, ko kājas nes, lai nesastaptos aci pret aci ar mednieku. Šoreiz Pinkaine pat nedomāja bēgt. Viņai spalva uz muguras sacēlās stāvus. Tas nebija no bailēm. Lācene bija iedegusies niknumā un apņēmībā aizstāvēt savu apslēpto mantu.

— Ķetaurīt, Letenīt, žigli kokā! — Pinkaine pavēlēja.

Lācēni steigšus uzrāpās tuvākajā priedē, pašā galotnē. Zaros noslēpušies, viņi lūkojās lejup.

Mednieks, briesmas nenojauzdams, bija pienācis gluži tuvu kokam, aiz kura Pinkaine viņam uzglūnēja. Lācene, visā augumā izslējusies, uzbruka pārsteigtajam cilvēkam, kas nepaguva noraut bisi no pleca. Viņš pakrita pie zemes, un lācene uzkāpa viņam uz kājas. Mednieks steigā paķēra bisi un nospieda gaili. Uguns un dūmi izšāvās no stobra. Pinkaine iegaudojās un, labo priekšķepu pacēlusi, uz trim kājām aizbēga.

Mednieks nepaspēja no jauna pielādēt bisi, kad Pinkaine bija jau nozudusi. Viņš uzvilkās uz kritalas, ar pūlēm noāva zābaku un apskatīja ievainojumu. Pinkaines asie nagi bija izcirtušies caur zābaka stulmu un dziji ieplēsuši ikrus.

Aizņemts ar asiņainās brūces pārsiešanu, mednieks nepamanīja lācēnus, kas klusi nošjūca no priedes un, līkumu mezdami, aizskrēja pie cita koka un ātri uzrāpās tajā. No galotnes viņi pārlūkoja apkārtni, sevišķu uzmanību pievērsdami medniekam. Bet tas, muguru pagriezis, vīstīja ievainoto kāju. Lācēni nošjūca zemē, ar līkumu metās pie tālākā koka un steigšus rausās augšup. Atkal apkārtnes izlūkošana, norāpšanās, pārskrē-

jiens pa zemi, uzrāpšanās kokā. Tā tas atkārtojās, kamēr līku loču un augšup lejup bēgšanas ceļš lācēnus bija aizvedis tik tālu, ka mednieku nemaz vairs nevarēja saredzēt. Tad Ķetaurītis un Letenīte, uzoduši mātes pēdas, aizauļoja pa tām uz biezokni.

Garu gabalu skrējuši, viņi atrada Pinkaini. Viņa, biezokņa krēslā apmetusies, laizīja asinīm notraipīto labo priekšķepu.

— Kas tev kaiš? — Ķetaurītis jautāja.

— Mednieks iešāva, — viņa teica un rādīja ievainoto ķepu. Āda daudzās vietās bija skrošu cauršauta. No katras brūcītes tecēja asinis. Skrotis, muskuļos iestrēgušas, kā ar uguni dedzināja. Pinkaine kunkstēja.

— Cilvēks pielavījās pēc mūsu mantas un vēl sašāva tevi! — Ķetaurītis pukojās.

— Jā, mednieks meža zvērus ne tikai sašauj, bet arī nošauj. Un pēdējais viņam visvairāk patīk. Labi, ka šoreiz tas viņam neizdevās. Tad es vairs nebūtu dzīva un jūs būtu bāreņi. Ko jūs bez manis iesāktu?

Šos vārdus klausoties, Letenīte sāka raudāt, bet Ķetaurītis, mātes stāstu līdz galam noklausījies, izsaucās:

— Gan ļaundarim atmaksāšu!

PĪĻU MEDĪBĀS

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte, atlaidusies paaugsta paugura valgajā sūnā, gaidīja norietam sauli. Visapkārt izpletās zems, ciņots purvājs, kurā neskaitāmas ūdens lāmas laistījās pēdējos saules staros. Purvāja vienā pusē kā plata, zila svītra tālumā stiepās ezers. Tā niedrājā bija noslēpušās pīles. Līdz ar tumsas iestāšanos pīles laidās no ezera uz purvāju un izklīda tajā, barību meklēdamas.

Pinkaine ar lācēniem atstāja pauguru un nonāca purvājā. Tur sūnu paklājs zem kājām līgojās. Vietām kājas ieslīdēja šķidrās dūņās. Bet pīlēm bija jātiek tuvāk! Klusi un uzmanīgi viņi čāpoja uz priekšu, lai pīles nepamanītu medniekus.

Ķetaurītis beidzot ieplaka slapjajas sūnas, ka sastindzis vēroja katru kustību un uztvēra pat mazāko troksnīti.

Netālu pļenkājās kaut kas pelēks, Ķetaurītis tikko manāmi, kā suns pie zemes pieplacis, līda tuvāk un tuvāk. Cik klusi viņš to mācēja izdarīt! Un pēkšņi — caps! — vienā lēcienā pīlei klāt.

Bet pīle paguva savīcināt spārnus, pacēlās un aizlaidās. Ķetaurītis muti vien noplātīja.

Gabaliņu tālāk, cinim piespiedusies, nekustīgi gulēja Letenīte. Viņas rūsgani brūno ķermeni tumsā nevarēja atšķirt no ciņa.

Ķetaurīša izbaidītā pīle pariņķoja gaisā un, nekā aizdomīga neredzēdama, laidās atkal lejā, un — plakš! iekrita ūdens paltī.

Letenīte pēkšņi palēcās kā kaķis pēc peles un sakampa pīli aiz

astes. Pīle skaļi iebrēcās: «Pēkš, pēkš, pēkš!» — izrāvās un uzšāvās gaisā. Tikai viena astes spalva palika Letenītei mutē.

Trauksmainais brīdinājuma sauciens sacēla spārnos visas pīles. Tās, gaisā lidināmās, uztraukti pēkstēja. Tad spārnu švīkstoņa attālinājās, brēcienu troksnis apklusa.

Lācēni veltīgi mirka rāvā un gaidīja. Pīles tuvumā vairs nenolaidās.

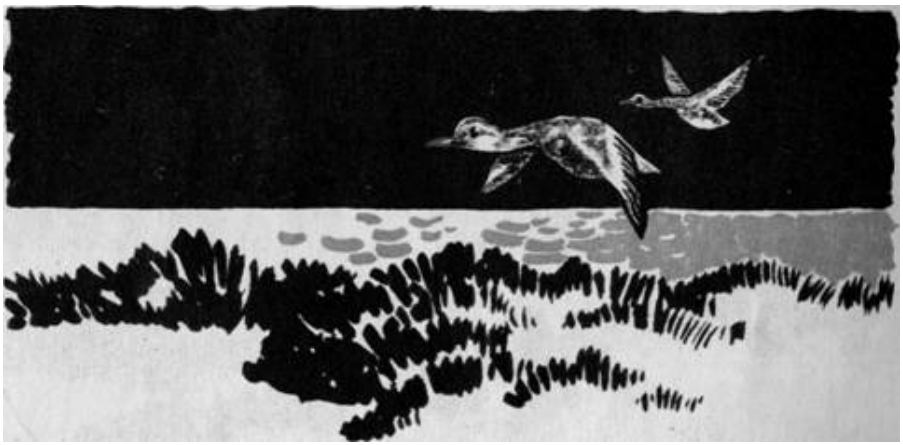

Svīda gaismiņa. Pīles cita pēc citas pacēlās no purvāja viņa gala un pār lācēnu galvām aizlaidās uz ezeru. Turp sekot nebija vērts.

Pinkaine sapīkusi soļoja uz meža pusi. Lācēni sekoja, galvas nokāruši, purva dūņām aplipuši, slapji un melni, kā no darvas mucas izlīduši.

GAĻAS KONSERVĒŠANA

Kādā rifā Pinkaine ar lācēniem pastaigājās pa mežu. Te pēkšņi lāču māte sastinga un, purnu izstiepusi, ievilka gaisu dziļi nāsīs. Tikko manāma vēsmiņa atnesa svaigas gaļas smaržu. Arī lācēnu nāsis uztvēra šo pievilcīgo smaržu.

— Jāpārliecinās, vai nav piejaukusies arī cilvēka smaka. Nereti tur, kur atrodas gaļa, arī cilvēks ir tuvumā, — Pinkaine stāstīja lācēniem un vēl vērīgāk ošņāja gaisu. Lācēni darīja to pašu.

— Neko aizdomīgu nevar saost, — Ķetaurītis paziņoja.

— Tev taisnība, — Pinkaine teica. — Es arī nevaru saost cilvēku.

— Tad tik iesim sameklēt gaļu! — Ķetaurītis mudināja un tūdaļ lēkšiem devās pret vēsmu. Letenīte skrēja brāļukam līdzi.

— Ne tik strauji! — māte viņus brīdināja. — Piesardzīgiem tikpat jābūt. Nevar zināt, vai gaļu nav izlicis mednieks, lai mūs ievilinātu slazdos.

Lācēni apstājās, pagaidīja māti un tad uzmanīgi soļoja reizē, uz visām pusēm skatīdamies un ik krūmiņu vērīgi pārbaudīdami.

Paegļu pudurī viņi uzgāja beigtu briedi. Mednieka lodes ievainots, tas bija tālu skrējis un te, aiz asa, nolūzuša zara stu- bura aizķerdamies, uzplēsis sānus un nobeidzies.

— Nu tik būs lieliska maltīte! — Pinkaine priecājās par ne gaidīto atradumu un sāka garšīgi mieloties. Lācēni arī ēda, mute; šņapstinādami.

— Reta manta, laba manta, — Ķetaurītis teica, sātīgās brokastis baudīdams.

— Žēl, ka nevar visu apēst, — Letenīte paēdusi sūrojās.

— Par to nav ko uztraukties, — Pinkaine sacīja. — Pārpalikumu atstāsim priekšdienām. Labs tas kumoss, kas aiztaupīts.

— Apēdīs vēl citi, — Letenīte bēdājās.

— Noslēpsim? — Ķetaurītis ieminējās.

— Iekonservēsim brieža gaļu, — Pinkaine noteica.

Ķetaurītis un Letenīte bija gatavi ķerties pie konservēšanas,

bet nezināja, kā to darīt. Viņi vērīgi sekoja katrai mātes kustībai un bez pamudināšanas darīja to pašu, ko viņa.

Zem kuplas egles viņi izraka padziļu bedri. Uz visām četrām kājām atspērusies, Pinkaine aizvilka brieža pārpalikumu un ievēla to bedrē. Tad uzrausa tam virsū izraktās zemes, ko rūpīgi noklāja ar sūnām. Katrs vēl uzvēla pa akmenim.

— Ak tāda tā konservēšana! — lācēni reizē iesaucās.

— Lai nu gaļa pastāv kādu laiku. Tad tā kļūs mīkstāka un garšīgāka. Neviens to arī neatradīs. Kad vajadzēs, atnāksim un paņemsim, — Pinkaine stāstīja.

Lācēni, nobeiguši svarīgo konservēšanas darbu, atlaidās sūnās, lai atpūstos. Viņi apsedza purnus ar priekšķepām.

— Kur tas redzēts, ka tādas netīras ķepas liek uz galvas? — Pinkaine bārās.

Ķetaurītis un Letenīte uztrūkās kājās un apskatīja savas ķepas. Tās tiešām bija ļoti netīras. Pirkstu starpas pieķepējušas ar melno, mālaino augsni, ap pēdām salipušas spalvas.

— Kā lai notīra kājas, ja ūdens nav tuvumā? — Ķetaurītis nesaprašanā jautāja.

— Tādus netīrumus nepatīk nolaizīt, — Letenīte taisnojās.

— Ķepas var notīrīt arī bez ūdens un siekalām, — Pinkaine teica. — Ja koks tuvumā, tad ķepas tīras dabūjamas katrā laikā.

To teikusi, Pinkaine piegāja pie kādas egles un, uz pakaļkājām pacēlusies, ar priekšķepām skrāpējās pa stumbru. Netīrumi izbira no pirkstu starpām. Kad priekšķepas bija tīras, Pinkaine ar tām aptvēra zaru un pavilkās uz augšu. Zarā turēdamās, viņa sparīgi skrāpējās gar stumbru ar pakaļkājām. Tā arī tās kļuva tīras.

Lācēnus vairs nevajadzēja skubināt. Viņi katrs devās pie sava koka tīrīt ķepas. Notīrīja arī — bez ūdens. Nu varēja iet sūnās atpūsties un galvas apsegt ar ķepām, kā lāči to paraduši darīt.

MEŽA DĀRZNIEKI

Augļu ienākšanās laikā Pinkaine uzgāja vairākas mežābeles, kas auga vienkop liepaines ielokā. Zari līktin līka no sārto ābolu smaguma. Kā ābeļdārzā! Ej, pie kura koka vēlies.

Pinkaine nogaršoja viena, otra, trešā koka ābolus, papurināja galvu, nospļāvās un gāja pie cita. Beidzot pašā ābelnīcas vidū viņai iegaršojās kādas milzīgas ābeles saldenskābie augļi.

Ķetaurītim un Letenītei, kas bija jau mielojušies ar āboliem mežsarga dārzā, šī koka augļi likās par sūriem. Kamēr māte ēda nokritušos ābolus, lācēni, meklēdami labākus, skraidīja pa visu ābelnīcu. Neko labāku neatraduši, viņi beigu beigās atgriezās pie mātes. Zemē vairs nebija ko ēst.

— Ķetaurīt, kāp kokā un sapurini zarus! — Pinkaine norīkoja.

Lācēns to tikai gaidīja. Viņš veikli uzrāpās pa grubuļaino stumbru līdz vietai, kur tas sadalījās četros resnos zaros. Ķetaurītis izraudzījās kuplāko un uzlīda tajā. Viņš sapurināja galotni. Āboli bira kā krusa, notraukdami daudz lapu. Zeme apakšā tika noklāta no vienas vietas ar smaržīgiem āboliem.

Ķetaurītis gribēja pārvietoties uz citu zaru, lai arī to pakratītu, bet māte pavēlēja:

— Kāp lejā! Pietiks ābolu.

Ķetaurītis palīdzēja mātei un māšelei uzēst bagātīgo birumu.

Kad ābeles apakša bija tīra, Letenīte lūdzās:

— Kāpsim kokā!

— Kāpsim! — Pinkaine piekrita.

Letenīte uzrāpās pirmā. Viņai sekoja Ķetaurītis. Pinkaine iekāpa kokā pati beidzamā. Viņi uzmeklēja zaros piemērotu žākli, kurā iesēdās kā krēslā.

Lācēni plūca ar muti pieejamos ābolus un, čāpstinādami un klusi murrādami, apēda tos. Pinkaine aizķēra ar labās priekšķepas nagiem vienu no tuvākajiem zariem un vilka to sev klāt. Zars iebrikšķējās un nolūza. Tad Pinkaine turēja to ķepās, kamēr noēda visus ābolus. Tukšo zaru nemeta vis zemē, bet palika to sev apakšā un uzsēdās tam virsū. Tādā pašā veidā viņa nolauza un noēda ābolus vairākiem zariem.

Ķetaurītis un Letenīte ievēroja, ka tā ir parocīgāk. Viņi darīja tāpat.

Lāči nebija ilgi ābelē saimniekojuši, kad tai bija jau aplauzti lielais vairums zaru. Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte tā pārēdās, ka bija slinkums norāpties no koka. Viņi atlaidās guļus turpat kokā uz sev apakšā paliktās zaru kaudzes un iesnaudās.

Savāds troksnis uzmodināja Ķetaurīti. Zem ābeles atskanēja: «Orr, orr, orr …» — «Kas tur varētu rukšķēt?» Ķetaurītis domāja. Viņš

paskatījās lejup un ieraudzīja meža cūku.

— Mostieties! — viņš uzsauca Pinkainei un Letenītei, kas vēl krāca.

Ķetaurīša sauciens iztrūcināja gulētājas tā, ka tās uzreiz neatjēdzās, kur viņas atrodas. Letenīte gandrīz nokrita no savas guļas vietas.

— Ko tu, Ķetaurīt, bļausties? — māte rūca.

— Apakšā meža cūka! Apēdīs mums visus nokritušos ābolus, — Ķetaurītis bēdājās.

— Lai ēd! Pietiks arī mums, — Pinkaine teica.

Pirmajai viešņai pievienojās vēl citas. Tur pienāca meža kuilis, savus līkos ilkņus rādīdams. Ieradās viena un vēl otra sivēnu māte ar veselu baru raibu sivēnu. Apakšā knaukstēja, čapstēja, šņāca, kvieca un urkšķēja.

Kad visi nokritušie āboli bija uzēsti, nelūgtie ciemiņi aizgāja, kā nākuši.

Kad meža cūku bars bija nozudis un kad nebija vairs sadzirdama bara sarga — meža kuiļa šņākšana, Pinkaine ar lācēniem nokāpa no ābeles un devās uz biezokni.

Ķetaurītis un Letenīte atskatījās. Viņu sakrautās zaru kaudzes ābelē izskatījās kā lielu putnu ātrā steigā samestas ligzdas.

— Būs stārķiem kur uzmesties, — Pinkaine paskaidroja.

LAZDU ŠŪPOLĒS

Norietošā saule kavējās koku galotnēs. Viens otrs sārtais atvadu stariņš iespraucās arī meža pazarēs un rādīja ceļu uz rietumiem, kurp gāja Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti. Viņi nonāca pie platas un dziļas gravas, kuras austrumu kraujmala atmirdzēja saules staru zeltā. Šai pusē un viņā gravas kraujā atskanēja daudzbalsīga, skarba ķerkstēšana: «Krek-krek, krek-krek, krek.»

— Kas pievakarē te tā trokšņo? — Letenīte ievaicājās.

— Tā nav trokšņošana. Tā ir prieka ziņa, — Pinkaine, apmierināti smaidīdama, atbildēja.

— Kāda prieka ziņa? — Ķetaurītis taujāja.

— Lazdu gravā riekstroži salaidušies. Viņi ar savu ķerkstē- šanu dara zināmu, ka šoruden bagātīga riekstu raža, — Pinkaine skaidroja.

Tagad lācēni ievēroja, ka ap katru lazdu lidinās palieli putni, tumšbrūni ar baltiem plankumiņiem. Aste tiem melna ar baltu galu. Plīvojošos spārnos turēdamies, tie riesa no čemuriem riekstus un laiku pa laikam iesaucās: «Krek-krek.»

— Iesim arī mēs riekstos! — Pinkaine teica, lācēnus kraujas lazdienā vezdama. Kur vien raudzījās, visi zaru zariņi bija kuplu, spurainu čenjuru pilni.

Pinkaine apstājās pie pirmās lielākās lazdas. Viņa pacēlās uz pakaļkājām un, kā cilvēks staigādama, ar priekšķepām nolieca zarus, ar muti plūca riekstus veseliem čemuriem un tūlīt tos arī noēda.

Lācēniem lazdājs bija jauna pasaule. Vajadzēja ar to iepazīties. Viņi klusi čāpoja pa pazarēm un, galvas pacēluši, uzmanīgi vēroja cerus. Ķetaurītis apstājās un iečukstēja Letenītei ausī:

— Skaties, cik dīvaina lodīte tai zaru žāklītē! — viņš, ķepu pacēlis, rādīja. Letenīte paskatījās un ieraudzīja no zāļu stiebriņiem glīti izvītu lodīti. Lācēni, elpu aizturēdami, apbrīnoja savādo veidojumu. No tā izlīda pelei līdzīgs mazs, zeltaini rūsgans dzīvnieciņš ar garu asti, kam galā kupls spalvu kušķītis. Viņš mundri notecēja pa zaru līdz tuvākajam čemuram un sāka grauzt čaumalu, lai tiktu pie kodola. Drīz no lodveidīgā zāļu stiebru namiņa izlīda otrs tāds pats dzīvnieciņš un, riekstu sadabūjis, grauza to.

— Pinkaine norāja lācēnus:

— Ko jūs tik daudz tos mazos susurus apbrīnojat? Labāk ķerieties paši pie riekstošanas!

Mazie susuri nobijušies nozuda.

Lācēni uzlasīja un apēda nobirušos riekstus, un tad mēģināja tāpat kā māte plūkt čemurus, bet viņi nevarēja sasniegt nevienu zaru. Ķetaurītis atsēdās kā suns un, uz riekstu čemuriem skatīdamies, īdzīgi rūca. Viņš domāja: «Kā lai sasniedzu riekstus?» Pēkšņi viņš priecīgs

papurināja galvu un palēkdamies devās pie kāda lazdas zara. Viņš tajā rāpās kā kokā, bet apvēlās apkārt un palika atgāzeniski karājoties.

«Ko nu iesākt?» viņš domāja. «Ja atlaidīšos vaļā, iekritīšu sūnās. Būs jāpaliek bez riekstiem. Rāpšos tik uz priekšu.» Ķetaurītis, atmuguriski nokarājies un ar ķepām zaru apskāvis, kā pērtiķis virzījās uz galotni. Lazdas zars, lācēna smaguma iekustināts, pasliecās uz leju un pacēlās atkal augšup. Ķetaurītis šūpodamies vien nonāca līdz čemuru pilnajai galotnei. Viņš, ar ķepām cerā turēdamies, plūca riekstu čemurus, meta zemē un sauca Letenītei:

— Ko tu stāvi lejā? Nāc lazdas šūpolēs pašūpoties!

Letenīte uzrāpās citā zarā. Tagad abi sacenzdamies šūpojās un pie reizes noplūca visus sasniedzamos riekstu čemurus. Kad ķepas nogura, viņi atlaidās vaļā un ievēlās sūnās. Zari uzcirtās gaisā un apbirdināja viņus ar noraustām lapām.

Ķetaurītis un Letenīte salasīja un apēda visus noplūktos riekstus un tad devās citos ceros. Šūpodamies vien viņi sarāva riekstus atliku likām.

Kad saule bija norietējusi, viņi vēl mēness gaismā turpināja, lazdās līgodamies, grauzt riekstus, līdz beidzot bija sātīgi paēduši un līdz apnikumam izšūpojušies.

— Cik te ir jauki! Šūpoles un rieksti, rieksti un šūpoles! — Letenīte lēkādama gavilēja.

— Rimsties jel, rimsties! Miegs ir saldāks par medu, kur nu vēl par riekstiem, — Pinkaine svarīgi noteica un, zem lazdu krūma palīdusi, nolikās uz guļu.

Drīz norima arī lācēnu gavilēšana: miegs viņus bija uzvarējis.

VĀVERES GŪSTĪŠANA

Pinkaine ošņāja zemi pie lielas egles un starp divām saknēm norausa sūnu. Gabaliņu nostāk arī Letenīte kārpīja zemi. Ķetaurītis raudzījās eglē. Tajā mazs, mundrs dzīvnieciņš uztraukti skraidīja šurpu turpu. Viņš uzlēca uz zemākā zara un ar kāju padauzīja pa to, dusmīgi sprauslājot.

— Ko tā vāvere uztraucas? — Pinkaine, galvu pacēlusi, vienaldzīgi norūca un tad atkal urķējās pa sūnām.

— Lielā rūcēja, vācies projām no manas riekstu glabātuves! — vāvere bārās. — Ko es ēdīšu ziemā, ja iztukšosi manu krājumu?

Bet Pinkaine, ne ausu nepakustinājusi, grauza tikai riekstus, ka krak- šķēja vien.

Riekstu īpašniece noskrēja pa stumbru gandrīz līdz zemei un, nikni saukdama «duk, duk, duk», gribēja aizbaidīt Pinkaini. Bet šī sirdīgajai pundurītei nepiegrieza

ne mazākās vērības neatkāpās ne soli.

Ķetaurītis iedomājās, ka kuplastīte viņu ķircina.

— Šī ņiprā pārgalvniece jānoķer, — viņš pavēstīja Letenītei un tūdaļ lēca pēc vāveres. Bet tā veikli apmetās un strauji devās pa stumbru augšup. Ķetaurītis pakaļ.

Lai gan lācēns bija veikls kokā kāpējs, tomēr žiglo vāveri viņš nespēja panākt. Eglē līdz pusei tikusi, tā apstājās, palūkojās lejup, atsēdās uz zara un nicinoši noskatījās uz savu gūstītāju, kas elsdams pūzdams rāpās viņai arvien tuvāk. Vāveri tas neuztrauca. Viņa vēl noplūca čiekuru un uzmeta to Ķetaurītim uz paša purna galiņa.

Ķetaurītis, pagalam aizkaitināts, rausās vingrāk augšup. Bet vāvere mierīgi sēdēja un blenza. Kad vairs tikai viena zara atstarpe šķīra Ķetaurīti no drošinieces, tā pavicināja savu kuplo asti un šāvās augstāk, līdz pašai galotnei.

Drīz arī Ķetaurītis sasniedza galotni. Viņš ar priekšķepu gandrīz jau varēja aizskart vāveres asti. Pārliecināts, ka žiglā bēgle nekur vairs neizspruks, viņš uzvaroši iesaucās:

— Kur nu tu vairs tversies? Rokā gan!

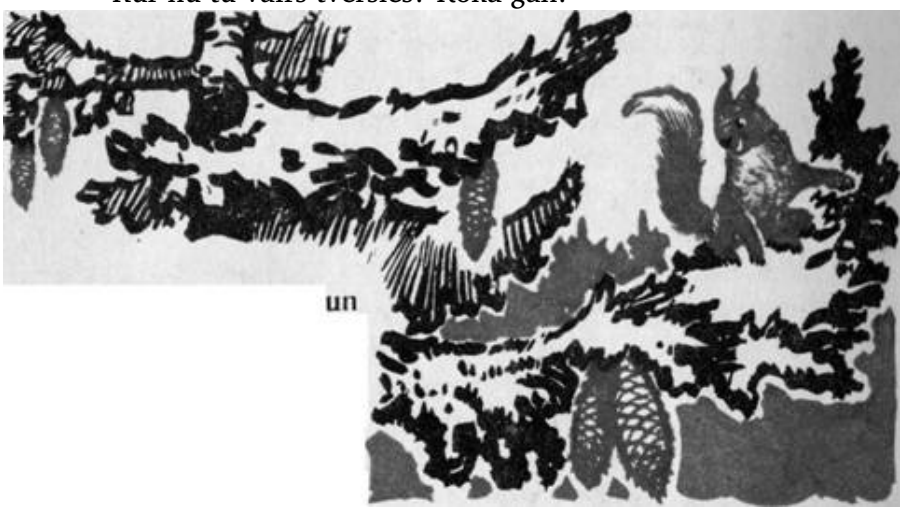

Bet tavu brīnumu! Vāvere kā akmens metās lejā un uzlēca uz blakus augošās egles zara.

Tā lēkt Ķetaurītim nebija drosmes, lai arī kā viņu kaitināja vāveres nicinošie skatieni. Cik vien ātri spēdams, viņš atmuguriski rāpās no koka lejā: neko prātīgāku taču nevarēja izdomāt.

Pavisam sapīcis, Ķetaurītis nonāca zemē.

— Kur tad ir tā pārgalvniece, ko tu solījies sagūstīt? — Letenīte ievaicājās.

— Aizbēga. Pa gaisu aizbēga, — Ķetaurītis pukojās. — Redz, kur viņa sēž un ņirgājas.

CIEDRU RIEKSTOS

Saulainā vasara bija pavadīta. Gājputni sen jau bija aizlaidušies uz siltajām zemēm. Nedzirdēja vairs lakstīgalu jauko pogošanu un dziedātājstrazdu skaļo svilpošanu. Toties mežā ieskanējās rudens dziesmas. Tās skandināja krustknābji, piemērotas ligzdošanas vietas meklējot. Tie ziemu dēs oliņas un perēs putnēnus.

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte gāja pa vecu eglāju. Smuidras egles pacēla augstu gaisā savas čiekuriem piekārtās galotnes. Augšā jautri čivināja krustknābji. Viņi lobīja čiekurus un mielojās ar garšīgajām egļu sēkliņām. Čiekuru zvīņas un sēkliņu lidspārniņi griezdamies bira lejā un sētin nosēja lāču muguras. Vāveres sacentās ar krustknābjiem čiekuru lobīšanā.

Ķetaurītis ierunājās:

— Ir gan laba dzīve krustknābjiem un vāverēm! Viņiem pietiek ar sīkajām egļu sēkliņām. Nav tā kā mums tāli ceļi jāstaigā, kamēr atrod rupjāku barību.

— Tu laikam gribētu būt par vāveri? — Letenīte iejautājās.

— Šobrīd jā. Lēkātu pa eglēm un mielotos ar sēkliņām, kamēr jūs darītu ko citu.

—Jums pat paskatīties negribēsies vairs uz egļu čiekuriem, kad dabūsiet redzēt ciedru priežu čiekurus, kuros paslēptas gandrīz tikpat lielas sēklas kā lazdu riekstu kodoli. Šīs sēklas sauc par ciedru riekstiem, — Pinkaine stāstīja.

— Māmiņ, aizved mūs uz ciedru priežu mežu! — lācēni lūdzās.

— Mēs jau ejam turp. Redziet, paretam sāk parādīties viena otra ciedru priede, — Pinkaine teica un pieveda lācēnus pie kāda koka ar pelēkbrūnu, rievainu mizu. Zari tām īsi un mieturos sakārtoti. Tumšzaļās skujas divreiz garākas par parasto priežu skujām.

Ķetaurītis skatījās augšup un sacīja:

— Čiekuru tā kā nebūtu.

— Šai ciedru priedei čiekuri vēl ir gluži zaļi. Tie nogatavojas tikai trešajā gadā, — Pinkaine skaidroja. — Ciedru priedājā atradīsim arī kokus ar ļoti lieliem, gaiši brūniem čiekuriem. Tajos sēklas būs nogatavojušās, un mēs tās varēsim ēst.

Ciedru priedājs bija sasniegts. Tur pa zemi mētājās viens otrs milzīgs čiekurs. Daudzos kokos to bija liela bagātība.

— Palieciet jūs apakšā! Es uzkāpšu kokā nopurināt čiekurus, — Pinkaine teica, pie čiekuru pilnas priedes piegājusi.

— Laid labāk mani! — Ķetaurītis lūdzās.

— Ciedru priedēm ir trausli zari. Jābūt ļoti uzmanīgam, citādi, zaram lūstot, var nogāzties un nosisties. Vēl jums jāpaaugas, tad arī varēsiet kāpt pēc ciedru riekstiem.

Neko darīt. Lācēniem bija jāpaliek apakšā un tikai jānoskatās, ko māte kokā dara.

Priedi spēcīgi sakratot, čiekuri kā granātas krita lejā. Lācēni paslēpās, lai netrāpa uz galvas.

Māte nokāpa pie lācēniem, lai pamācītu, kā čiekuri lobāmi. Viņa paņēma čiekuru, uzlika to uz akmens un, ar ķepu piespiežot, valstīja to, kamēr izbira rieksti. Ķetaurītis noskatījās un darīja tāpat.

Vienīgi Letenīte riekstus lobīja pēc sava prāta. Viņa salasīja labi daudz čiekuru, sakrāva tos kaudzītē un apsēdās tai blakus. Tad paņēma čiekuru priekšķepās gluži kā vāvere un berzēja to starp abām ķepām. Izbirušās sēklas pa vienai uzlasīja un apēda.

Ciedru priedājā Pinkaine ar lācēniem uzturējās vairākas nedēļas. No eļļainajiem riekstiem viņi ātri uzba- rojās: pieņēmās tuklumā tā, ka vēders nokarājās līdz pašai zemei. Lai gan dienas kļuva aukstas, viņiem bija silti. Ķetaurītis un Letenīte tusnīdami čāpoja pakaļ mātei, vairākkārt šķērsojot līkumoto Mežupīti. Viņi uzlauza plāno ledus vāku un ar labpatiku izpeldējās aukstajā ūdenī.

PA CITU NOLIKTAVĀM

Kādā pakalnā slējās stalti bērzi. Nodzeltējušās lapas vēl greznoja to zarus. Starp baltajiem stumbriem sārtoja pīlādži. Dažiem ogu pilnie zari noliekušies līdz pašai zemei.

— Iesim uz birztalu! — Pinkaine mudināja lācēnus. — Salnas ir jau bijušas, tādēļ pīlādžu ogas būs garšīgas.

— Iesim labāk uz ciedru priedā- ju! — Letenīte lūdzās. — Man tik ļoti garšo ciedru rieksti.

Arī Ķetaurītim tas bija pa prātam.

— Gan vēl dabūsim ciedru riekstus. Pārmaiņas pēc jāiebauda arī sulīga barība, — māte noteica.

Lācēniem vajadzēja izpildīt mātes vēlēšanos. Ķetaurītis, birztalā iegājis, atminējās lazdu šūpoles.

— Pašūposimies! — viņš mudināja Letenīti.

Ogas nemaz nenogaršojuši, lācēni ierāpās pīlādzī. Bet no šūpošanās nekas prātīgs neiznāca: stumbrs resnāks un pie tam vēl daudz stāvāks par lazdas zaru. Ķetaurītis gribēja jau norāpties, lai ietu meklēt labākas šūpoles, kad koks pēkšņi salīgojās. Pametuši skatienu lejup, lācēni ieraudzīja, ka Pinkaine, ar plecu pret

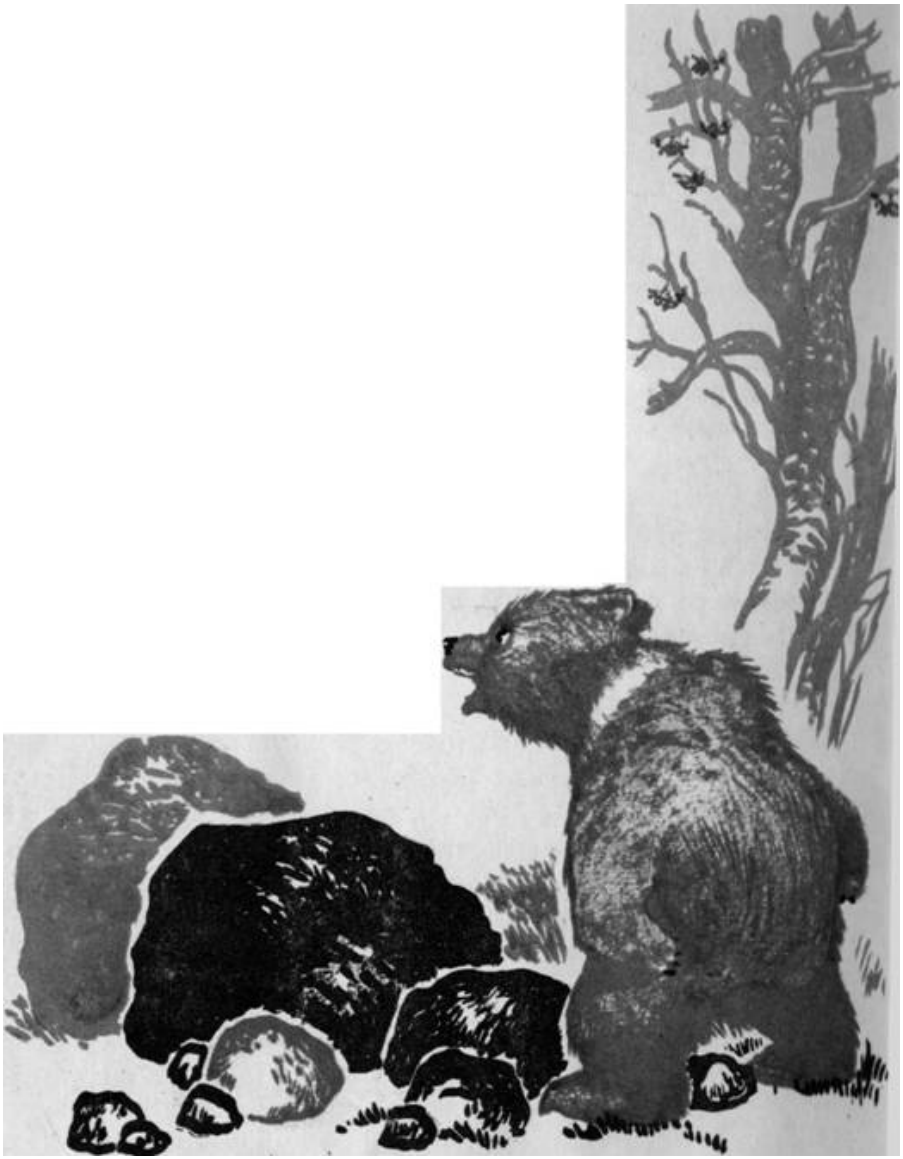

stumbru atspiedusies, lieca pīlādzi gar zemi. Koks nosvērās, un saknes izrāvās no zemes.

Lācēni šūpojās augšup un lejup un gavilēja:

— Kas par līganām šūpolēm!

Ikreiz, kad pīlādža galotne noliecās pie zemes, Pinkaine noplūca pa ogu ķekaram. Arī lācēniem vēderi atgādināja par sevi. Ķetaurītis un Letenīte beidza šūpoties un sāka apmierināt savu ēstgribu.

Kad pīlādžu aplauzītajos zaros vairs nevarēja atrast nevienu ogu ķekaru, Pinkaine izgāza no zemes citu koku. Tikko tā saknes pacēlās, Letenīte iesaucās:

— Rieksti! Rieksti! Vesela kaudze!

Ķetaurītis pieskrēja un, purnu pagrūdis, pārbaudīja.

— Rieksti gan, — viņš teica. — Kas tos te zem saknēm varēja savilkt?

Viņš vēl nebija beidzis prātot, kad no aliņas izskrēja pele. Ķetaurītis gandrīz to jau saķēra, bet tā ar saviem asajiem priekšzobiem iekodās viņa apakšlūpā. Lācēns smilkstēja, purināja galvu, vārtījās, bet pele kā nelaidās, tā nelaidās vaļā.

— Tas tev par to, ka tu ielauzies manā noliktavā, — pele iepīkstējās un aizbēga.

Ķetaurītis atviegloti uzelpoja. Tad kopīgi ar māti un Letenīti ķērās pie noliktavas iztukšošanas.

— Rieksti nav sliktāki par tiem, ko ciedru priedēs ēdām, — Letenīte ieminējās.

— Žēl, ka nebija vairāk, — Ķetaurītis urkšķēja.

Šai brīdī no akmeņu grēdas, kas atradās uz pakalna nogāzes, izlīda mazs dzīvnieciņš. Gluži kā vāvere. Tikai pār muguru pārvilktas piecas melnas svītras. Svītrainais kuplastis uzskrēja tuvākajā bērzā.

— Iesim uz burunduka noliktavu! — Pinkaine aicināja.

— Kur tā atrodas? — Ķetaurītis vaicāja.

— Zem tās pašas akmeņu kaudzes, no kuras viņš izlīda. — Pinkaine rādīja.

— Ak šis strīpainais kuplastitis ir burunduks! — lācēni iesaucās.

— Kā tad, — māte apstiprināja.

— Ja jūs zinātu, kas par lieliem riekstu krājumiem ir viņa noliktavās! Jūs abi vienā reizē visus nemaz nenoēstu.

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte sāka velt nost akmeni pēc akmens, bet ala kā nerādījās, tā nerādījās.

Brīnums gan, kā tik mazs dzīvnieciņš varēja sanest tik lielu kaudzi! — Letenīte brīnījās.

— Ne jau burunduks to izdarīja. To ir veicis kāds cits spē- konis, — Pinkaine paskaidroja.

— Var būt, ka lāča bērni rotaļādamies uzcēluši sev šo pili, — Ķetaurītis ieminējās.

— Var jau būt, — māte piebilda.

Akmeņu kaudze tika izvandīta uz visām pusēm. Vēl tikai divi zemē iegūlušies milzeņi bija palikuši savās vietās. To virspuses bija sakļāvušās cieši kopā. Vienā vietā starp tiem atradās sprauga — ieeja burunduka alā. Vajadzēja tikai vienu akmeni dabūt nost, tad riekstu krājumi kļūtu pieejami. Bet šis pēdējais uzdevums nebija veicams pat lāča spēkiem. Lielie akmeņi bija tik dziļi zemē, ka tos nevarēja izkustināt.

Burunduks, bērzā tupēdams, zobojās:

— Otra labuma tīkotāji, mani aplaupīt gribējāt, bet neizdevās:

spēciņš par vāju.

ZIEMAS MIGA

Drūms un pelēks pienāca vēlais rudens. Pinkaine ar lācēniem gausi un tūļīgi čāpoja arvien dziļāk meža biezoknī. Viņi vienaldzīgi gāja garām ogu pilniem pīlādžiem un pat neievēroja zem ozoliem nokritušās zīles. Nebija vairs vēlēšanās, nedz vajadzības ēst: pa garo vasaru un rudens ražas mēnešiem tauku kārta zem ādas bija uzkrājusies biezu biezā. Visu ziemu varēs iztikt bez ēšanas.

Ķetaurītis un Letenīte kopš pavasara bija izauguši prāva auna lielumā. Biezā spalva, kas klāja viņu apaļos augumus, spīdēja kā nospodrināts zābaks. Spēka pārpilnībā viņi šad tad kārpīja sūnas un kašņāja zemi.

Pinkaine apstājās kadiķiem aizaugušas gravas malā pie vēja izgāztas dižegles. No zemes izrautās saknes līdz ar izplēsto velēnu pacēlās kā siena. Tuvu klāt auga biezs sīku priedīšu puduris. Zem resnā stumbra varēja ērti palīst, un zeme tur bija sausa.

Pinkaine apmierināta ierēcās un tālāk vairs negāja, bet ar priekšķepām sāka čakli rakt jau piesalušo zemi. Ķetaurītis un Letenīte darīja to pašu. Sūnas un zemes pikas lidoja uz visām pusēm. Drīz tika izkārpīta neliela bedre.

Tad Pinkaine uzsauca lācēniem:

— Atnesiet žagarus! Jāsagatavo guļas vieta ziemai.

Ķetaurītis un Letenīte klupšus krišus aizsteidzās pie kritalām, pielauza sausos zarus, stiepa tos uz bedri un sameta tajā. Kad tas bija izdarīts, lācēniem vajadzēja savākt sūnas, ar ko noklāt žagarus.

Ap saules norietu mīkstu mīkstā guļas vieta bija gatava. Ķetaurītis un Letenīte jau mēģināja gulēšanu. Tik patīkami bija pavārtīties pa pašu gatavoto midzeni! Gribējās jau iekārtoties nakts guļai. Pinkaine tomēr vēl neapmierināti urkšķēja.

— Kas par vainu? — lācēni vaicāja.

— Jumts vēl vajadzīgs, — māte paskaidroja un pieslēja zaru kritušās dižegles stumbram.

Nu Ķetaurītis un Letenīte meklēja zarus un vilka tos pie mātes, kas vilkumu naski sakārtoja virs guļas vietas. Kad nojume bija pieslieta, tai virsū vēl sameta skujas. Tikai tagad lāču ģimene bija tikusi galā ar ziemas migas iekārtošanu.

Bija jau vēls vakars. Visapkārt tumši krēsloja egles. Pieņēmās aukstums. Sals stindzināja strautiņu gravā.

Ķetaurītis un Letenīte ierāpās migā pa austrumu pusē atstāto ieeju. Pinkaine ielīda beidzamā un nogūlās vistuvāk izejai. Cieši blakus saspiedušies, visi trīs ātri aizmiga.

Šajā pašā naktī atnāca ziema. Sāka snigt, un sniga vienā snigšanā līdz pašam rītam. Pinkaines un lācēnu miga pārklājās ar baltu sniega

segu, tik mīkstu un maigu kā dūnas.

Uzlēca ziemas saule. Mežā valdīja dziļš klusums. Tikai šad tad ieķērcās sīļi. Bet viņu saucieni nespēja uzmodināt lāčus. Tie gulēja garo miegu.

Pinkaine, Ķetaurītis un Letenīte visu ziemu pavadīja savā migā, reižu reizēm apgriezdamies uz otriem sāniem. Sniega sega klājās arvien biezāka.

Stirnas mierīgi brida garām, un zaķi pat pāri pārcilpoja, nenojauzdami lāču tuvumu.

Aukstās un skaidrās ziemas dienās priedīšu zari virs migas bija nosarmojuši, kamēr citus kokus mežā sarma neskāra. Sniegs virs migas no lāču dvašas bija kļuvis tumši dzeltens. Tās bija vienīgās pazīmes, kas norādīja vietu, kur Pinkaine ar Ķetaurīti un Letenīti pārgulēja ziemu.